

Úkoly a funkce veřejné správy při ochraně spotřebitele

Bc. Tomáš Veselý

Diplomová práce
2012

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Tomáš Veselý**
Osobní číslo: **M110380**
Studijní program: **N 6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**

Téma práce: **Úkoly a funkce veřejné správy
při ochraně spotřebitele**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Popište obecný právní rámec ochrany spotřebitele.
- Definujte legislativu Evropské unie na úseku ochrany spotřebitele.
- Vymezte problematiku hospodářské soutěže.
- Charakterizujte orgány veřejné správy a jejich úkoly v oblasti ochrany spotřebitele.

II. Praktická část

- Zabývejte se zákonem č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele.
- Rozeberte správní řízení a sankce při porušení ustanovení o ochraně spotřebitele.
- Na základě zjištěných poznatků navrhněte opatření směřující ke zlepšení úrovně ochrany spotřebitele v České republice.

Záver

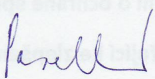
Rozsah diplomové práce: **cca 70**
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

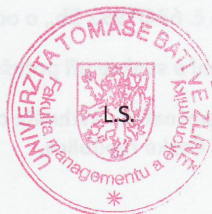
Seznam odborné literatury:

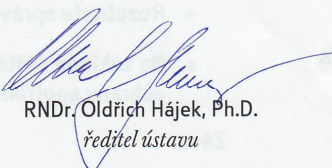
- [1] HOROVÁ, O. Ochrana spotřebitele po vstupu do Evropské unie. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2006. 185 s. ISBN 80-245-1106-1.
[2] ŠVESTKA, J. Právní ochrana spotřebitele v České republice. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 1999. 620 s. ISBN 80-7179-197-0.
[3] ZDRAŽIL, M. O ochraně spotřebitele. Praha: Linde Praha, 2000. 231 s. ISBN 80-7201-240-1.

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Libor Šnědar, Ph.D.**
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání diplomové práce: **26. března 2012**
Termín odevzdání diplomové práce: **2. května 2012**

Ve Zlíně dne 26. března 2012

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

RNDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému,
- na mou bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

---

¹ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

- (1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.
- (2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.
- (3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

- (3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem bakalářskou/diplomovou práci zpracoval/a samostatně a použité informační zdroje jsem citoval/a;
- odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 1.5.2012

⁴ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.
- (3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídá k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tato diplomová práce rozebírá úkoly a funkce veřejné správy při ochraně spotřebitele. V práci jsou rozpracované kapitoly týkající se právní legislativy v ČR a v EU, vymezuje problematiku hospodářské soutěže a charakterizuje úkoly a funkce jednotlivých orgánů veřejné správy při ochraně spotřebitele. Práce poukazuje na pojetí zákonů a jejich aplikaci v praxi. Na závěr navrhuje některá opatření směřující ke zlepšení ochrany spotřebitele.

Klíčová slova: zákon, ochrana, spotřebitel, sankce, porušení, instituce

ABSTRACT

This thesis discusses the tasks and functions of public administration during the protection of the consumer. There are chapters concerning the legal legislation in the Czech Republic and the European Union. The diploma work defines the issue of the economic competition and characterizes the tasks and functions of the various institutions of the public administration for consumer protection. The work points to the concept of the laws and their application in practice. In the conclusion, certain measures to improve the protection of the consumer are put forward.

Keywords: law, protection, consumer, sanction, violation, institution

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu práce JUDr. Liborovi Šnědarovi, Ph.D. za odborné vedení, za vstřícné rady poskytnuté při zpracování této diplomové práce, jakož i za projevenou ochotu a trpělivost.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10	
I	TEORETICKÁ ČÁST	12
1	OBECNÝ PRÁVNÍ RÁMEC OCHRANY SPOTŘEBITELE	13
1.1	VEŘEJNOPRÁVNÍ OCHRANA	13
1.2	OSTATNÍ ZÁKONY OBSAHUJÍCÍ NĚKTERÁ USTANOVENÍ O OCHRANĚ SPOTŘEBITELE	19
1.3	SOUKROMOPRÁVNÍ OCHRANA	20
2	LEGISLATIVA EVROPSKÉ UNIE NA ÚSEKU OCHRANY SPOTŘEBITELE	22
2.1	PODROBNĚJŠÍ PŘEHLED	24
2.1.1	Strategie spotřebitelské politiky	29
3	PROBLEMATIKA HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE	34
3.1	NEKALÁ SOUTĚŽ	36
3.2	ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE	37
3.3	EU V OBLASTI HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE	40
3.4	VEŘEJNÉ ZAKÁZKY	42
4	ORGÁNY VEŘEJNÉ SPRÁVY A JEJICH ÚKOLY V OBLASTI OCHRANY SPOTŘEBITELE	44
4.1	MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU	44
4.1.1	Česká obchodní inspekce	45
4.1.2	Živnostenské úřady	48
4.1.2.1	Obecní živnostenský úřad	48
4.1.2.2	Krajský živnostenský úřad	49
4.1.2.3	Živnostenský úřad České republiky	49
4.1.3	Puncovní úřad	50
4.1.4	Státní energetická inspekce	51
4.1.5	Úřad pro technickou normalizaci, meteorologii a státní zkušebnictví	52
4.1.6	Český úřad pro zkoušení zbraní a střeliva	53
4.2	MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ	54
4.2.1	Státní zemědělská a potravinářská inspekce	54
4.2.2	Státní veterinární správa České republiky	56
4.2.3	Česká plemenářská inspekce	57
4.2.4	Ústřední kontrolní a zkušební útvar zemědělský	57
4.3	MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ	58
4.3.1	Krajské hygienické stanice	58
4.3.2	Státní zdravotní ústav	58
4.3.3	Zdravotní ústavy	59
4.4	DALŠÍ ORGÁNY CHRÁNÍCÍ SPOTŘEBITELE	59
4.4.1	Český telekomunikační úřad	59
4.4.2	Rada pro rozhlasové a televizní vysílání	60
II	PRAKTICKÁ ČÁST	61
5	ZÁKON 634/1992 SB., O OCHRANĚ SPOTŘEBITELE, V PLATNÉM ZNĚNÍ	62

6	SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ A SANKCE PŘI PORUŠENÍ USTANOVENÍ O OCHRANĚ SPOTŘEBITELE.....	75
6.1	PRVNÍ ÚKONY SPRÁVNÍHO ORGÁNU	75
6.2	STRUČNÉ VYMEZENÍ ÚKONŮ PŘED ZAHÁJENÍM ŘÍZENÍ	78
6.3	ZAHÁJENÍ SPRÁVNÍHO ŘÍZENÍ A SOUVISEJÍCÍ KROKY	79
6.4	ROZHODNUTÍ SPRÁVNÍHO ORGÁNU	82
6.5	SANKCE PŘI PORUŠENÍ USTANOVENÍ CHRÁNÍCÍ SPOTŘEBITELE	85
7	NAVRŽENÁ OPATŘENÍ SMĚŘUJÍCÍ K ZLEPŠENÍ ÚROVNĚ OCHRANY SPOTŘEBITELE	92
7.1	ZLEPŠENÍ OCHRANY NA ÚSEKU OCHRANY ZDRAVÍ A BEZPEČNOSTI	92
7.2	ÚSEK OCHRANY EKONOMICKÝCH ZÁJMŮ SPOTŘEBITELE.....	94
7.3	ÚSEK INFORMACÍ	98
	ZÁVĚR	99
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	102
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	107
	SEZNAM PŘÍLOH.....	108

ÚVOD

Nutnost chránit spotřebitele si společnost začala uvědomovat již v dobách dávno minulých. Prvopočátky ochrany spotřebitele bylo možno spatřovat s rozmachem obchodu a vznikem státních útvarů, které podle určitých zásad organizovaly společnost. Podmínky ochrany spotřebitele, respektive základy těchto podmínek je možno spatřovat již v římském právu, kdy ochrana „kupujících“ byla rozpracována do nejmenších detailů. Tato právní úprava se později stala základem pro dnešní právní kodifikaci. Na našem území se ochrana spotřebitele vyvíjela od výše uvedených římských smluv s právem zemským a usnesením zemských sněmů království českého v „Právech městských království Českého, přes soukromoprávní ochranu, kterou poskytoval od roku 1811 Všeobecný občanský zákoník, dále přes veřejnoprávní ochranu, kterou poskytoval pro zemi Českou a Moravskoslezskou Živnostenský řád (1859), který byl dokonce převzat do právního řádu nově vzniklé Československé republiky. Dalším významným mezníkem ochrany spotřebitele bylo přijetí zákona č. 111/1927 Sb., zákon proti nekalé soutěži, v platném znění. Tento zákon obsahoval ustanovení o potrestání těch, kteří neoprávněně užijí jména, firmy nebo zvláštního označení podniku nebo závodu tak, že je možné výše uvedené zaměnit. Další úpravu obchodní činností na našem území nabízel po roce 1949 zákon č. 160/1949 Sb., o vnitřním obchodě, který kontroloval jak podmínky distribuce, tak i podmínky spotřeby (Klabusayová, 2009, s.8). Na úseku ochrany zdraví lidu, byl přijat zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu. Pro samotnou státní kontrolu bylo pozitivní přijetí zákona č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci.

Tato diplomová práce popisuje úkoly a funkce veřejné správy na úseku ochrany spotřebitele. Samotnou veřejnoprávní ochranou se zabývám po nástupu demokratického politického systému po roce 1989. Cílem práce bylo rozebrat veřejnoprávní problematiku ochrany spotřebitele, proto se tato práce dotýká činnosti jednotlivých dozorových orgánů, působící na našem území za účelem ochrany spotřebitele, jakož se i snaží definovat legislativu Evropské unie na úseku ochrany spotřebitele. Téma diplomové práce jsem si vybral z důvodu prohloubení mých vědomostí dotýkající se této problematiky a dále z důvodu možnosti poukázání na některé společenské problémy, které s problematikou ochrany spotřebitele úzce souvisí.

Tato diplomová práce se v první části zabývá obecným právním rámcem ochrany spotřebitele, ve kterém uvádím jednotlivé zákony, obsahující ustanovení sloužící

k ochraně spotřebitele na našem území, jakož i legislativu, týkající se ochrany spotřebitele na úseku Evropské unie. Dále se zabývám problematikou hospodářské soutěže a vymezuji jednotlivé orgány veřejné správy, které působí v oblasti ochrany spotřebitele.

V druhé části diplomové práce se zabývám rozбором zákona č.634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele. Zde se snažím poukázat na problematiku ochrany spotřebitele a vztah některých ustanovení porovnávám s praxí. Dále se dotýkám rozboru správního řízení a poukazuji na možné sankce při porušení ustanovení týkajících se ochrany spotřebitele. Vybrané sankce, roztržité právní úpravy ochrany spotřebitele, seřazuji podle jejich výše. Poslední kapitola obsahuje návrhy a doporučení na řešení spotřebitelských problémů, nejen uvedených v jednotlivých kapitolách, ale i dalších problémů, které spatřuji na úseku ochrany spotřebitele.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 OBECNÝ PRÁVNÍ RÁMEC OCHRANY SPOTŘEBITELE

Do této práce zahrnuji problematiku obecného právního rámce, který souvisí s ochranou spotřebitele až po roce 1989. Důvodem je změna politického systému, která vedla, mimo jiné, k úkonům mající za snahu rekonstrukci našeho právního řádu. Došlo k obnovení základní myšlenky dělení práva na právo veřejné a právo soukromé. Tohle dělení mělo za důsledek změny oblasti zabývající se právní ochranou spotřebitele. Jak uvádí Hulva, (2006) ochrana spotřebitele, jakožto nový právní fenomén musí sloužit zejména k ochraně všech lidí, kteří začali využívat výhod moderního trhu. Vzrostla-li důvěra v jejich ochranu, vzroste i ochota pořízovat si větší množství zboží a služeb. Ochrana spotřebitelem není zvláštním právním odvětvím, ale je upravena v hmotně-právních normách víceméně komplexně. Pouze jde o to, v kterých oblastech se spotřebitel s právem na ochranu spotřebitele setkává, zda v oblasti práva veřejného nebo soukromého. I přesto, že ochrana spotřebitele je v uvedených oblastech roztržštěná, dodržování norem v oblasti ochrany spotřebitele je státní mocí důsledně vynucováno.

1.1 Veřejnoprávní ochrana

Po roce 1989 v souvislosti s formováním nového modernějšího práva došlo ve sféře veřejného práva k převzetí veřejnoprávních prvků, které byly již nějakou dobu osvědčené a nebylo nutno je zcela měnit. Tyto prvky byly přebrány z různých, v tu dobu účinných, právních předpisů. Byl to např. zákon č. 63/1986 Sb., o České zemědělské a potravinářské inspekci, zákon č. 87/1987 Sb., o veterinární péči, zákon č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, v platném znění, zákon č. 20/1966., o péči a zdraví lidí, v platném znění, který upravuje základní práva a povinnosti fyzických osob ve vztahu k zdravotnickým zařízením, zdravotníkům a naopak, práva a povinnosti zdravotníků a zdravotnických zařízení ve vztahu k fyzickým osobám, dále zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákoník, v platném znění a další jako např. přestupkový zákon, či zákon o meteorologii, který upravuje práva a povinnosti podnikajícím osobám, jak fyzickým a právnickým, tak i orgánům státní správy a to v rozsahu jednotnosti a správnosti měření a měřidel. (Hulva, 2006, s. 19)

Kromě samotného převzetí prvků veřejnoprávního práva došlo i k přijetí nových veřejnoprávních norem. Dle Švestky (1999) přijetí nových veřejnoprávních předpisů, mělo za úkol posilovat postavení spotřebitele, který je hospodářsky slabší a v oblasti ochodu a služeb méně zkušenější stranou, na rozdíl od podnikatelů, kteří jsou hospodářsky silnější a

většinou i lépe vybavení právním vědomím. Tato snaha měla za úkol položit základy pro postupné vytváření moderního systému ochrany spotřebitele a snížit zaostávající celkový právní stav ochrany spotřebitele ve srovnání s právní ochranou spotřebitelů v členských státech Evropské unie. I přes skutečnost, že nové právní normy, o kterých se rozpisují níže, měli určitý nesporný přínos, tak dle posudku Evropské komise o České republice – Pokrok v předvstupním procesu z listopadu roku 1989, byla právní ochrana spotřebitelů nadále nedostatečná. (Švestka, 1999, s. 5)

Ochranu zájmů spotřebitele se tedy začala objevovat v mnoha právních předpisech. Základní a nejvyšší normou, kterou zde musím zmínit, jsou **Ústavní zákony České republiky** (zákon č. 1/1993 Sb., 1993) a zejména Listina základních práv a svobod (zákon č. 2/1993 Sb., 1993). Obsahem norem ústavního pořádku České republiky je především výčet základních práv a svobod, mezi nimiž najdeme normy moderního systému obsahující základy právní ochrany spotřebitele. *„Mezi základní práva na této úrovni patří zejména právo svobodně se sdružovat, které spotřebitelům umožňuje společně bránit svá práva a společně vytvářet organizace, které se dodržováním práv budou intenzivně zabývat a ostatní obyvatele budou o jejich právech informovat. Mezi další neméně důležitá práva patří právo vlastnit majetek a právo na příznivé životní prostředí, jenž dále umožňuje vznik nových zákonných úprav důležitých pro ochranu zájmů spotřebitele.“* (Horová, 2006, s. 47)

Dalším právem, které lze vztáhnout na problematiku ochrany spotřebitele, je ústavně zaručené právo na ochranu soudem, kdy spotřebitel se může dovolávat ochrany svých práv u nezávislých soudů a dále je potřeba zmínit i právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, jakož i právo podnikat či provozovat jinou hospodářskou činnost (zákon č. 2/1993 Sb., čl. 26, 1993). Tento článek, jak uvádí Švestka (1999), vede k rozvoji malého, středního a velkého podnikání, protože tento článek dává možnost každému subjektu se rozhodnout, zda se bude účastnit či podílet se na hospodářském rozmachu společnosti jako subjekt závislé práce, např. v pracovněprávním poměru, či bude podnikat a vytvářet vlastní hospodářskou činnost. Zároveň je tu dána možnost střednímu stavu, tam kde nejde o obdobu podnikatelské činnosti, např. činnost advokátů, zalců, lékařů, daňových poradců apod., kteří nejsou v pracovně-právním poměru. Dalším zákonem, který vyšel v platnost po roce 1989 byl **zákon č. 634/ 1992 Sb., o ochraně spotřebitele, v platném znění** (dále jen ZOS). Je nutné uvést, že tato právní norma se stala první samostatnou normou zabývající se problematikou ochrany spotřebitele. Tento zákon schválilo Federální shromáždění České a Slovenské republiky v polovině prosince roku 1992 a již šestnáctým dnem od schvá-

lení, tj. 31. prosince 1992 se tento zákon stal účinným. Jak uvádí Horová (2004), pozitivní stránka tohoto zákona spočívá v tom, že povinnosti, které jsou stanoveny v oblasti soukromoprávní, zejména v Občanském zákoníku (zákon č. 40/1964 Sb., 1964), transformuje do normy správní, tedy do předpisu veřejnoprávního, na základě čehož mohou plnění povinností kontrolovat orgány státní správy a případné neplnění povinností sankcionovat. ZOS, který lze označit za veřejnoprávní předpis obecné a komplexní povahy, svou existencí začal poukazovat na nutnost ochrany spotřebitele jako jeden z projevů veřejného zájmu moderní společnosti. V komplexnosti lze tedy uvést, že ZOS stanoví:

- 1) Podmínky podnikání, které jsou důležité pro ochranu spotřebitele.
- 2) Úkoly veřejné správy v oblasti ochrany spotřebitele
- 3) Oprávnění spotřebitelů, jakož i oprávnění sdružení spotřebitelů, či jiných právnických osob založených za účelem ochrany spotřebitele
- 4) Zakotvuje sankce za porušení povinností v něm zakotvených

Podle Hulvy (2009), je obsahem ZOS: „ *Především úprava povinnosti dodavatelů při prodeji výrobků a poskytování služeb a kontrola dodržování těchto povinností . Mezi základní povinnosti prodávajících patří především dodržování poctivosti při prodeji výrobků a služeb (týkající se především dodržování množství, kvality a správného účtování), zákaz diskriminace spotřebitele, zákaz výroby, dovozu, vývozu, nabídky, prodeje, darování výrobků nebezpečných svou zaměnitelností s potravinami, zákaz nabídky, prodeje a vývozu výrobků či zboží určených pro humanitární účely, zákaz klamání spotřebitele, informační povinnost a další.*“ (Hulva, 2006, s. 18)

Jako další zákon, který po roce 1989, hlouběji zakotvil ochranu spotřebitele **je zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, v platném znění** (dále jen ZOHS). Tento zákon si stanovil za cíl chránit zásady hospodářské soutěže a vytvářet podmínky pro nový rozvoj hospodářské soutěže. Vzhledem ke své povaze lze zařadit mezi předpisy veřejnoprávní. ZOHS by měl bránit vzniku monopolního a dominantního postavení jak právnických, tak i fyzických osob v souvislosti s jejich podnikatelskou činností, které ohrožuje hospodářskou soutěž. Právě monopolní či dominantní postavení některého podnikajícího subjektu může vážně ohrozit zájmy spotřebitele. ZOHS vymezuje některé způsoby narušení hospodářské soutěže, jako např. přímé či nepřímé určování cen, sjednání závazku mající vliv na omezení, případně kontrolu výroby či vývoje, rozdělení trhu nebo nákupního prostoru (Švestka, 1999, s. 20). Mimo výše uvedený demonstrativní výčet způ-

sobů omezujících hospodářskou soutěž, ZOHS stanoví i právo dotčených subjektů, v našem případě spotřebitelů, požadovat odstranění závadného stavu, mající za vliv omezení hospodářské soutěže.

V souvislosti s podnikatelskou činností se vyskytla nutnost upravit podmínky podnikání a dodržování těchto podmínek. V této souvislosti byl přijat **zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, v platném znění** (dále jen ŽZ). Tento zákon upravil podmínky podnikání, respektive podmínky pro získání oprávnění provozovat živnost tím, že subjekty podnikání musí splňovat určité ŽZ dané předpoklady. A právě tyto předpoklady společně s dalšími povinnostmi mají za úkol ochránit spotřebitele, protože nesplněním podmínky nemůže vzniknout oprávnění podnikat, popř. splněním podmínky, ale nedodržování povinností vyplývajících ze ŽZ může být sankcionováno orgány státní správy, které podnikání podle ŽZ kontrolují (Hulva, 2006, s. 18).

Zákon, který (dříve než-li ZOS či ZOHS) začal bránit spotřebitele, byl **zákon č. 526/1990 Sb. o cenách, v platném znění**. Tento zákon začal uplatňovat stanovení vývoje cen, stanovení cen výrobků a služeb na tuzemském trhu, včetně cen zboží z dovozu a vývozu. „ *K významným ustanovením toho patří paragraf, který pojednává o označování zboží cenami. Prodávající je při prodeji spotřebního zboží konečnému spotřebiteli povinen označit je cenou platnou v okamžiku nabídky a vztaženou k prodávávanému jednotkovému množství zboží a určeným podmínkám nebo je povinen zpřístupnit na viditelném místě informaci o této ceně formou ceníku, vývěsky nebo jiným přiměřeným způsobem.*“ (Horová, 2006, s. 62) Samotná cenová kontrola podle tohoto zákona spočívá ve zjišťování, zda prodávající nebo kupující neporušují ustanovení zákona o cenách a cenové předpisy, dále ověřování správnosti předkládaných podkladů pro potřeby vyhodnocování cen a regulace cen (zákon č. 526/1990 Sb., § 14, 1990).

Švestka (1999) uvádí, že v souvislosti s rozvojem funkcí trhu zákon o cenách ustoupil do pozadí. Dalším důležitým zákonem patřícím do této kapitoly je **zákon č. 40/1995 o reklamě, v platném znění**. Tento zákon postupně nahradil nesourodé a roztržité dřívější právní normy, jako byl zákon č.37/1983 Sb., o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi, zákon č. 273/1983 Sb., o šíření a archivování audiovizuálních dat a zákon č. 3/1993 Sb., o zrušení státního tabákového monopolu a spojil je pod název: Zákon o reklamě. Zákon o reklamě chrání spotřebitele zejména ustanoveními o nepravdivých údajích, o reklamě na zboží, jehož prodej je zakázán, např. drogy či prošlé léky, o reklamách

založených na podprahovém vnímání či reklamách, kde vystupují osoby mladší 15 let a reklama podporuje chování, ohrožující jejich zdraví či vývoj (Švestka, 1999, s. 22).

V souvislosti se zákonem o reklamě bych zde rád uvedl další právní normu, a to **zákon č. 231/2001 Sb., o provozování televizního a rozhlasového vysílání, v platném znění**. Jedná se o veřejnoprávní úpravu, která navazuje na soukromoprávní úpravu obsaženou v občanském zákoníku. Spotřebitele tento zákon chrání před druhem reklamy který ohrožuje hospodářskou soutěž, popř. ohrožuje mravní hodnoty či zdraví spotřebitele.

Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, v platném znění. „Upravuje některé vztahy související se vznikem podnikáním a zánikem bank se sídlem na území České republiky, včetně jejich působení mimo území České republiky, a dále některé vztahy související s působením zahraničních bank na území České republiky. Tento zákon je pouze veřejnoprávním předpisem, jenž má za úkol regulovat vznik, fungování a stabilitu těchto subjektů. Soukromoprávní aspekty související s poskytováním bankovních služeb, zejména typové smlouvy jenž se v bankovníctví užívají a jenž spotřebitelé uzavírají se řídí občanským zákoníkem.“ (Hulva, 2006, s. 22)

Zákon č. 37/2004 o pojistné smlouvě, v platném znění, tento ochraňuje spotřebitele na úseku pojištění vzniklého na základě pojistné smlouvy. Tento zákon je zákonem obecným, platí pouze pokud vztahy neupravuje jiný zákon, např. **zákon č. 159/1999 Sb., o podnikání v oblasti cestovního ruchu, v platném znění**. Tento právní předpis také spadá do oblasti veřejnoprávní povahy, a to i přes skutečnost, že mění občanský zákoník, tedy předpis soukromoprávní povahy. V Občanském zákoníku zakotvil institut cestovní smlouvy. Zabývá se problematikou cestovních kanceláří a cestovních agentur. Zákon stanovuje podmínky pro získání koncesí k oprávnění podnikat v tomto oboru. Dále stanoví povinnost pojištění záruky, pokud subjekt neprokáže toto pojištění, nemůže dostat koncesi (Hulva, 2006, s. 23).

Zákon č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru, v platném znění. Právní úprava stanovuje podmínky sjednávání spotřebitelského úvěru a požadavky na její obsah. **Zákon č. 61/1997 Sb., o lihu, v platném znění.** Zákon se zabývá otázkou výroby lihu, jeho skladováním, úpravy, evidenčním systémem, jakož i samotným oběhem. Neméně důležitý je **zákon č. 79/1997 Sb., o léčivech, v platném znění**, který vyšel v platnost z důvodu zkvalitnění bezpečnost a jakosti léků. Cílem je především prevence a tím i zabránění vzniku škod na zdraví spotřebitele. Zákon nestanoví jen

podmínky pro výrobu a prodej léčiv, ale zabývá se kompletní problematikou léčiv, tedy od výzkumu, přes kontrolovanou distribuci, až po zneškodňování léčiv. Jak uvádí Horová (2006), zákon hraje důležitou preventivní roli z pozice toho, že neumožňuje prodej léků osobám mladších 15 let. Důležitou úlohu hrají zákony, které uvádí do pohybu tzv. dozorové orgány, v této kapitole se zmiňuji pouze o zákonech, jako takových, protože podrobnější pojednání uvádím v následujících kapitolách. Jedná se zejména o **zákon č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, v platném znění**. Tento zákon upravuje postavení a vymezuje kompetence České obchodní inspekce, jakož i stanoví oprávnění jednotlivých pracovníků při provádění kontroly. Dále sem patří **zákon č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci, v platném znění**, který opět upravuje postup orgánů Státní zemědělské a potravinářské inspekce, jakožto orgánu státního dozoru nad zdravotní nezávadností, jakostí a řádným označováním potravin. Rád bych uvedl i **zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči, v platném znění**. Tento zákon chrání spotřebitele více, než-li se může podle zavádějícího znění zákona zdát. Zákon má za hlavní cíl, mimo jiné, především ochranu lidí před nemocemi, které jsou přenosné ze zvířat na člověka. V minulosti vzpomněme např. na různá virová onemocnění, známe je pod pojmy jako prasečí chřipka, případně dříve se vyskytující ptačí chřipka. Státní veterinární správa České republiky v minulosti měnila mimořádná opatření, aby nedošlo k zavlečení subtypu H5N1 (výše uvedená ptačí chřipka) na území České republiky.

Jako zákon chránící naši peněženku, i přes rostoucí ceny energií, lze označit zákon **č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií, v platném znění**. Tento zákon zavádí pro lepší ochranu spotřebitelů minimální účinnost spotřebičů, které se mohou uvádět na trh, jakož i zpracování technické dokumentace a označení spotřebiče vhodnou tabulkou s uvedeným energetickým štítkem. Zajímavým zákonem, který jak zmiňuje Horová (2006), má vychovávat spotřebitele, je **zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech, v platném znění**. Zákon měl za cíl uvědomit konečného spotřebitele elektrozařízení, že je potřeba třídit nejen papír, sklo a plasty, ale i elektrozařízení, jelikož jeho ekologická likvidace je značně finančně náročná a nemůže být ponechána pouze na bedrech tuzemského výrobce, v případě importu na bedrech dovozce. Zákon o odpadech obsahuje pravidla pro předcházení vzniku odpadů, jakož i pro nakládání s odpady a nabádá k dodržování ochrany životního prostředí a samotnou působnost orgánů veřejné správy.

Mezi veřejnoprávní předpisy chránící spotřebitele na úseku „potravin“ patří **zákon 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a změně a doplnění některých**

souvisejících zákonů. Zákon chrání spotřebitele jednak stanovením určitých povinností podnikatelů, kteří vyrábí potraviny a tabákové výrobky a jednak úpravou státního dozoru nad dodržováním výše uvedených povinností podnikatelů. Snahou je ochránit spotřebitele před výrobou zdravotně závadných potravin a tabákových výrobků (Švestka, 1999, s. 22).

V souvislosti s výrobou potravin dále uvádím **zákon 252//1997 Sb., o zemědělství, v platném znění.** Účelem tohoto zákona je vytváření podmínek pro zajištění schopnosti českého zemědělství zabezpečit základní výživu obyvatel, potravinovou bezpečnost a potřebné nepotravinářské suroviny, vytvářet předpoklady pro podporu mimoprodukčních funkcí zemědělství, které přispívají k ochraně složek životního prostředí jako půdy, vody a ovzduší a k udržování osídlené a kulturní krajiny, stanovit povinnost náhrady újmy pro osoby poškozené příkázanými režimy hospodaření vyplývajícími ze zákonných omezení (zákon č. 252/1997 Sb., §1, 1997).

Dále bych zmínil **zákon 30/2006 Sb., o ekologickém zemědělství, v platném znění.** Cílem zákona je definovat zásady hospodaření při pěstování tzv. biopotravin, bioproduktů na ekologických farmách, označení těchto výrobků a jejich kontrola. Další právní normou je **zákon č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství, v platném znění,** kdy ochrana vinné révy, stanovení vinařských oblastí, podmínky výroby, označování a prodeje dala tento zákon do pohybu. Nevinaře jistě potěší zpráva, o zákonu **č. 97/1996 Sb., o ochraně chmele, v platném znění,** který upravuje ochranu jak samotného chmele, tak jeho sadby, vymezuje chmelařské oblasti, zjištění pravosti chmele a zamezení jeho falšování při úpravě, jakosti a zdravotní nezávadnosti (Hulva, 2006, s. 19).

1.2 Ostatní zákony obsahující některá ustanovení o ochraně spotřebitele

Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích, v platném znění.

Zákon č. 552/1992 Sb., o kontrole, v platném znění.

Zákon č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech, v platném znění.

Zákon č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, v platném znění.

Zákon č. 124/2002 Sb., o platebním styku, v platném znění.

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, v platném znění.

Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, v platném znění.

Zákon č. 91/1996 Sb., o krmivech, v platném znění.

Zákon č. 22/1997 Sb., o puncovníctví a zkoušení drahých kovů, v platném znění.

Zákon č. 477/2001 Sb., o obalech a změně některých zákonů, v platném znění.

Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích, v platném znění.

Zákon č. 87/1995 Sb. o spořitelních a úvěrních družstvech, v platném znění.

Zákon č. 92/1996 Sb., o odrůdách, osivu a sadbě pěstovaných rostlin, v platném znění.

Výše uvedený výčet zákonů obsahující normy na ochranu spotřebitele je pouze výčtem demonstrativním, záměrně jsem nerozšiřoval seznam zákonů o další právní normy obsahující např. ustanovení o úvěrových či spotřebních družstvech apod. Myslím si, že pro přehled obecného právního rámce jsou výše uvedené právní normy dostačující. I přes skutečnost, že se tato práce zabývá veřejnoprávní ochranou spotřebitele, tedy jaké má veřejná správa úkoly a funkce na úseku ochrany spotřebitele, považuji za důležité, pro ucelený přehled, alespoň okrajově zmínit ty nejdůležitější normy soukromoprávního odvětví.

1.3 Soukromoprávní ochrana

Ze soukromoprávních předpisů je jistě nutné na prvním místě uvést občanský zákoník, tedy zákon č. 40/1964 Sb., ve znění zákona č. 509/1991 Sb. Občanský zákoník, v platném znění, zajišťuje soukromoprávní ochranu spotřebitelů, a to ve formě obecné úpravy právních úkonů, jakož mohou být smlouvy, platnost či neplatnost právních úkonů, případné různé druhy odpovědností (Švestka, 1999, s. 26). Druhým důležitým soukromoprávním předpisem je zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, v platném znění, který vstoupil v platnost 1. ledna 1992. „*Jeho část upravuje mimo jiné ochranu podnikatelů, ale také spotřebitelů před nekalou soutěží – mezi její typické příklady patří klamavá reklama, klamavé označení zboží a služeb, vyvolání nebezpečné záměny zvláštní charakteristikou nebo zvláštní jakostí...Dále upravuje podnikatelské obchodní závazkové vztahy a postavení podnikatelů.*“ (Horová, 2006, s. 63)

I přes existenci obchodního zákoníku je obecným právním předpisem soukromého práva občanský zákoník, který představuje nejvýznamnější zvláštní předpis k občanskému zákoníku. Důležité pro spotřebitele je vědět, na které straně stojí, tedy zda bude postupovat podle občanského nebo podle obchodního zákoníku. Obecně lze uvést pravidlo, že je-li alespoň jedna **smluvní strana** nepodnikatelem, řídí se uzavírané smlouvy **právní úpravou občanského zákoníku**. To neplatí pouze v případě, že se smluvní strany výslovně dohodly na použití obchodního zákoníku, případně, že uzavírají smlouvu, která je upravena pouze v obchodním zákoníku. Ač se na první pohled může zdát bezpředmětné, zda spotřebitel uzavře např. kupní smlouvu podle občanského nebo obchodního zákoníku, je nutné si uvědomit, že po uzavření nevhodné varianty mohou nastalé důsledky vážně ohrozit postavení spotřebitele, a tím i jeho ochranu.

2 LEGISLATIVA EVROPSKÉ UNIE NA ÚSEKU OCHRANY SPOTŘEBITELE

Problematiku ochrany spotřebitele v právu Evropské unie musím rozdělit pro lepší pochopení níže uvedené problematiky na úroveň práva primárního a úroveň práva sekundárního.

Primární právo stálo při vzniku Evropského společenství. Historie Evropské unie začíná v roce 1951, kdy Německo, Itálie, Belgie, Francie, Nizozemí a Lucembursko podepsaly v Paříži Smlouvu o zřízení Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO). Výše uvedené státy se zavázaly, že budou společně postupovat pro klíčový rozvoj odvětví těžby uhlí a výroby oceli. Vzhledem ke skutečnosti, že se dohody, zakotvené v Paříži, dařilo naplňovat, z čehož pramenil i vzrůstající užitek a prospěch členských států, dohodly se tyto státy v roce 1957 na vzniku Evropského hospodářského společenství (EHS) a rovněž Evropského společenství pro atomovou energii (EUROATOM). Smlouvy o zřízení EHS a EUROATOMU byly podepsány 25. března 1957 v Římě. Tyto smlouvy byly opět ve prospěch rozvoje a prosperity jednotlivých států dále rozšiřovány a doplňovány. Jednotný Evropský akt byl podepsán v únoru 1986 a tzv. Maastrichtská smlouva, tedy smlouva o Evropské unii, byla podepsána v únoru 1992. V říjnu 1997 přibyla Amsterdamská smlouva a v prosinci 2000 byla podepsána smlouva s Nice (Horová, 2006, s. 63).

Lisabonská smlouva, která vstoupila v platnost dne 1. prosince 2009 a zajišťuje Evropské unii moderní instituce a optimalizované pracovní postupy, zařadila politiku ochrany spotřebitele do sdílených pravomocí EU. „*Smlouva přiznává ochraně spotřebitele průřezový význam; požadavky vyplývající z ochrany spotřebitele tak budou brány v úvahu při vymezování a provádění jiných politik a činností EU.*“ (Euroskop, © 2005-2012)

Výše uvedené smlouvy jsou normami mezinárodního práva veřejného a mezinárodní smlouvy ve smyslu článku 10 Ústavy, kterými členské státy Evropských společenství umožnily subjektivitu Společenství. Díky těmto smlouvám bylo možné vytvořit tzv. orgány Společenství a stanovit jim kompetence. Výše uvedené smlouvy rovněž představují jakýsi základ materiální normy, která stanoví státům základní povinnost směřovat ve Společenství nejen k harmonickému soužití, ale zejména k dosažení cílů, které si Společenství předsevzalo (Hulva, 2006, s. 30).

O přínosu pro spotřebitele z podepsání výše uvedených smluv se rozepisují níže. Zajímavostí je, že i přes skutečnost, že se pojem spotřebitel vyskytuje v primárním právu

např. v čl. 33 odst. 1 písm. e, čl. 34 odst. 2, v čl. 81 odst. 3 a v čl. 153 ES, ani jedno konkrétní ustanovení nedefinuje slovo spotřebitel (Tichý, 2009, s. 5).

Konkrétní práva a povinnosti jsou však stanoveny normami sekundárního práva. Tedy práva tvořené orgány Společenství. Sekundární právo je tvořeno nařízeními, resp. závaznými akty normativní povahy, které zavazuje přímo jak členské státy, tak i vnitrostátní subjekty. Dále je tvořeno směrnicemi, které nemají závaznost obecnou, ale zavazují jen dotčené subjekty, jimž je směrnice adresována. Doporučení a stanoviska nejsou právními akty a nejsou tedy právně závazná. Aspekty ochrany spotřebitele, které jsou upraveny v sekundárním právu jsou systematicky tříděny do několika kategorií, z nich základní jsou tyto:

- ochrana zdraví a bezpečnosti spotřebitele – obsahuje směrnici č. 85/374/EHS o odpovědnosti za výrobek. V našem českém právním řádu byla implementována zákonem č. 59/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku, v platném znění. Dále směrnice č. 92/59 EHS o všeobecné bezpečnosti výrobku byla u nás implementována zákonem č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobku, v platném znění.
- ochrana hospodářských zájmů spotřebitelů, podpora informovanosti a výchovy spotřebitele – tato kategorie obsahuje mimo jiné směrnici č. 84/450/EHS o klamavé reklamě, u nás implementována do obchodního zákoníku. Další důležitou směrnicí je směrnice č. 85/577/EHS o ochraně spotřebitele při smlouvách sjednávaných mimo obchodní provozu. Tato směrnice, která byla implementována do našeho občanského zákoníku, se stala velmi využívaným institutem pro ochranu spotřebitele (Hulva, 2006, s. 31).

„Tato ustanovení mají vůči obecné úpravě smluv z občanského zákoníku povahu zvláštních ustanovení. Na všechny typy těchto smluv (adhezní smlouvy, smlouvy sjednávané mimo provozu a smlouvy sjednávané na dálku) se vztahuje požadavek, podle kterého se smluvní ujednání nemohou odchýlit od zákona v neprospěch spotřebitele a spotřebitel se nemůže vzdát práv, která mu zákon poskytuje nebo jinak zhoršit své postavení.“(Pipková, 2005)

Obdobnou ochranu přinesla směrnice č. 97/7/ES o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku. Tato směrnice implementována do českého právního řádu, konkrétně do občanského zákoníku ukotvila právo spotřebitele odstoupit od jakékoli smlouvy, kterou spotřebitel uzavřel pomocí tzv. dálkového přístupu (např. telefonicky, popř. mailem) Podlé této směrnice musí být spotřebiteli poskytnuta lhůta, a to alespoň

sedmi pracovních dnů (naše zákony ukládají 14 denní lhůtu), v rámci které může bez sankcí a bez uvedení důvodu od převzetí zboží od smlouvy odstoupit (Směrnice č. 97/7/ES, 1990).

Jediná platba, která může být po spotřebiteli požadována, je za skutečně vynaložené náklady, které vznikly druhé straně pouze v souvislosti s vrácením zboží. Další výčet norem sekundárního práva neuvádím, protože si myslím, že pro získání obecného přehledu o ochraně spotřebitele pomocí práva sekundárního je výše uvedený počet směrnic postačující.

V následujícím textu se vracím k myšlence ochrany spotřebitele v Evropské unii pomocí legislativy. Jak uvádí Luboš Tichý: „*Evropská společenství byla ve svých počátcích naprosto jednoznačně orientována ekonomicky. Jejich institucionální a právní charakter byl orientován primárně na ekonomické hodnoty, na výrobce, kterým měl zajistit efektivnější a větší distribuční prostory, kvalitnější produkci a další. Evropský občan byl v prvé řadě homo economicus. Integrační chápání smlouvy bylo jednoznačně orientováno na společný trh. Společný trh znamenal tržního občana orientovaného na ekonomické hodnoty, který se měl v těchto podmínkách lépe prosadit. Produktivistický koncept Evropských společenství byl tak v první fázi do jisté míry překonán industriální (hospodářskou) politikou, i když i ta byla zjevně orientována proti blahu spotřebitele.*“ (Tichý, 2001)

2.1 Podrobnější přehled

Evropská společenství se ve svých počátcích opravdu problematikou spotřebitele moc nezabývala. Například výše uvedené římské smlouvy z roku 1957 se vůbec nezmiňují o ochraně spotřebitele, hovoří pouze o vytvoření společného trhu, který má být založen na celní unii. Realizovaná myšlenka, která měla začít chránit spotřebitele, se zrodila až zavedením celní unie v polovině roku 1968. Po zavedení celní unie se stalo zřejmé, že společný trh může fungovat pouze tehdy, bude-li spotřebitel nakupovat i v jiných zemích než ve své vlastní. Spotřebitel pro takový nákup musí projevit nejen zájem, ale hlavně odvahu (Horová, 2006, s. 65). Jelikož svoboda pohybu zboží, svoboda volného pohybu osob, jakož i služeb a kapitálu se vztahovaly na určování podmínek hlavně výroby a distribuce, bylo zřejmé, že se zaměřují spíše na výrobce, obchodníky, importéry a poskytovatele služeb, případně zaměstnance těchto subjektů. Takto chápaný původní scénář Evropských společenství se tak začal dostávat stále do většího rozporu s požadovaným chápáním role spo-

třebitele a zejména jeho ochrany. A to jak ochrany v jednotlivých členských státech, a to i ochrany pod vlivem celosvětového trendu v této oblasti. (Tichý, 2009, s. 5)

Pro samotný rozvoj spotřebitelské politiky v ES byly důležité následující etapy: První etapa ochrany spotřebitele začala v roce 1972 v Paříži. Na tehdejší zasedání Evropského summitu bylo konstatováno, že zlepšování životních podmínek v sobě zahrnuje jak ochranu zdraví a bezpečnosti spotřebitelů, tak i ochranu jejich ekonomických zájmů. Tento summit se tak stal jakýmsi východiskem myšlenky Společenství, zaměřujícího se na ochranu zájmů spotřebitele. V roce 1975 vedl program Komise k vydání celého souboru směrnic, které měly za cíl zlepšení podmínek ochrany spotřebitele. Komise přinesla tzv. „katalog práv spotřebitele“, který byl postupně modifikována a přenesen do jednotlivých směrnic, čímž posléze i implementován členskými státy do jejich právních řádů. Komise tehdy přišla s myšlenkou vytvořit programy v nichž zakotvila podmínky uskutečňování **tzv. pěti základních práv spotřebitele**. Tento soubor představoval právo na ochranu zdraví a bezpečnosti spotřebitele, právo na ochranu ekonomických zájmů spotřebitele, právo na náhradu utrpěné škody, právo na vzdělání, informace, výuku a právo na řádný proces, který by měl být zárukou efektivního prosazování jeho práv (Tichý, 2001).

Dalším důležitým krokem byla formulace **Spotřebitelské politiky**. Evropské společenství tuto frázi použilo poprvé v roce 1976, tedy rok po té, co schválila Rada ministrů pět základních práv a svobod. Spotřebitelskou politiku tehdy ES formulovalo následovně: Sjednocením ochrany umožnit, aby spotřebitel působil na jednotném trhu jako faktor tržní rovnováhy. Samotné pojetí ochrany spotřebitele v Evropské unii vychází ze situace, kdy je chráněn slabší subjekt smluvní strany, v tomto případě je slabším subjektem spotřebitel, který je chráněn před silnějším podnikatelem. Protože podnikatel je brán jako profesionál, který se orientuje nejen v oboru zboží, či služeb, které uvádí na trh, popř. je jejich distributorem, ale který se profesionálně orientuje i v záplavě dalších právních a obchodních vztazích, které mohou souviset s finančními službami, právními znalostmi marketingu, podmínkami záruky a další problematikou vyplývající z povahy nabízeného zboží a služeb. Postavení spotřebitele se totiž, v záplavě novinek nabízených na trhu, stále více nevýhodně prohlubuje a samotný vznik společného trhu tohle nevýhodné prohloubení ještě umocňuje. K prohlubování vedou komplikované právní problémy a hlavně problémy z vycházející z rozdílných jazyků. Zamezení negativního prohlubování by měla větší podpora informovanosti spotřebitele o jeho právech, ovšem i povinnostech. Tato informovanost by měla jednak vyrovnávat propast nerovného postavení profesionálního podnikatele a tzv. laika

spotřebitele a jednak vznést větší důvěru spotřebitele pro nakupování. Důležitou roli zde sehrává také sekundární právo, které implementuje ochranu do právních norem členských států, protože je nezbytně nutné, aby spotřebitel mohl očekávat stejnou základní úroveň jeho ochrany ve všech členských zemích. Bez splnění tohoto očekávání, by se spotřebitel jen velmi složitě orientoval v právně odlišných prostředích jednotlivých členských států a nebyl by ochoten tolik využívat výhod, které plynou z fungování jednotného trhu bez hranic. Nenaplněním této myšlenky by hrozilo, že trh by se rozdělil na základní úpravou ochrany spotřebitele a spotřebitel by nakupoval pouze v té části trhu, která by mu umožňovala spravedlivě bránit své zájmy, což by pro zbytek trhu znamenalo určitou překážku obchodu (Horová, 2006, s. 28).

Dalším velkým přínosem v oblasti ochrany spotřebitele v rámci legislativy EU byla Judikatura Evropského soudního dvora (dále uváděn jako ESD). ESD je instituce jejímž cílem se zajišťuje dodržování práva při výkladu a při provádění jednotlivých ustanovení komunitárního práva. ESD dohlíží nad jednotností výkladu a aplikace ve všech členských státech, jakož i nad tím, aby tento výklad odpovídal duchu Evropských společenství a evropské integrace. Judikatura ESD, která svými výroky jednoznačně ovlivnila způsob jakým je chápána ochrana spotřebitele, načež spotřebitelům prohloubila jednotlivá práva a vyjasnila spotřebiteli jeho postavení na trhu. Jak uvádí v publikaci *Pojem spotřebitele jako smluvní strany v evropském a českém právu* Luboš Tichý: „Významnou judikaturu můžeme dělit podle těžiště a významu jednotlivých rozhodnutí do několika skupin. Velmi významnou skupinu představují rozsudky v oblasti volného pohybu zboží a služeb. V této oblasti je činnost Evropského soudního dvora nejčastější.“ (Tichý, 2009, s. 4)

Mezi nejvýznamnějším rozhodnutí Evropského soudního dvora patří rozsudek ve věci *Cassis de Dijon* ze dne 20.2.1979, který zakazuje v rámci volného pohybu zboží mezi jednotlivými členskými státy EU veškerá opatření, která jsou zaměřená proti dovozu, zejména taková opatření, která mají za svůj cíl diskriminaci dováženého zboží vůči domácí produkci a jeho znevýhodnění či dokonce vyloučení z trhu. V tomto případě byl řešen spor o to, zda pod tento zákaz spadají i opatření, mající za svůj prvotní cíl např. ochranu zdraví obyvatel nebo ochranu spotřebitele, což není ve smyslu tvoření překážek pro dovážené zboží prvotní cíl. ESD rozhodl v tom smyslu, že podobné překážky, které vyplývají z nesouladu právních řádů jednotlivých států a týkají se uvádění daných výrobků na trh, jsou přípustné, pokud jsou nutné k zajištění významných tzv. "kategorických požadavků" - tj. potřeb daňové kontroly, ochrany veřejného zdraví, poctivosti obchodního styku,

ochrany spotřebitele apod., nelze-li téhož výsledku dosáhnout jinak (Euroskop©, 2005-2012).

Druhou oblastí jsou rozhodnutí z oblasti smluvního práva, kde lze zmínit např. rozsudek soudu v případě Dillenkofer a ostatní versus Spolková republika Německo. Předmětem sporu byla odpovědnost členských států za nezavedení směrnice Rady 90/314/EHS o souborných službách pro cestování, pobyty a zájezdy. Spor byl veden o tom, že žalobci si koupili komplexní dovolenou. Po platební neschopnosti dvou agentur v roce 1993, přes které si rezervovali své dovolené, se buď nedostali vůbec do cíle určení nebo se vrátili z dovolené na své vlastní náklady. Žalobci tvrdili, že kdyby článek 7 Směrnice byl zaveden do německých zákonů v předepsaném termínu, to jest k 31. prosinci 1992, byli by bývali chráněni proti platební neschopnosti agentur, od kterých si koupili své komplexní cesty. Soud rozhodl, že opomenutí přijmout opatření pro zavedení směrnice tak, aby bylo dosaženo výsledku v předepsaném termínu, vytváří vážné porušení práva Společenství. Porušení práva pak následně vyvolává právní nárok jednotlivců, kteří utrpěli škodu, na její náhradu (Rozsudek ESD, C-178/94, C-179/94, C-188/94 a C-190/94, 1994).

Třetí skupinu zmiňuje Hulva (2006), jako oblast ochrany spotřebitele jako oběti, tedy rozhodnutí zakládající odpovědnost za škodu. Pro příklad uvádím rozsudky ve Francesconi ze dne 4.července 1989 (Rozsudek, SbSD 2087, 1989), ve věci Spolkové republiky Německa proti Radě a ve sporu Komise proti Velké Británii ze dne 9. srpna.1994 (Rozsudek, SbSD, I-3681, 1994).¹

Čtvrtá skupina rozsudků ESD se týče označování zboží, kde ESD konstatoval,že při posuzování, zda dané označení, známky nebo výrok reklamy je schopný klamat,se musí brát v úvahu pravděpodobné očekávání průměrně informovaného, pozorného a rozumného průměrného spotřebitele. Dokonce není ani zapotřebí pořizovat znalecké posudky či sociologické výzkumy spotřebitelů. V České republice tento judikát použil Nejvyšší správní soud v Brně, konkrétně v odůvodnění rozhodnutí o kasační stížnosti žalobce, kterým byl Rozhodčí soud České republiky a žalovaného, což byl Úřad průmyslového vlastnictví, ve věci zamítnutí přihlášky ochranné známky zobrazeného prvku, tvořeného

---

¹ Žaloba o náhradu škody, kterou podle žalobců zavinila nedbalost Komise. Tato nedbalost spočívala v nedostatečném dozoru nad trhem s vínem, jelikož se na trhu začala objevovat levnější pančovaná vína s příměsí metanolu.

vyobrazením Spravedlnosti v podobě ženské postavy v říze s páskou přes oči, která drží v pravé ruce meč a v levé miskové váhy. V tomto případě soud zamítl kasační stížnost a v odůvodnění uvedl ochranu spotřebitele z důvodu vyvolání možného dojmu, že Rozhodčího soudu České republiky, který vznikl z iniciativy soukromých osob, je instituce založená státem a vykonává státní moc. (Rozsudek, NSS 13/09, 2009)

Pátou a poslední skupinou judikátu ESD jsou rozhodnutí v oblasti ochrany spotřebitele v mezinárodním právu procesním. Příkladem může být rozhodnutí ESD ve věci Benincasa, kdy ESD rozhodl, že ochrana spotřebiteli náleží v případě, že spotřebitel uzavřel smlouvu nezávisle na jakékoli obchodní či profesní aktivitě (Euroskop © 2005-2012).

Další právní základ přínosný pro ochranu spotřebitele v Evropské unii, přišel v roce 1987 přijetím zákona o jednotném trhu. Horová (2004) zmiňuje v souvislosti s přijetím zákona o jednotném trhu článek 100a, který stanoví, že samotná legislativní příprava o jednotném trhu již vyžaduje ochranu spotřebitele na vysoké úrovni. Ke zmíněnému článku 100a dodává Knoblochová: *„Přestože Jednotný evropský akt rozšířil politiky Společenství o nové oblasti, jako jsou sociální politika, regionální politika nebo politika na ochranu životního prostředí, spotřebitelská politika se v něm ještě neobjevuje. Jako samostatnou politiku zavedla ochranu spotřebitele až Maastrichtská smlouva, která pro ni v čl. 129a (dnes čl. 153) položila nezbytný právní základ a pojala ji za plnohodnotnou komunitární politiku. V článku bylo stanoveno, že Společenství musí přispívat k posilování ochrany spotřebitele. Jeho zakotvení vedlo k dalšímu rozmachu regulace, který se projevil v přijetí mnoha nových opatření.“* (Knoblochová, 2006)

Dále Horová zmiňuje rok 1989, kdy Evropská komise svým rozhodnutím zřídila úřad pro spotřebitelskou politiku, při Generálním ředitelství XI pro životní prostředí, ochranu spotřebitele a nukleární bezpečnost. Dle Horové měl tento úřad zpočátku jen velmi málo pracovníků a vyznačoval se malým rozpočtem. Jeho hlavním cílem bylo bojovat o ochranu zájmů spotřebitele proti mnohem větším a mocnějším generálním ředitelstvím. Během následujících let se úřad transformoval do Generálního ředitelství – Spotřebitelská politika a ochrana zdraví spotřebitele. V současné době je tento institut nadán nejvyšší pravomocí v otázkách ochrany spotřebitele ve světě. Více se o úřadu nerozepisují, protože rozbor institucí působících na ochranu spotřebitele není prvotní cíl této kapitoly.

V důsledku rozvoje primárního práva na přelomu let 80. a 90. minulého století se daří zakotvit koncepci spotřebitelské politiky do oblasti primárního práva. V samotné legislativní činnosti tedy dochází k rozvoji už nejen práva sekundárního, nýbrž i k významnému rozvoji práva primárního. Spotřebitelská politika se dostává do popředí jako součást primárního práva, a to návaznosti na novelizaci zakládací smlouvy ES Jednotným evropským aktem a Maastrichtskou smlouvou, což mělo značný přínos pro spotřebitele. Podpisem Maastrichtské smlouvy dochází ke zlepšení pohledu na problematiku spotřebitelské ochrany a na právní úpravu ochrany spotřebitele v primárním právu (Tichý, 2009, s. 5).

„Součástí čl. 3 se stal závazek Společenství spočívající v příspěvku k posílení ochrany spotřebitele (čl. 3 písm. s, nyní t). Dále byla v části třetí (politiky Společenství) upravena hlava XI. (ochrana spotřebitele). Podle této hlavy (viz tehdejší čl. 129a odst.3, nyní čl. 159 SES) bylo umožněno členskému státu zachovávat či zavádět přísnější ochranná opatření, a to za předpokladu, že takováto opatření jsou slučitelná s ES.“ (Tichý, 2009, s. 5)

2.1.1 Strategie spotřebitelské politiky

Spotřebitelská politika EU byla vyjadřována v rámci tříletých akčních plánů. První akční plán se uskutečnil v roce 1990 a poslední akční plán vypršel na konci roku 2001. Strategie spotřebitelské politiky byla zaměřena na ochranu spotřebitele, bezpečnost potravin a ochranu veřejného zdraví. Tyto tři úzce svázané oblasti se zaměřovaly na fakt, aby zájmy spotřebitelů plnily nejdůležitější úlohu, která měla pomoci při rozvoji politiky EU. Období let po roce 2000 přineslo novou strategii spotřebitelské politiky v rámci Evropské unie. Při tvorbě této nové strategie bylo dle Horové vzato v úvahu pět hlavních faktorů.

Prvním a nejdůležitějším faktorem bylo zavedení eura, které mělo za úkol odstranit psychologickou překážku spotřebitele při přeshraničním nákupu výrobků a služeb. Zavedení eura mělo další pozitivní vliv, protože odstranilo porovnávání cen.

Druhou oblastí uvádí technologické, hospodářské a sociální změny, do kterých patří stále větší míra připojení domácností k internetu, větší ochota spotřebitelů nakupovat v elektronických obchodech a růst sektoru služeb ve spotřebitelských vzorcích.

Třetím faktorem je vnitřní trh a využití jeho přínosu. Přeshraniční obchod se na základě všech dostupných změn pro nákup velmi zjednodušil. Překážkami se staly pouze

rozdílné ceny zboží a služeb u stejného produktu v jednotlivých členských zemích. Za další překážku lze uvést nedostatečnou informovanost spotřebitele, který má nedůvěru v nákupu za hranicemi z obavy rozdílné právní úpravy ochrany spotřebitele v jednotlivých zemích.

Čtvrtým faktorem je přijetí Bílé knihy o správě věcí veřejných, která je součástí reformy veřejné správy, která směřuje ke zlepšení kvality, účinnosti a jednoduchosti regulatorních aktů a lepší zapojení společnosti do rozhodovacích procesů EU.

Posledním, pátým faktorem, který musel být vzat v úvahu, bylo připravované rozšíření EU. Horová uvádí, že samotné rozšíření EU totiž vede k narůstajícím rozdílům mezi jednotlivými právními předpisy dotčených států. Úkolem EU se tedy stalo splnit oprávněná očekávání nových členů a zároveň zlepšit úroveň ochrany spotřebitele v oblasti bezpečnosti a zákonných a ekonomických práv spotřebitelů. (Horová, 2006, s. 28)

V roce 2002 přijala Evropská komise strategii na ochranu spotřebitele, kterou transformovala do pětiletého období, tedy od začátku roku 2002 až do konce roku 2006. Součástí této strategie byla ochrana spotřebitele směřována do tří klíčových oblastí:

- první oblastí byla vyšší společenská úroveň ochrany spotřebitele. Cílem byla harmonizace prostřednictvím nejvhodnějších legislativních norem (rámec směrnic, standardů best practices). Zasažovala oblast technických požadavků na výrobky a odpovědnost výrobců za škody způsobené vadnými výrobky. Tato oblast zahrnuje kromě uvedené bezpečnosti zboží rovněž takové ekonomické a právní zájmy, které umožní spotřebitelům nakupovat výrobky a služby s důvěrou kdekoli v EU a jakýmkoli způsobem. Hlavní iniciativy řešené v rámci této oblasti, byly shrnuty do tzv. Zelené knihy o ochraně spotřebitele a bezpečnosti služeb v EU.

- druhá oblast obsahuje efektivní vymahatelnost pravidel ochrany spotřebitele, kdy hlavním cílem je přesvědčení, že neexistuje dobrý zákon bez toho, že by nebylo možno jej vymoci. Prioritní oblastí je rozvoj administrativní spolupráce a rozvoj ochranných mechanismů pro spotřebitele mezi jednotlivými členskými státy.

- třetí oblastí je aktivní účast spotřebitelských organizací při tvorbě politiky Evropského společenství, týkající se oblasti ochrany spotřebitele. Myšlenkou je proniknutí spotřebitelských organizací do politik EU. Ovšem aby byla politika ochrany spotřebitele efektivní, musí sami spotřebitelé mít příležitost přispívat k rozvoji této politiky, která je na každém kroku jejich spotřebitelského života ovlivňuje. Spotřebitelé, zejména jejich reprezentanti, by měli mít kapacitu a zdroje k podpoře jejich zájmů a k aktivní účasti při vytváření politi-

ky EU a možnosti vytvářet vzdělávací projekty a projekty na rozšiřování jejich působení (Zahradník, 2005).

„Vysoký standard ochrany spotřebitele není jen věcí zákonů a jejich vymáhání. Občanské spotřebitelské organizace jsou považovány za partnera orgánů EU a mají své místo v jejím hospodářském a sociálním výboru. V členských státech mají spotřebitelské organizace, splňující určitá kritéria reprezentativnosti, právo hájit práva spotřebitelů před správními orgány i u soudu. Jsou oprávněny vyjadřovat se k otázkám vládní i evropské spotřebitelské politiky, připomínkuji příslušné zákony. Jejich síla, opřena o rozsáhlou členskou základnu a o spolupráci s renomovanými právníky, vytváří trvalý tlak na kvalitu a obezřetnost všech dodavatelů zboží a služeb.“ (Horová, 2006, s. 29)

V roce 2005 přijala Evropská komise strategii ochrany zdraví a spotřebitele a návrh pro rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady EU, jež vytváří komunitární program pro ochranu zdraví a spotřebitelů na období 2007-2013. Tato strategie vyrůstá na dvou dosavadních programech, oblasti veřejného zdraví a oblasti ochrany spotřebitelů, s cílem tyto oblasti dále rozvíjet. Jelikož zdraví a spotřebitelské zájmy spočívají v centru každodenní pozornosti občanů, přichází tato nová strategie, a k ní i navržený program, s myšlenkou povýšit tyto oblasti mezi prioritní aktivity EU a vytvořit sadu konkrétních akcí, které souvisejí nejen se spotřebitelskými zájmy, ale i zájmy občanskými. Mezi konkrétní akce, které mohou být v rámci programu prováděny patří například informační kampaně, které chrání spotřebitele např. v oblasti užívání tabáku či informační kampaně, chránící občanské zájmy při předcházení a hrozbě HIV/AIDS.

Samotná konsolidace občanských zájmů na úseku zdravotnictví a zájmů spotřebitelských chce založit Evropská komise synergii, tedy spolupráci a společné působení, kdy výsledek má být větší než součet jednotlivých zájmů, kdy by tyto zájmy působily rozděleně. Jelikož se Smlouvy o ES vzájemně překrývají v oblastech podpory ochrany zdraví, v oblastech bezpečnosti, informací a vzdělávání, tak jejich využitím v jeden celek se následně vytváří jednak větší politická soudržnost, jednak se otevírá i možnost, z ekonomického hlediska, využívat úspory z rozsahu, čímž lze zvýšit další viditelnost aktivit a dále rozšiřovat a posilovat úkony, které jsou s těmito aktivitami spojené. Cíle z obou oblastí byly analyzovány, následně byly dohromady sloučeny tzv. „společné cíle“ z obou oblastí, a vymezeny „specifické cíle“ z jednotlivých oblastí zdraví a ochrany spotřebitele, které nešly sloučit pod cíle společné.

Společné cíle:

- „Chránit občany před riziky a hrozbami, jimž nemohou čelit jednotlivci a které nemohou být efektivně minimalizovány

jednotlivými členskými státy;

- Zvýšit schopnost občanů při přijímání lepších rozhodnutí ohledně ochrany jejich zdraví a spotřebitelských zájmů;

- Zabudovat principy ochrany spotřebitele do všech politik EU.

- Vedle toho jsou formulovány i specifické cíle pro každou oblast zvlášť“ (Zahradník, 2005).

Společné cíle se zaměřují na zlepšení informací, posílení role evropských organizací zdraví a spotřebitelů, další rozvoj konzultačních mechanismů. Akce se rovněž zaměří na zesílení dopadů politiky zdraví a spotřebitele v dalších souvisejících oblastech.

Specifické cíle:***Zdraví***

- Chránit občany proti zdravotním hrozbám;

- Podpořit politiky vedoucí ke zdravějšímu způsobu života;

- Přispět k redukci šíření a negativních dopadů chorob a onemocnění v EU;

- Přispět k rozvoji efektivnějších a účinnějších zdravotních systémů;

- Podporovat cíle zajišťující adekvátní informace a analýzy týkající se zdraví (Zahradník, 2005).

Spotřebitelé

- Zajistit vysokou společnou úroveň ochrany pro všechny zákazníky v EU – bez ohledu na to, kde žijí, cestují, nakupují – před riziky a hrozbami jejich bezpečnostních a ekonomických zájmů;

- Zvýšit kapacitu zákazníků v tom smyslu, aby si byli schopni obhajovat své vlastní zájmy (heslo: „buď silný a pomoz si sám“).

„Specifické cíle v oblasti ochrany spotřebitele nový program konsoliduje a rozšiřuje aktivity existujícího programu, se speciálním důrazem na konsolidaci právního zajištění

vytvořeného v rámci stávající strategie a dokončení přehledu acquis. Program rovněž významně rozšiřuje činnosti EU v oblasti rozvoje znalostí a důkazové základny, zesílení spolupráce, spotřebitelského vzdělávání a budování kapacit pro spotřebitelské organizace.“
(Zahradník, 2005)

Jako poslední bod této kapitoly bych zde rád uvedl **Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů ze dne 13. dubna 2011**, které uvádím jako důkaz toho, že problematika ochrany spotřebitele na legislativní úrovni EU, se nezastavila na určitém stupni vývoje, ale je stále živým organizmem a ochrana spotřebitele se tak pořád drží v popředí zájmu představitelů jednotlivých institucí EU. V tomto sdělení vyzvedla komise k podnícení hospodářského růstu a posílení důvěry občanů dvanáct nástrojů. Zároveň navrhuje, aby EU do konce roku 2012 přijala u každého z dvanácti nástrojů, takové klíčové opatření, které bude sloužit na podporu hospodářského růstu a posílení důvěry občanů. Jeden z těchto nástrojů se věnuje spotřebiteli, jako aktéru na jednotném trhu, kde klíčovým opatřením je zavedení možností mimosoudního vyřizování, jež budou spotřebitelům schopny zajistit levné, rychlé a snadné vyřešení sporu při zachování vztahů podniků s jejich zákazníky. Sdělení hovoří o oživení jednotného trhu, prostřednictvím zvýšení důvěry spotřebitelů k uplatňování jejich práv. Sdělení cituje pracovní dokument s názvem „Posílení pravomocí spotřebitelů v Evropské unii.“ Tento dokument, který byl přijat dne 7. dubna 2011, uvádí že lepší uplatňování práva spotřebitelů, by umožnilo vyhnout se značným ztrátám, jejichž výše je odhadována na 0,16 % hrubého domácího produktu (HDP) Evropské unie. V této souvislosti, navrhuje Komise **pro zvýšení jistoty spotřebitele** revizi směrnice o obecné bezpečnosti výrobků a vypracování víceletého akčního plánu pro dohled nad trhem, s cílem ubezpečit spotřebitele, že zboží které nakupuje je kvalitní, a to bez ohledu na místo výroby.

Problémy, které provází ochranu spotřebitele, jsou dány beze sporu především možnostmi různorodých výkladů legislativních předpisů od jednotlivých osob, jakož i různorodou úrovní jejich implementace (viz. kauza Dillenkofer), dalším problémem může být i samotné vynucování jednotlivých právních předpisů. Podle Knoblochové (2006) jsou i samotné právní předpisy zdrojem mnohých potíží. Problém například představuje rozpad úpravy na vnitřním trhu, která je spojena s harmonizací právních řádů. Mimo samotný rozpad úpravy je třeba zmínit i různorodost pojmosloví při regulaci stejných nebo podobných otázek v jednotlivých spotřebitelských směrnicích.

3 PROBLEMATIKA HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE

Jelikož se nacházíme v tržní ekonomice, tak se nevyhnutelně setkáváme se faktem, který je ovšem pro konečného spotřebitele žádoucí, že mezi sebou jednotliví soutěžitelé neustále soupeří o získání lepší pozice na trhu. Každý obchodník, v tomto případě soutěžitel se neustále snaží zlepšovat svoji pozici na trhu, a k tomu používá nejrůznější prostředky. Právě proto, aby tyto prostředky neohrožovaly právní ochranu spotřebitele a nedocházelo tak ke zneužívání účasti v hospodářské soutěži, je nutné samotné soutěžení, jakož i jeho podmínky regulovat právními normami. Tyto právní normy jsou pak pro soutěžitele závazné a soutěžitelé jsou povinni se těmito normami řídit a upravovat podle nich své chování. Samotné nedodržení těchto norem by vedlo k jednání ohrožující hospodářskou soutěž jako takovou, případně k nekalosoutěžnímu jednání (Doleček, 2010).

K ochraně spotřebitele je určen zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, v platném znění, další dílčí úpravu, která se týká se nekalé soutěže, obsahuje soukromoprávní předpis, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, v platném znění. Jak uvádí Zdražil (2000): „ZOS lze označit za komplexní právní předpis, který v zájmu ochrany podnikatelské soutěže obsahuje nástroje proti omezení nebo vyloučení soutěže, kterými by v konečném důsledku byli postiženi nejen soutěžitelé, ale rovněž i spotřebitelé.“ ZOS a dílčí ustanovení obchodního zákoníku o nekalé soutěži obsahují celou řadou pojmů, které mohou mít jinou interpretaci nežli obdobné pojmy, které veřejnost běžně používá, a proto je vhodné si alespoň některé z nich trochu blížeji objasnit.

Pojem soutěžitel: Soutěžitelem mohou být fyzické a právnické osoby, jejich sdružení, sdružení těchto sdružení a jiné formy seskupování, a to i v případě, že tato sdružení a seskupení nejsou právnickými osobami, pokud se účastní hospodářské soutěže nebo ji mohou svou činností ovlivňovat, i když nejsou podnikateli (zákon č. 143/2001 Sb., § 2, 2001). Pod pojem soutěžitel můžeme tedy zařadit právnické osoby, tedy obchodní společnosti a družstva. Podnikající osoby fyzické, pod kterými si můžeme představit zejména nejrůznější živnostníky, dále sem patří profesní komory a sdružení individuálních soutěžitelů, bez ohledu na existenci jeho právní subjektivitu. Zákon vyžaduje, aby se tyto výše uvedené osoby, či sdružení, přímo účastnili hospodářské soutěže, případně ji svým jednáním byly schopny ovlivňovat (Doleček, 2010).

Pojem relevantní trh: Relevantním trhem je trh zboží, které je z hlediska jeho charakteristiky, ceny a zamýšleného použití shodné, porovnatelné nebo vzájemně zastupitelné,

a to na území, na němž jsou soutěžní podmínky dostatečně homogenní a zřetelně odlišitelné od sousedících území (zákon č. 143/2001 Sb., § 2, 2001).

Pro vymezení relevantního trhu jsou rozhodné především dva faktory:

1. zaměnitelnost (subsidiarita) zboží
2. území na němž se realizuje.

V některých případech se zohledňuje i časové omezení – na základě tohoto kritéria může být například vymezen jako samostatný trh přepravy hromadnou dopravou ve špičce, na rozdíl od ostatních časových úseků. Relevantním trhem se většinou rozumí území dotčeného členského státu. Ovšem v rámci EU, kde nejsou hranice dostačujícím faktorem, lze označit relevantním trhem i území všech členských států. V některých případech je velikost relevantního trhu dána zase územně, např. regionálním vymezením (viz. ceny benzínu Natural 95 v okolí Prahy), nebo jako rádius například o průměru 500 kilometrů kolem výrobního závodu (Kusák, 2005).

Zakázané jednání: Je to takové jednání, které narušuje základní podstatu ochrany hospodářské soutěže. A samotným účelem ochrany pak již není snaha chránit jednotlivé soutěžitele zvlášť, ale spíše chránit samotnou hospodářskou soutěž. Ochrana se tak poskytuje proti vyloučení, omezení nebo jinému narušení hospodářské soutěže. (Doleček, 2010)

Za zakázané jednání jsou považovány **dohody, které narušují hospodářskou soutěž**, tedy ujednání mezi účastníky na trhu. A je zcela irelevantní, zda taková dohoda má formu písemnou či formu ústní. Příkladem takové dohody mohou být např. dohody o přímém či nepřímém určení cen, dohody o rozdělení trhů, popř. nákupních zdrojů, případně dohody o rozdělení zákazníků nebo dohody o omezení výroby tak, aby se uměle zvýšila poptávka po nedostatku zboží a jeho cena (Švestka, 1999, s. 20).

Dalším narušením hospodářské soutěže je **zneužití dominantního postavení**. Toto zneužití se většinou týká jednoho soutěžitele, který má takové postavení, že není vystaven žádné soutěži, případně má-li na trhu soutěžitele, tak jeho postavení jako konkurenta není v soutěži podstatné. Na rozdíl od předchozího případu již tedy odpadá potřeba dohod jednotlivých soutěžitelů. Zneužití dominantního postavení představuje jednostranný útok proti rovným podmínkám na trhu, ze strany soutěžitele, který díky výsadnímu postavení na trhu nemusí brát ohledy na reakce ostatních konkurentů nebo na požadavky spotřebitelů. Svým dominantním postavením, respektive svým rozhodnutím, které z tohoto postavení vyplývá, je

soutěžitel schopen nejen podstatným způsobem negativně ovlivnit podmínky soutěže na trhu, ale je dokonce schopen soutěž na trhu zcela vyloučit (Raus, 2005, s. 21).

Vysvětlení slova zneužití dominantního postavení ZOHS neuvádí, nicméně § 11 ZOHS obsahuje demonstrativní výčet jednání, které je možno za zneužití považovat. Pojmovým znakem zneužití dominantního postavení je újma, která vznikla na straně spotřebitelů, popř. újmy která vznikla na straně jiných soutěžitelů. Samotná újma nemusí být vždy újmou finanční, stačí i újma, která je spatřována v poklesu zájmu zákazníků, kdy taková újma je jen těžko finančně vyčíslitelná (Bednář, 2005, s. 21).

Třetí možnou formou zneužití hospodářské soutěže je tzv. **jednání ve shodě**. V tomto případě neexistuje přímo dohoda stran. Lze však z jednání dovodit úmysl koordinovat soutěžní chování soutěžitelů v jednotlivých odvětvích. Tuto koordinaci je možné spatřovat např. v kopírování cen jednoho soutěžitele od soutěžitele druhého, aniž by se na tom výslovně dohodly. V České republice lze poukázat na tzv. jednání ve shodě v souvislosti s prodejem pohonných hmot. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže zjistil, že hlavní prodejci pohonných, kteří provozují čerpací stanice v okolí Prahy, měnili ceny benzínu Natural 95 v podstatě ve shodných okamžicích, nehledě na skladová množství benzínu. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže rozhodl, že prodejci jednají ve shodě, tím že upravují ceny v rozmezí několika hodin a to dokonce na stejnou cenovou úroveň. Došlo tak k ohrožení hospodářské soutěže, kdy v celém regionu nedocházelo k cenové konkurenci (Kusák, 2005).

3.1 Nekalá soutěž

Nekalou soutěží je jednání v hospodářské soutěži nebo v hospodářském styku, které je v rozporu s dobrými mravy soutěže a je způsobilé přivodit újmu. Tato újma musí být, opět způsobena jiným soutěžitelům, spotřebitelům nebo dalším zákazníkům. Nekalá soutěž se zakazuje. Nekalou soutěží se podle obchodního zákoníku rozumí zejména

- klamavá reklama
- klamavé označování zboží a služeb
- vyvolávání nebezpečí záměny
- parazitování na pověsti podniku, výrobků či služeb jiného soutěžitele
- podplácení
- zlehčování

- srovnávací reklama
- porušování obchodního tajemství
- ohrožování zdraví spotřebitelů a životního prostředí (zákon č. 513/1991 Sb., § 44, 1991)

Výše uvedený výčet nekalosoutěžního jednání je opět výčtem pouze demonstrativním. Za nekalosoutěžní jednání lze obecně považovat jakékoli jednání, které je v rozporu s dobrými mravy a je tak schopno přivodit újmu, stejně jako ve výše uvedeném zneužívání hospodářské soutěže, spotřebitelům, či jiným soutěžitelům. V této práci dále nerozvádím jednotlivé druhy nekalosoutěžního jednání, protože se domnívám, že pro obecný přehled nekalé soutěže je dostačující výše uvedený text.

Základní rozdíl mezi nekalou soutěží a zneužíváním hospodářské soutěže uvádí Doleček (2010): *„Základní rozdíl je ten, že nekalá soutěž se odehrává v mezích hospodářské soutěže, zatímco zneužívání hospodářské soutěže se přičí soutěži jako takové, jejím základům. Ochrana proti nekalé soutěži má za cíl ochránit jednání jednotlivých soutěžitelů v soutěži, zabránit takovému jejich jednání, které by mohlo přivodit újmu jiným soutěžitelům či spotřebitelům. Ochrana hospodářské soutěže se potom zaměřuje na to, aby zde vůbec hospodářská soutěž existovala a nebyla nikým omezována či narušována. Pro lepší ilustraci lze přirovnat tyto dva termíny k boxerskému zápasu. Rána pod pás by byla posouzena jako nekalá soutěž (v jinak vymezených podmínkách), na předem domluvený zápas by se potom hledělo jako na zneužití hospodářské soutěže.“*

3.2 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

Působnost Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (dále uvádím jen Úřad) je upravena zákonem č. 273/1996 Sb., o působnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, v platném znění. Dalším právním předpisem, ve kterém se můžeme setkat s působností a pravomocí Úřadu jsou ustanovení obsažená v ZOHS, kde např. § 20 odstavec první hovoří o působnosti Úřadu upraveném zvláštním právním předpisem, a o tom, že Úřad kromě pravomocí podle jiných ustanovení ZOHS vykonává Úřad i další činnosti. V tomto ustanovení je upravena působnost úřadu jakožto ústředního orgánu státní správy odkazem na zvláštní zákon, kterým je výše uvedený zákon č. 273/1996 Sb. V tomto zákoně je soustředěna působnost do tří oblastí. Úřad tak plní v první oblasti ochranu samotné hospodářské soutěže, v druhém případě dohlíží nad zadáváním veřejných zakázek a v třetí oblasti Úřad plní určité úkoly v souvislosti s poskytováním veřejných podpor. V ustanovení § 20 odst. 1

ZOHS se mimo působnosti hovoří i o pravomoci Úřadu, který jakožto správní orgán je oprávněn vykonávat veřejnou moc a to jako moc vrchnostenskou. Tato moc je charakterizována zejména vydáváním rozhodnutí a správním dozorem. Nezávislost instituce Úřadu je dána tím, že předseda Úřadu je jmenován na návrh vlády prezidentem a to na dobu 6 let, tedy na dobu delší než je samotné funkční období vlády, popř. funkční období prezidenta republiky. Mimo odlišně stanovené doby po kterou předseda Úřadu vykonává svoji funkci je politická nezávislost daná i tím, že předseda Úřadu nemůže být po dobu výkonu jeho funkce členem žádné politické strany. Ustanovení § 20 odstavce prvního lze tedy považovat za ustanovení smíšené povahy, jelikož ve dvou větách téhož odstavce lze dovodit nejen pravomoc, ale i působnost Úřadu (Munková, 2007, s. 223).

Mezi činnosti vyplývající z ustanovení ZOHS patří činnost dozorová a činnost publikační. Jelikož Úřad vykonává dozor nad tím, zda a jakým způsobem soutěžitelé plní povinnosti vyplývající pro ně ze ZOHS nebo z rozhodnutí Úřadu, které jsou vydaná na základě téhož zákona. Úřad zveřejňuje návrhy na povolení spojení soutěžitelů a svá pravomocná rozhodnutí (zákon č. 143/2001 Sb., § 20, 2001).

Na základě tohoto ustanovení je tedy možné vyvodit závěr o výkonu správního dozoru Úřadu nad adresáty zákona. Tento dozor může být jak v přítomném čase jednotliví adresáti plní povinnosti vyplývající ze ZOHS, tak dozor následný, jak adresáti plní povinnosti určené rozhodnutím Úřadu. Samotná publikační činnost, spatřovaná ve vydávání rozhodnutí a návrhů na povolení spojení soutěžitelů, je spíše povinností, která má za cíl zabezpečit potřebnou informovanost veřejnosti o činnosti Úřadu. Veřejnost je poté, na základě zveřejněných výsledků Úřadu, schopna především předvídat budoucí rozhodnutí Úřadu. Publikační činnost je tedy naprosto nepostradatelný informační zdroj. Svoji publikační činnost plní Úřad tím, že ji vydává knižně a umísťuje ji na internet (Munková, 2007, s. 223).

Jak uvádí Zdražil (2000), Úřad pro ochranu hospodářské soutěže zajišťuje ochranu hospodářské soutěže zejména:

- Schvalováním dohod a spojením podniků a přezkoumáváním monopolního nebo dominantního postavení soutěžitelů.
- Zákazem plnění dohod a spojením podniků, jakož i zamžíváním dominantního nebo monopolního postavení na trhu, odporují-li zákazům podle zákona a nebyla-li pro

ně povolena výjimka, popř. byla odvolána, nebo odpadly důvody, které k povolení vedly.

- Vydáváním rozhodnutí o tom, zda určité jednání má povahu zneužití monopolního nebo dominantního postavení soutěžitele.
- Vydáváním předběžných opatření v řízení před Úřadem, jimiž na dobu do vydání konečného rozhodnutí upraví prozatímně právní vztahy účastníků řízení.
- Ukládáním peněžních pokut za porušení povinností stanovených ZOS: Za neposkytnutí podkladů nebo pravidelných informací či neumožnění jejich prověření, za stěžování postupu řízení před úřadem, za nesplnění vykonatelného rozhodnutí, nebo uložení peněžní pokuty do určité výše čistého obratu za poslední ukončený kalendářní rok, popř. do výše neoprávněného majetkového prospěchu soutěžitele v důsledku porušení povinností dle ZOS.
- Zkoumáním, zda u soutěžitelů nedochází k porušování povinností stanovených ZOS za tím účelem vyžadují od soutěžitelů příslušné doklady.
- Zveřejňováním žádostí o souhlasu s uzavřením dohody nebo se spojením podniků a zveřejňováním svých rozhodnutí
- V nezbytných případech při závažném narušení soutěže soutěžiteli s dominantním nebo s monopolním postavením uložit povinnost k převodu části podniku soutěžitele nebo rozdělení soutěžitele (právnícké osoby).

Soutěžitelé mohou po Úřadu požadovat, aby byl vůči nim aplikován mírnější režim při ukládání pokut a to tak, že by Úřad neudělil pokutu vůbec nebo by byla výše pokuty snížena. Aplikace mírnějšího režimu při ukládání pokut je založena na podmínce poskytnutí relevantních informací, důkazů či dokumentů dobrovolně od soutěžitele, kdy tyto materiály musí pravdivě a spolehlivě prokázat existenci dohody narušující soutěž. Další podmínku je ukončení jednání, které vyplývá z dohody a prokázání, že soutěžitel nečinil nátlak na ostatní soutěžitele, aby se k zakázané dohodě připojili.. (Raus, 2005, s. 188).

Úřad má za to, že splnění výše uvedených kritérií ze strany soutěžitele, který narušuje hospodářskou soutěž, vyvolá tzv. legitimní očekávání porušujícího subjektu, které předpokládá úplné vyhnutí se uložení pokuty či její podstatné snížení. Posouzení skutečného splnění těchto výše uvedených podmínek, je samozřejmě plně v kompetenci Úřadu (Bednář, 2005, s. 542).

Samotné řízení před úřadem má povahu správního řízení a jako ve většině členských států evropské unie jde o řízení administrativní povahy a platí při něm všechny zásady, které se používají ve správním řízení. Účastníkem řízení je navrhovatel, popřípadě ti o jejichž právech a povinnostech má být v řízení jednáno a rozhodnuto (Munková, 2007, s. 232).

Výše uvedené právní prostředky a řízení mají povahu veřejnoprávní. Možnost právní ochrany soutěžitelů proti rozhodnutí Úřadu jsou dána tím, že samotné řízení před Úřadem je řízením dvoustupňovým. Rozhodnutí v prvním stupni lze napadnout rozkladem u předsedy Úřadu. Rozhodnutí předsedy Úřadu je pak považované za rozhodnutí vydané v posledním stupni, proti němuž je možné podat ve správním soudnictví žalobu ke Krajskému soudu v Brně. Proti jeho pravomocnému rozhodnutí lze podat už jen kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu (Raus, 2005, s. 91).

U ochrany a uplatnění prostředku v oblasti soukromoprávní je umožněno osobám, kterým byla práva omezením hospodářské soutěže dotčena, domáhat se zdržení dalšího závadného jednání soutěžitele, domáhat se odstranění závadného stavu, či vydání neoprávněného majetkového prospěchu. Úspěšná strana sporu má navíc také právo požadovat na náklady druhé strany uveřejnění rozsudku. Pro výše uvedené práva soukromoprávní povahy se může poškozený domáhat u soudu žalobou, která může mít např. formu žaloby zdržovací či odstraňovací (Zdražil, 2000, s. 174).

3.3 EU v oblasti hospodářské soutěže

Jedním z nejvýznamnějších nástrojů EU pro podporu integrace společného trhu je politika ochrany hospodářské soutěže. Ustanovení obsahující ochranu hospodářské soutěže byla včleněna nejprve do smlouvy o Evropském sdružení uhlí a oceli (1951), později i do Římské smlouvy zakládající Evropské hospodářské společenství z roku 1957. V EU je soutěžní politika, podle Dolečka (2010) považovaná za nástroj, který má sloužit cílům Společenství. Za tyto cíle lze označit: trvalý a udržitelný růst, zvyšování životní úrovně, podpora stability, vytvoření stabilního jednotného vnitřního trhu. Tyto cíle na jedné straně nutí jednotlivé výrobce zkvalitňovat výrobky a služby a na straně druhé i snižovat ceny pro spotřebitele (Doleček, 2010).

Základním kamenem evropské právní úpravy v oblasti ochrany soutěže jsou články 81 a 82 Smlouvy o založení EHS, ve znění Smlouvy o Evropské unii. Článek 81 pokládá za neslučitelné a zakázané veškeré dohody mezi podniky jednání ve vzájemné shodě či

rozhodnutí sdružení podniků, které by ohrozily nebo by mohly ohrozit obchod mezi členskými státy. Cílem nebo výsledkem výše uvedených dohod a rozhodnutí je vyloučení omezení nebo narušení hospodářské soutěže na společném trhu. Současně tento článek demonstrativním způsobem uvádí typy dohod, které narušují soutěž. Zejména jde o přímé a nepřímé určení cen a rozdělení trhu. Dále tyto dohody a rozhodnutí prohlašuje za neplatné. Z výše uvedeného zákazu jsou vyjmuty ty dohody a rozhodnutí, které přispívají ke zlepšení výroby či podpoře technického nebo hospodářského pokroku, přičemž tyto dohody nesmí žádné straně ukládat omezení či vyloučení soutěže. Článek 82 pro účely evropského práva stanoví zákaz zneužití dominantního postavení², které by mohlo ovlivnit obchod mezi členskými státy. Obdobně jako v předchozím případě i toto ustanovení obsahuje demonstrativní výčet jednotlivých skutkových podstat zneužití dominantního postavení např. diskriminaci či vynucování nepřiměřených obchodních podmínek (Raus, 2005, s. 91).

„Obecně platí, že dominantní postavení není samo o sobě protiprávní a není tedy ani důvodem k tomu, aby byl soutěžitel s takovým postavením na relevantním trhu bez dalšího jakkoliv omezován či sankcionován. Z tržní dominance je však dokazováno, že takový soutěžitel má zvláštní odpovědnost v tom směru, aby sám zajistil, že jeho chování na daném relevantním trhu nenaruší účinnou hospodářskou soutěž.“(Koukal 2011).

Posuzování zákazů podle čl. 81 a čl. 82 vedlo k přijetí Nařízení Rady č. 4064/89 o kontrole spojování podniků. Nařízení je zaměřeno výrazně preventivně a považuje za spojení podniků případy:

- úplného splnutí podniků,
- získání kontroly nad jiným podnikem
- založení společných podniků koncentrativní povahy, tj. společné podniky trvale plní funkci samostatně hospodařící jednotky (Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, 2003). Rozsudek Evropského soudního dvora **Continental Can** z roku 1973 poukazuje na skutečnost, že dominantní podnik zneužije svého postavení i tím, že převezme svého konkurenta, čímž ještě posílí svoje postavení na trhu (Euroskop, © 2005-2012).

---

² Pojem dominantní postavení vymezil Evropský soudní dvůr ve věci **United Brands** (rozhodnutí č. 27/76, únor 1978). Hlavním ukazatelem dominantního postavení je velký podíl na trhu; k ostatním faktorům patří hospodářsky slabé postavení konkurentů, neexistence skryté hospodářské soutěže a kontroly zdrojů a technologií.

Komise je nejdůležitějším orgánem v rámci soutěžní politiky EU. Její široká pravomoc v této oblasti zahrnuje: monitoring, vedení vyšetřování konkrétních případů porušení hospodářské soutěže (vyšetřovací pravomoc), implementování přijatých aktů a udělování sankcí. Evropská komise má výhradní pravomoc udělovat výjimky, viz. výše uvedený čl. 81.EHS, dohody přispívající ke zlepšení výroby (Euroskop, © 2005-2012).

Řízení před Komisí má povahu řízení správního. Opravný prostředek proti rozhodnutí Komise mohou účastníci řízení, případně nepřizvaní soutěžitelé, kteří mají za to, že jsou účastníky řízení, vznést u Soudu první instance. Tedy mají právo napadnout rozhodnutí komise u tohoto soudu žalobou. Rozhodnutí Soudu první instance lze dále napadnout u Evropského soudního dvora, ovšem tato instituce může přezkoumat rozhodnutí Soudu první instance pouze tehdy, pokud existuje nebezpečí dotčení jednotnosti či soudržnosti komunitárního práva. Samotné rozhodnutí Komise není žádnou svévůlí, o čemž svědčí i fakt, že před vydáním rozhodnutí si Komise vyžaduje stanovisko Poradního výboru pro restriktivní praktiky a monopoly, který je složen ze zástupců soutěžních úřadů jednotlivých členských států. Neplní-li Komise své povinnosti, může být žalována u Evropského soudního dvora na základě žaloby za nečinnost (Raus, 2005, s. 91).

3.4 Veřejné zakázky

V souladu se základními principy jednotného trhu mají právo všechny firmy na stejné podmínky pro získání veřejných zakázek. Veřejné zakázky jsou zadávané veřejnými orgány a subjekty činnými ve vodním a energetickém hospodářství, v dopravě a v telekomunikacích. Samotná smlouva o ES neobsahuje ve svých normách ustanovení, které by se zabývalo zadáváním veřejných zakázek. Smlouva o ES pouze obsahuje čtyři základní principy, aplikovatelné v rámci prostoru EU na veřejné zakázky.

- zákaz jakékoliv diskriminace z důvodu státní příslušnosti (článek 12 Smlouvy)
- volný pohyb zboží a zákaz jakýchkoliv kvantitativních omezení importu a exportu, jakož i veškerých opatření se stejným účinkem (článek 28 a násl. Smlouvy)
- svoboda podnikání příslušníků jednoho členského státu na území druhého členského státu (článek 43 a násl. Smlouvy)
- svoboda poskytování služeb, pokud jde o příslušníky členských států, kteří mají bydliště v některém jiném státě Unie než příjemce služeb (článek 49 a násl. Smlouvy)

Tyto čtyři základní principy vytváří páteční povinnosti, které zavazují zadavatele veřejných zakázek v členských státech EU, tak aby veřejné zakázky byly zadávány na základě objektivních a nediskriminačních kritérií (Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, 2003).

V rámci ČR je zadávání veřejných zakázek a koncesí upraveno zákonem č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o veřejných zakázkách"), a zákonem č. 139/2006 Sb., o koncesních smlouvách a koncesním řízení (koncesní zákon). Cílem obou, výše uvedených, zákonů je komplexní úprava oblasti zadávání veřejných zakázek a koncesí v České republice, a to zejména v návaznosti na nové předpisy práva ES v této oblasti. V souladu s novými evropskými zadávacími směrnici je veden snahou o vytvoření modernějšího, flexibilnějšího a jednoduššího právního rámce pro veřejné zakázky a koncese. Důvodem existence těchto zákonů je zajištění transpozic nových a moderních směrnic do českého právního řádu. Např. platnost nových finančních limitů (Nařízení Komise, č. 1251/11, 2011)³ pro veřejné zakázky a koncesní řízení od 1. 1. 2012. Lze dodat, že je dobré vědět o existenci pravidel soutěžního práva, jakož si i pamatovat, že pravidla jsou založena především na rozhodovací praxi, která se neustále vyvíjí. V rámci komunitárního práva můžeme dnes hovořit již o více než čtyřicetiletém vývoji pravidel hospodářské soutěže. Za tuto dlouhou dobu již vykrytalizovaly určité zásady, kterých je dobré se držet (Kusák, 2005).

---

³ Nařízení Komise ze dne 30. listopadu 2011, kterým se mění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/17/ES, 2004/18/ES a 2009/81/ES ohledně prahových hodnot používaných při postupech zadávání zakázek se mění od 1. 1. 2012 eurové finanční limity v těchto evropských zadávacích směrnících. Eurové finanční limity jsou na české koruny přepočítávány sdělením Komise (2011/C 353/01).

4 ORGÁNY VEŘEJNÉ SPRÁVY A JEJICH ÚKOLY V OBLASTI OCHRANY SPOTŘEBITELE

V oblasti ochrany spotřebitele působí celá řada institucí. Jedná se např. o orgány uvedené v ZOS, Česká obchodní inspekce, Česká zemědělská a potravinářská inspekce, orgány veterinární správy, obecní živnostenské úřady, celní úřady, Český úřad pro zkoušení zbraní a střeliva, dále se jedná o orgány uvedené v zákoně o regulaci reklamy, jakož jsou krajské živnostenské úřady, Rada pro rozhlasové a televizní vysílání, Státní ústav pro kontrolu léčiv, Ministerstvo zdravotnictví, Státní rostlinolékařská správa, Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv, Úřad pro ochranu osobních údajů, dále dle zákona o elektronických komunikacích je to Český telekomunikační úřad. Vezme-li v úvahu oblast energetiky, přibude do výčtu i Energetický regulační úřad a Státní energetická inspekce. Počet orgánů veřejné správy, působící v oblasti ochrany spotřebitele čítá velké množství institucí, které mají chránit spotřebitele. Tato velká roztržitost institucí a jejich legislativ vede ke zvýšení právní nejistoty spotřebitele na straně jedné a negativním konfliktům v rámci kompetencí samotných institucí na straně druhé. V souvislosti s výše uvedenou skutečností lze použít staré přísloví „*Mnoho psů, zajícova smrt.*“ (Fiala, 2008, s. 111)

Ve výčtu je nutno vzpomenout i na ústřední orgán státní správy na Parlament ČR, který svojí činností má za úkol předcházet poškozování spotřebitele a chránit vhodně přijetou legislativou společnost před hrozbou možné újmy. V souvislosti s přijetím předpisů nižší právní síly mající za úkol ochránit spotřebitele, můžeme zmínit i orgány územní samosprávy. Jako zvláštní úřad pro ochranu spotřebitele je úřad veřejného ochránce práv (Horová, 2004, s. 39). Mimo výše uvedené orgány lze do této kapitoly zahrnout i ty orgány státní správy, které mají, dle povahy prováděných činností, pravomoc zjišťovat porušení či neporušení právních norem, popř. zahajují řízení, které směřuje k potrestání, byly-li normy práva porušeny. Mezi tyto orgány patří tzv. Orgány činné v trestním řízení, tedy Policie ČR, státní zastupitelství a soustava soudů ČR (Hulva, 2006, s. 34).

4.1 Ministerstvo průmyslu a obchodu

Ministerstvo průmyslu a obchodu je ústředním orgánem státní správy na úseku ochrany spotřebitele. Působnost ministerstva v oblasti ochrany spotřebitele je dána kompetenčním zákonem. Samotná ochrana spotřebitele spadá do kompetence odboru ochrany spotřebitele a vnitřního obchodu. Úkolem ministerstva v oblasti spotřebitelské politiky je

vytváření podmínek příznivých pro rozvoj výkonnosti v oblasti prodeje zboží a ochrany spotřebitele. Velkým úkolem je sjednocení úrovně standardu ochrany spotřebitele s ostatními zeměmi EU. K vyjádření cílů a funkcí ministerstvo člení spotřebitelskou úroveň na okruh ochrany spotřebitele, ve kterém se zabývá zajištěním ochrany bezpečnosti, ochrany zdraví a ekonomických zájmů spotřebitele na trhu. Druhým okruhem je politika vnitřního obchodu, kde cílem je efektivně vyvážený a jasně strukturovaný chráněný vnitřní trh. V rámci dozoru nad trhem ministerstvo zpracovává koncepci, založenou jednak na součinnosti státních dozorových organizací a jednak na občanských spotřebitelských organizacích (Horová, 2006, s. 72).

4.1.1 Česká obchodní inspekce

Česká obchodní inspekce (dále jen ČOI). Jedná se o orgán státní správy, přesněji organizační složku státu, kde ústředního ředitele jmenuje ministr průmyslu a obchodu. ČOI byla ustanovena zákonem č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci a územně členěna na ústřední inspektorát a jemu podřízené inspektoráty sídlící v jednotlivých krajských městech. Jejím úkolem⁴ je kontrola a dozor nad právníky a fyzickými osobami, které prodávající výrobky a zboží na vnitřní trh, popřípadě tyto výrobky a služby dodávají nebo poskytují služby či vyvíjí jinou obdobně zaměřenou činnost na vnitřním trhu, poskytující spotřebitelům úvěry nebo provozují tržnici (ČOI, ©2010).

Svoji kontrolu zaměřuje zejména na:

- dodržování podmínek, které stanovují jakost zboží popř. výrobků
- zdravotní nezávadnost výrobků a zboží
- podmínky skladování a dodržení požadavků osobní hygieny
- používání ověřených měřidel při prodeji
- plnění dohodnutých popř. stanovených podmínek a kvalit
- na prohlášení o shodě, zda bylo vydáno a zda zboží uvedené na trh odpovídá podmínkám

---

⁴ Rozsah činností není dána jen zákonem č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, rozsah činností a dozorová odpovědnost je dána i zákonem č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, zákonem. 304/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 136/1994 Sb., o barvení a značkování některých uhlovodíkových paliv a maziv a o opatřeních s tím souvisejících, zákon č.22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobu, zákon. č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší a dalšími právními předpisy.

uvedeným v prohlášení o shodě

- zda nedochází ke klamání spotřebitele (Zdražil, 2000, s.140)

Pracovníci České obchodní inspekce pověřeni plněním jejích kontrolních úkolů jsou při kontrole oprávněni vstupovat do provozoven, ve kterých jsou vykonávány činnosti uvedené v zákoně č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci. Dojde-li při této činnosti ke škodě, nese za ni plnou odpovědnost stát. Pro stát se jedná o objektivní, absolutní odpovědnost, kdy se této odpovědnosti stát nemůže zprostit. Pracovníci při kontrole jsou oprávněni ověřovat totožnost fyzických osob, spadají-li pod okruh osob, na něž se kontrola vztahuje. Od těchto osob mohou požadovat potřebné doklady, údaje a písemná nebo ústní vysvětlení. V rámci kontroly pracovníci odebírají potřebné vzorky prodávaných výrobků⁵ nebo zboží, ke zjištění jejich jakosti a bezpečnosti. Odebírání vzorků je za peněžní náhradu, která odpovídá ceně, za niž jí kontrolovaná osoba, popř. její zástupce na trhu prodává. Nárok na náhradu nevzniká, pokud se kontrolovaná osoba nároku sama vzdá, popřípadě pokud prodávaný výrobek nebo zboží nesplňuje požadavky na ně stanovené právními předpisy. Při nesplnění podmínek stanovených předpisy jsou pracovníci oprávněni požadovat od kontrolovaných osob odstranění zjištěných nedostatků a závad ve stanovené lhůtě. Po odstranění nedostatků popř. jejich zamezení vyžadují zprávu o výsledcích této činnosti. Přesnější kompetence pracovníků ČOI lze vyčíst v § 4 zákona o ČOI (ČOI, ©2010).

ČOI kontroluje nejen z vlastní iniciativy, ale i podnětu podání spotřebitele. Toto šetření provádí zejména v následujících případech, kdy prodávající:

- nevystaví doklad o přijetí reklamace ani o tom, jakým způsobem reklamaci vyřídil
- nevyřídí reklamaci do 30 dnů, popřípadě v delší lhůtě, na které se dohodl
- neinformuje spotřebitele o právech při uplatnění reklamace nebo o právech při rozporu věci s kupní smlouvou
- nevydá na vyžádání doklad o koupi se všemi náležitostmi
- neoznačí zboží nebo nabízené služby cenami nebo je nesprávně účtuje
- používá nekalé obchodní praktiky: například uvede nepravdivé údaje o výrobku nebo poskytované službě, uvede nepravdivé údaje nebo zamlčí některé informace, které mohou zásadním způsobem ovlivnit rozhodnutí spotřebitele o koupi, tj. spotřebitel

---

⁵ Kontrolní činnost České obchodní inspekce se nevztahuje na kontrolu potravin, pokrmů a tabákových výrobků, s výjimkou kontroly poctivosti prodeje.

- zakoupí výrobek nebo službu, které by se znalostí těchto informací nezakoupil. Klamavou obchodní praktikou je i prodej padělků
- nabízí neoznačené výrobky (např. textil, obuv nebo křišťálové sklo bez označení materiálového složení)
  - nabízí výrobky bez návodů k použití a správné údržbě v českém jazyce
  - nabízí výrobky, které budí podezření, že nejsou bezpečné
  - prodává pohonné hmoty, které budí podezření, že nesplňují požadavky na jakost a když při uzavření úvěrové smlouvy spotřebitel neví, nebo si není jistý, zda smlouva obsahuje veškeré náležitosti a povinné informace (ČOI, ©2010)

Mimo výše uvedenou kontrolní funkci plní ČOI dále funkci represivní. Tato funkce je spatřována v ukládání finančních pokut, ve správním řízení, kontrolované osobě za protiprávní jednání porušující právní normy. Kromě finančních sankcí je součástí represivní funkce i ukládání zákazu prodeje výrobků, popř. i samotné uložení zákazu uvést vyráběný výrobek na trh. ČOI, i když je jeden z dozorových orgánů, sama o sobě nevystupuje pouze jako kontrolní a represivní orgán, ČOI působí na trhu i svojí preventivní činností zaměřenou na funkci výchovnou a poradenskou. Pravidelně informuje veřejnost prostřednictvím masmédií o výsledcích kontroly o problémovém zboží, výrobcích či prodejcích. Její činnost je publikovaná v řadě článků na internetu, v novinách i časopisech. Její poradenská činnost je patrná z přímé a bezplatné pomoci spotřebitelům, jakož i podnikatelům na všech jejich pracovištích (Horová, 2006, s. 77).

Na svých oficiálních stránkách www.coi.cz pravidelně aktualizuje stránky s nejčastějšími dotazy v oblasti právní pomoci. Jako významnou zveřejněnou právní pomoc mohou např. uvést problematiku internetových obchodů a vrácení zboží pomocí dálkového nákupu dle občanského zákoníku a následné vrácení poštovního, kdy podle rozsudku ESD C-511/08 v rámci „Směrnice 97/7/ES vyplývá, že mezi vrácené finanční částky patří rovněž náklady na dodání zboží spotřebiteli, které spotřebitel na základě uzavřené smlouvy uhradil vedle kupní ceny. Do toho rámce lze zařadit např. položky označované jako poštovné a balné (následné vrácení výrobku podnikateli však provádí spotřebitel na vlastní náklady). Na základě výše uvedeného ČOI informuje veřejnost, že pokud její inspektoři zjistí, že jsou informace uvedené na stránkách internetového obchodu, například ve všeobecných smluvních podmínkách, v rozporu s výkladem ESD, budou toto zjištění šetřit jako podezření z porušení zákona o ochraně spotřebitele, s možností uložení pokuty (ČOI, ©2010).

V praxi se lze často setkat s propojením jednotlivých funkcí, jako např. v případě pokuty ve výši 100.000 Kč, udělené kontrolované osobě provozující čerpací stanici AGIP v Ostravě, za prodej motorového paliva nesplňující dané podmínky. Jedná se o propojení kontrolní funkce s funkcí represivní, a jak můžeme nížeji vyčíst i s funkcí preventivně-výchovnou. „Výše pokuty 100.000 Kč je plně v souladu se zákonem, nese v sobě nadále nezbytný preventivní prvek a svojí výší odpovídá zásadě přiměřenosti používané ve správním řízení (ČOI, ©2010).

4.1.2 Živnostenské úřady

Úkolem živnostenských úřadů je kromě samotné ochrany spotřebitele, také dohled nad řádným výkonem živností. Rozdělení živností do kategorie volné, vázané a koncesované má za cíl ochránit spotřebitele na trhu před laickými živnostníky, proto každé kategorii odpovídá určitý nutný stupeň odbornosti, kterou musí osoba, jenž má v úmyslu podnikat, splnit ještě před získáním živnosti (Horová, 2006, s. 86).

Institucionální normou pro živnostenské úřady je zák. č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech, v platném znění (dále OŽÚ) a hmotně právní normou je zák. č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání. Živnostenské úřady se dělí podle § 1 písmena a) – c) OŽÚ na **obecní živnostenské úřady**, kterými jsou odbory obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, a na území hlavního města Prahy živnostenské odbory úřadů městských částí určených Statutem hlavního města Prahy, jakož i **krajské živnostenské úřady**, kterými jsou odbory krajských úřadů, a na území hlavního města Prahy živnostenský odbor Magistrátu hlavního města Prahy a na **Živnostenský úřad České republiky**, který má zvláštní postavení.

4.1.2.1 Obecní živnostenský úřad

Obecní živnostenský úřad: vykonává činnosti v rozsahu stanoveném zákonem o živnostenském podnikání, je dotčeným orgánem státní správy v územním a stavebním řízení, týká-li se toto řízení koncesovaných živností, živností ohlašovacích vázaných, živností ohlašovacích řemeslných, živností ohlašovacích volných a živností provozovaných průmyslovým způsobem, provádí živnostenskou kontrolu a ukládá pokuty za porušení povinností. Obecní živnostenský úřad vede živnostenský rejstřík v působnosti svého správního obvodu.

4.1.2.2 *Krajský živnostenský úřad*

Krajský živnostenský úřad: Vykonává řídicí a kontrolní činnost vůči obvodním živnostenským úřadům. Dále pro tyto úřady obstarává metodickou a koordinační činnost. Proti rozhodnutí obecních živnostenských úřadů, v jeho správním obvodu, rozhoduje o odvolání. Na úseku podnikání v zemědělství poskytuje pomoc obecním úřadům obcí s rozšířenou působností ve správním obvodu kraje, provádí kontrolu výkonu státní správy v přenesené působnosti. Mimo jiné vykonává dozor nad dodržováním zákona o regulaci reklamy, spolupracuje s příslušnými správními orgány, profesními sdruženími a s Radou pro reklamu a zabezpečuje agendu v oblasti cen a provádí cenovou kontrolu. Stejně jako živnostenský úřad obecní vede v působnosti svého správního obvodu živnostenský rejstřík.

4.1.2.3 *Živnostenský úřad České republiky*

Živnostenský úřad České republiky: Tento úřad nebyl zatím fakticky zřízen a jeho pravomoc dodnes vykonává Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. Jeho kompetence spočívá mimo jiné ve zpracování koncepcí dotýkající se problematiky živnostenského podnikání, dále vykonává vůči krajským živnostenským úřadům řídicí, koordinační, kontrolní a metodickou činnost, může nařídit živnostenským úřadům provedení živnostenské kontroly, vede ústřední evidenci všech podnikatelů, kterým byl vydán průkaz živnostenského oprávnění a další.

ZOS stanovuje dozorovou možnost obecního živnostenského úřadů nad dodržováním povinností jako jsou např.:

- prodávající je povinen řádně informovat spotřebitele o vlastnostech prodávaných výrobků nebo charakteru poskytovaných služeb
- o způsobu použití a údržby výrobku a o nebezpečí, které vyplývá z jeho nesprávného použití
- prodávající je povinen zajistit, aby tyto informace byly obsaženy v příloženém písemném návodu a aby byly srozumitelné
- prodávající musí zajistit, aby jím prodávané výrobky byly přímo viditelně a srozumitelně označeny, výrobcem či dovozcem, údaji o hmotnosti nebo množství nebo velikosti nebo složení materiálu
- u prodávaných výrobků musí být písemnosti poskytnuty v českém jazyce
- prodávající je povinen informovat spotřebitele o ceně, kdy informace o ceně nesmí například vzbuzovat zdání, že cena je nižší, než jaká je ve skutečnosti nebo, že v ceně jsou zahr-

nuty dodávky výrobků, výkonů, prací nebo služeb, za které se ve skutečnosti platí zvlášť (zákon č. 634/1992 Sb., § 9 - § 13, 1992).

4.1.3 Puncovní úřad

Puncovní úřad jako orgán státní správy, spadající pod MPO, vykonává státní správu na úseku puncovníctví a zkoušení drahých kovů. Hmotně právní úprava puncovníctví je obsažena v zákoně č. 539/1992 Sb., o puncovníctví a zkoušení drahých kovů, v platném znění. Tento puncovní zákon obsahuje puncovní kontrolu, puncovní inspekci, výrobcům tuzemského zboží přiděluje výrobní značky, vydává a odebírá osvědčení o odborné způsobilosti, vede registrační seznamy známých slitin z drahých kovů. Puncovní úřad zřízený zákonem ČNR č. 19/1993 Sb., o orgánech státní správy České republiky v oblasti puncovníctví a zkoušení drahých kovů, na základě svého postavení, provádí expertní činnost v oboru puncovníctví a je schopen ukládat pokuty a kontrolovat hospodaření s drahými kovy (Horová, 2006, s. 88).

„Puncovníctví je jednou z nejstarších činností při ochraně zájmů spotřebitele, která se v různých zemích rozvíjela odlišně v souvislosti s různým hospodářským a politickým vývojem. Díky odbornosti a dobré úrovni práce si české puncovníctví v průběhu let od svého vzniku v roce 1806 získalo velmi dobrou pozici ve společnosti, a ta mu umožnila přežít na slušné úrovni všechny politické, společenské i válečné otřesy, kterými náš stát prošel.“
(Puncovní úřad, 2012)

Úkolem puncovního úřadu je v první řadě ochrana spotřebitele před nákupem nekvalitního zboží, které je díky své specifické barvě, hustotě a složení materiálu, zaměnitelné s levnější náhradou, kterou bez provedení kvalifikovaných testů nelze v místě prodeje jednoduše rozeznat. Množství falzifikátů se na našem trhu s rostoucí cenou zlata stále zvyšuje, trendem je i zvyšující se kvalita těchto padělatelů, zejména šperků z drahých kovů. Puncovní úřad například odhalil falešný zlatý náramek, který je ve skutečnosti vyroben ze stříbra a zlatý má pouze plášť, či napodobeninu zlatých cihliček. Právě z důvodu lehké zaměnitelnosti jsou výrobky vyrobené na tuzemském trhu, jakož i výrobky dovezené, podrobovány puncovní kontrole a jsou označovány puncem, který zabezpečuje uvedený obsah drahého kovu. Puncovní inspekce v loňském roce provedla 1598 kontrolních akcí, kterých bylo o 11 více než v roce 2010 (ČOI, ©2010).

Podle předsedy Puncovního úřadu Martina Novotného by si měl spotřebitel dát pozor na šperky vyrobené ze slitiny stříbra a několika dalších kovů, které jsou klamavě označeny jako tibetské stříbro a jsou volně dostupné na trhu, ačkoliv nemají odpovídající ryzost.⁶ Puncovní úřad nechrání svojí činností jen spotřebitele, ale chrání i řádné výrobce, popř. prodejce před působením osob a firem, kteří na trhu nabízejí zboží neodpovídající stanovené ryzosti. Puncovní úřad dále chrání i samotný zájem státu před daňovými úniky.

4.1.4 Státní energetická inspekce

Státní energetická inspekce (SEI) je orgánem státní správy a je podřízena Ministerstvu průmyslu a obchodu ČR. Stejně jako u živnostenských úřadů i u SEI můžeme nalézt určité územní členění, konkrétně členění na ústřední inspektorát a inspektoráty územní. Úkolem SEI, jakož instituce pověřenou výkonem státní správy v oblasti energetiky, byla kontrola dodržování zákonem č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (dále jen energetický zákon), cenových předpisů v oblasti energetiky a dalších energetických předpisů. Pokud Státní energetická inspekce zjistila, že došlo k porušení těchto právních předpisů, byla oprávněna uložit sankci. Domnívá-li se spotřebitel, že došlo k porušení práv vyplývajících z energetického zákona, resp. dalších energetických předpisů, a to ze strany dodavatele energie, dnes se již nemůže obrátit na příslušný inspektorát Státní energetické inspekce, jelikož 19. července 2011 vyšla ve Sbírce zákonů pod č. 211/2011 Sb. novela zákona energetického zákona. *„Touto novelou přešla řada kompetencí Státní energetické inspekce týkající se kontrol a tím i vyřizování podnětů k tomuto zákonu na Energetický regulační úřad (elektroenergetika, plynárenství a teplárenství). Dále pak na Energetický regulační úřad přechází kontrolní činnost v oblasti cen v energetice, včetně teplárenství. Státní energetická inspekce je oprávněna kontrolovat a vyřizovat podněty týkající se zákona o hospodaření a zákona o podpoře výroby energie z obnovitelných zdrojů.“* (Státní energetická Inspekce, 2011)

Státní energetická inspekce byla sice oprávněna prošetřit podezření vyplývající z porušení právních norem, neměla však oprávněna přímo zasahovat do vztahu mezi spo-

---

⁶ Puncovní úřad za tyto šperky neuložil žádné sankce, pouze doporučil prodejcům, aby změnili název tohoto zboží na tibetské šperky s obsahem stříbra.

třebitelem a dodavatelem energie. V loňském roce provedla SEI 1159 kontrol a samotná výše prvoinstančně uložených pokut činila: 12 763 075 Kč (Státní energetická Inspekce, 2011).

4.1.5 Úřad pro technickou normalizaci, meteorologii a státní zkušebnictví

Úřad pro technickou normalizaci, meteorologii a státní zkušebnictví (dále jen UNMZ): Působnost Úřadu je stanovena zákonem č. 20/1993 Sb., o zabezpečení výkonu státní správy v oblasti technické normalizace, metrologie a státního zkušebnictví, v platném znění, rovněž zákonem č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky, v platném znění, zákonem č. 505/1990 Sb., o metrologii, v platném znění a dále vyplývá z příslušných usnesení vlády a mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána. Úřad svoji působnost vykonává v oborech (Úřad pro technickou normalizaci, meteorologii a státní zkušebnictví, ©2005-2012):

- **technická normalizace:** Jelikož dnešní obchodování není omezeno pouze na národní trhy, vyplynula nutnost definovat technické požadavky pro výrobky, zboží a služby umísťované na trh. Na mezinárodní úrovni se můžeme setkat normami nesoucími označení ISO vytvářené Mezinárodní organizací pro normalizaci nebo normami nesoucí označení IEC, vytvářené Mezinárodní komisí pro elektrotechniku. Technické požadavky v rámci EU jsou stanovené nařízenými, směrnici a dalšími akty EU. Takové výrobky mají označení EN, jako European norm. V oblasti českých technických norem je právním předpisem upravujícím technické požadavky na výrobky a problematiku technických norem zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů. Právě UNMZ je zodpovědný zejména za zabezpečování tvorby, vydávání a řádné distribuce českých technických norem, normalizačních dokumentů a publikací, jakož i za zabezpečování odborných činností souvisejících s vydáváním a řádnou distribucí českých technických norem (Šebesta, 2011).

- **metrologie:** UNMZ stanovuje program státní metrologie, dohlíží nad jeho realizací, akredituje, popř. autorizuje organizace k činnostem, které se týkají oblastí státní metrologie, jako je např. úřední měření popř. kalibrační služby. UNMZ dále vede registr organizací, která měřidla vyrábějí, opravují nebo provádějí jejich odbornou montáž. V této souvislosti UNMZ provádí kontrolu, zda jsou dodržovány všechny nařízené povinnosti (Zdražil, 2000, s.157).

Hlavním odborným orgánem státní metrologie je Český metrologický institut, který zabezpečuje jednotnost a přesnost měřidel a měření ve všech oborech vědecké, technické a hospodářské činnosti. „*Institut provádí metrologický výzkum a uchovává státní etalony, zajišťuje přenos hodnot měřicích jednotek na měřidla nižších přesností, vykonává certifikaci referenčních materiálů, provádí výkon státní metrologické kontroly měřidel a řadu dalších činností.*“ (Český metrologický institut, ©2002-2012)

- **zkušebnictví:** Tato oblast obsahuje zabezpečování státního zkušebnictví a technické normalizace, ochrana spotřebitele je spatřována v přípravě věcných návrhů při sjednání mezinárodních smluv v oblasti posuzování shody, dále v neustálém sledování vývoje legislativy ES v oblasti zkušebnictví, s cílem iniciovat aktualizaci českých právních předpisů. Dále obor zabezpečuje autorizaci právnických osob, které jsou oprávněny k činnostem při posuzování shody výrobků a zajišťuje oznámení těchto skutečností ve Věstníku UNMZ a další činnosti vyplývající ze zákona č. 20/1993 Sb., o zabezpečení výkonu státní správy v oblasti technické normalizace, metrologie a státního zkušebnictví, v platném znění., zákona č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky, v platném znění.

- **harmonizace technických předpisů:** Působnost této oblasti je zejména v zabezpečování výkonu působnosti MPO v oblasti sblížování technických předpisů ČR se souborem právních předpisů ES s technickým obsahem, zabezpečení dohody WTO o technických překážkách obchodu. (Úřad pro technickou normalizaci, meteorologii a státní zkušebnictví ©2005-2012).

4.1.6 Český úřad pro zkoušení zbraní a střeliva

Český úřad pro zkoušení zbraní a střeliva (dále jen CUZZS): Tento úřad by zřízen zákonem č. 156/2000 Sb., v platném znění, o ověřování střelných zbraní, střeliva a pyrotechnických předmětů. Úřad, který je přímo podřízený MPO, provádí odborné činnosti a ověřování v oborech střelných zbraní, střeliva, pyrotechnických výrobků, výbušnin a střeliv. CUZZS Svoje činnosti dále rozšiřuje i na ochranné pomůcky, které mají za cíl zlepšení ochrany před střelami, střepinami, ale i noži. (Horová, 2006, s. 89)

S činností CUZZS se veřejnost, nezabývající se problematikou střeliv a výbušnin, může nejčastěji setkat při kontrolách zaměřených, většinou před koncem kalendářního roku, na prodej zábavné pyrotechniky. Právě tento úřad má zákonem danou povinnost dohlížet na bezpečnost pyrotechnických výrobků v České republice.

4.2 Ministerstvo zemědělství

Ministerstvo zemědělství (dále MZ), je ústředním orgánem státní správy pro zemědělství, vodní hospodářství, potravinářský průmysl a pro správu lesů, myslivosti a rybářství. Jeho hlavním úkolem není, jak by se mohlo na první pohled zdát, řídit nebo dokonce plánovat zemědělskou, lesnickou nebo potravinářskou výrobu, hlavním úkolem je vymezit příslušnými právními předpisy mantinely, ve kterých se mohou organizace zabývající se výše uvedenými body pohybovat. MZ jako instituci, která také chrání spotřebitele, je podřízena Státní zemědělská a potravinářská inspekce, Státní veterinární správa České republiky, Česká plemenářská inspekce, Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský a další (Horzinková, 2008, s. 40).

4.2.1 Státní zemědělská a potravinářská inspekce

Státní zemědělská a potravinářská inspekce (SZPI): Je moderní a plnohodnotný institut státního dozoru, který dbá nad výrobou a uvádění potravin do oběhu. SZPI zejména dbá nad zdravotní nezávadností, jakostí a řádným označováním potravin, jakož i na vhodné podmínky skladování, dopravy, prodeje a požadavků na hygienickou nezávadnost provozů. Kontrola od SZPI je zaměřena na zemědělské, potravinářské a tabákové výrobky v celém řetězci potravin, tedy od výrobních podniků, přes dovozce, přepravce a velkosklady až po samotný prodej v obchodních sítích, kde se výrobky dostávají ke konečnému spotřebiteli.

„Pojetí a realizace kontroly potravin vycházejí z nové právní úpravy (zejména ze zákona č. 110/97 Sb. o potravinách a tabákových výrobcích, z novely zákona č. 146/2002 Sb. o SZPI nebo zákona č. 552/91 Sb. o státní kontrole, v platném znění) a odpovídají principům kontroly potravin uplatňovaným ve státech Evropské unie.“(Státní zemědělská a potravinářská inspekce, ©2012)

SZPI má velmi rozšířený okruh činností. Pro obecný přehled jsem z činností SPZI vybral následující:

a) kontrolní činnost: SPZI kontroluje, zda potraviny odpovídají požadavkům na ně kladené, tedy zda potraviny mají zdravotní nezávadnost, odpovídající jakost a řádné označení,

zda jsou dodržovány podmínky při výrobě potravin⁷, skladování a prodeji, zda nejsou používána neověřená měřidla a zařízení, která by mohla negativně ovlivnit zdravotní nezávadnost, zda se na našem území prodávají jen kolkované cigarety a zde nedochází k uvádění nepravdivých údajů, které by mohly mít za cíl oklamat spotřebitele (Horová, 2006, s. 78).

b) laboratorní činnost: Tato činnost slouží k evidenci vzorků, které byly inspektory dodány do laboratoří, k zápisu výsledků analýz⁸ a k tisku laboratorních dokumentů. Jak uvádí SPZI na svých stránkách laboratorní činnost, zajišťují laboratoře SZPI na vysoké profesionální úrovni laboratorní zkoušky zaměřené na kontrolu chemických, fyzikálních, molekulárně-biochemických a smyslových požadavků Kontrolu výše uvedených požadavků zabezpečují **dvě laboratoře SZPI akreditované** podle požadavků ČSN EN ISO/IEC 17025 s ohledem na specializaci jednotlivých pracovišť. Např. laboratoř Inspektorátu SZPI v Praze je specializována zejména na kontrolu pesticidů, lihu a na kontrolu mykotoxinů. Laboratoř Inspektorátu SZPI v Brně je specializována na kontrolu vína, stanovení specifické DNA u geneticky modifikovaných organismů a na kontrolu chemických prvků (Státní zemědělská a potravinářská inspekce, ©2012).

c) certifikační činnost SZPI vydává certifikaci na vína, ovoce a zeleninu, která jsou vyvážena do třetích zemí. Při obchodování v rámci území Společenství certifikáty vystavovány nejsou. Certifikaci potravin provádí SPZI pouze na žádost výrobců.

Inspektoři SZPI jsou vůči kontrolovaným osobám vybavení oprávněními, které jsou obsahově shodná s oprávněními inspektorů ČOI, které uvádím výše. S drobnými odchylkami platí i oprávnění k ukládání nápravných opatření, jako je např. zakázání výroby nebo uvedení do oběhu, či zajištění potravin, které neodpovídají právním předpisům (Zdražil, 2000, s.145).

---

⁷ Nejen pro výrobce, ale pro všechny, kdo uvádějí v České republice na trh potraviny, zanikla povinnost opatřit své výrobky "prohlášením o shodě". Není tedy možné je ze zákona vymáhat. Současná legislativa je nastavena tak, že každý, kdo potraviny uvádí do oběhu, je zodpovědný za dodržování zákona č.110/1997 Sb. o potravinách a tabákových výrobcích, v platném znění, a pochopitelně navazující prováděcí předpisy.

⁸ Státní zemědělská a potravinářská inspekce je vybavena systémem RASFF (systém rychlého varování pro potraviny a krmiva). Jedná se o vzájemně propojenou síť členských zemí Evropské unie s Evropskou komisí a Evropským úřadem pro bezpečnost potravin. Smyslem RASFF je zabránit ohrožení spotřebitele nebezpečnými potravinami. Pokud je zjištěn výskyt nebezpečného výrobku některým z dozorových orgánů v ČR, odesílá Národní kontaktní místo do EK informace získané od jednotlivých účastníků národního systému. Česká republika je pak zpětně informována o kontrolních zjištěních v členských státech EU.

„V průběhu roku 2001 uskutečnili inspektoři ČZPI celkem 22122 jednotlivých kontrol. Z uvedeného počtu bylo 12219 kontrol provedeno v maloobchodní síti, 8080 kontrol ve výrobě, 1704 kontrol ve velkoskladech a 119 na ostatních místech. Ve sledovaném období bylo zjištěno 13698 nevyhovujících vzorků potravin a tabákových výrobků (8 301 nevyhovujících vzorků bylo tuzemského původu a 5 397 z dovozu). Z pohledu místa kontroly byly počty nevyhovujících vzorků následující: v maloobchodě 11 409, ve výrobě 1 799, ve velkoobchodě 462 a v ostatních místech 28 nevyhovujících vzorků. Pokud jde o jednotlivé komodity, byly nejvyšší počty nevyhovujících vzorků zjištěny v rámci oboru čerstvá zelenina (počet 3 196) a čerstvé ovoce (1 671). Dále následovaly lihoviny (835), cukrářské výrobky (831), výrobky studené kuchyně (818), pekařské výrobky (802), maso - masné výrobky (761), víno (704), brambory (583), drůbež - vejce (401), zpracované ovoce - zpracovaná zelenina (364) a mléčné výrobky (336).“ (Státní zemědělská a potravinářská inspekce, ©2012)

4.2.2 Státní veterinární správa České republiky

Státní veterinární správa České republiky (dále jen SVS): SVS a krajské veterinární správy mají dozor nad potravinářským řetězcem v celém jeho průběhu. Jejím hlavním úkolem je ochrana spotřebitelů před případnými zdravotně závadnými produkty živočišného původu, monitorování a udržování příznivé nakažové situace zvířat, veterinární ochrana státního území České republiky, ochrana pohody zvířat. Povinnosti a práva SVS jsou vymezeny a popsány ve veterinárním zákoně č.166/1999 Sb. Výše uvedené úkoly plní zejména dozorem nad prodejem živočišných produktů v tržnicích, v prodejnách a místech, kde dochází k úpravě masa, mléka, ryb, drůbeže, vajec, popř. kde dochází k prodeji zvěřiny. SVS dále kontroluje zdravotní nezávadnost a biologické hodnoty výrobků živočišného původu. Z důvodu následujícího ohrožení potravin SVS kontroluje samotnou výrobu, zpracování a skladování krmiv a používaných veterinárních léčiv a přípravků, dále dovoz, vývoz, ale i průvoz, přes naše území, zvířat a živočišných produktů. Přísně dbají nad dodržováním zákazu týrání zvířat a nad tvorbou a ochranou životního prostředí (Horová, 2006, s. 82).

Pracovníci orgánů veterinární správy, jak státní, tak i krajské, jsou při plnění svých úkolů oprávněni vstupovat do provozních prostorů, na pozemky a do zařízení chovatelů, kteří zacházejí s živočišnými produkty nebo vyrábějí, zpracovávají, ošetřují, skladují krmiva nebo veterinární léčiva a přípravky. Veterinární správa, jakož dozorový orgán státu má

svěřenou pravomoc k ukládání sankcí s přihlédnutím k závažnosti správního deliktu, jeho způsobu spáchání, či trvání a následkům protiprávního stavu (Horová, 2006, s. 83).

4.2.3 Česká plemenářská inspekce

Česká plemenářská inspekce (dále jen ČPI) byla zřízena k dozоровání ustanovení zákona č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (dále jen plemenářský zákon). ČPI kontroluje jak chovatelé dodržují povinnosti stanovené v plemenářském zákoně, jako jsou např. označení zvířete, vedení záznamů o zvířeti, druhu, pohlaví a identifikačních číslech. Inspekce zjišťuje příčiny nedostatků a ukládá opatření k jejich odstranění. Pracovníci mohou použít obdobná oprávnění, jako pracovníci veterinární správy, pro vstup do prostoru, kde se zvíře či zvířata nacházejí. ČPI je terčem časté kritiky ze stran občanů, a to z důvodu činností úřadu. Kontrola soukromých zemědělců, zda-li dodržují povinnosti plemenářského zákona stojí roční rozpočet 34 milionů korun a úřad má pouze 60 zaměstnanců (Křivka, V. 2012).

ČPI je pro mnohé konečné spotřebitele, především chovatele staršího data narození, problémem. Chovatel, který si produkcí mléka a odchovem kůzlat vylepšoval svoji ekonomickou situaci na venkově, má stanovenou povinnost každé zvíře označit visačkou a zaevidovat, takže drobnochovatel si musí přihlásit hospodářství, získat registrační číslo a veškeré změny v chovu evidovat v tzv. žluté knize a každý pohyb v chovu hlásit buďto elektronicky nebo poštou do centrální evidence.

4.2.4 Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský: Provádí správní řízení a vykonává jiné správní činnosti, odborné a zkušební úkony, kontrolní a dozоровé činnosti v oblasti odrudového zkušebnictví, krmiv, agrochemie, půdy a výživy rostlin, osiv a sadby pěstovaných rostlin, trvalých kultur (vinohradnictví a chmelařství) a v oblasti živočišné produkce. Sídlo ústavu je v Brně a jeho činnost je zabezpečována na pracovištích na území celé České republiky. Postavení ústavu je zakotveno zákonem č. 147/2002 Sb., o Ústředním kontrolním a zkušebním ústavu zemědělském a o změně některých souvisejících zákonů (Horová, 2006, s. 83).

Ústav je příslušným orgánem k vyřizování žádostí a návrhů, jako mohou být:

- žádost o přidělení registračního čísla pozemkům
- žádost o udělení oprávnění k provádění některých laboratorních zkoušek

- žádost o registraci odrůdy
- žádost o povolení dovozu rozmnožovacího materiálu
- žádost o povolení uvádět do oběhu osivo úředně nezapsaných odrůd.

4.3 Ministerstvo zdravotnictví

Ministerstvo zdravotnictví řídí výkon státní správy v ochraně veřejného zdraví. *„Ministerstvo kontroluje a řídí krajské hygienické stanice, rozhoduje o opravných prostředcích proti rozhodnutí krajských hygieniků, řídí a kontroluje ve věcech celostátního dozoru činnost krajských hygieniků, řídí očkování, nařizuje mimořádná opatření při epidemiích, při výskytu zdravotně závadných výrobků či vod, při živelných pohromách a jiných událostech, zřizuje funkci hlavního hygienika ČR, který ve věcech ochrany veřejného zdraví vystupuje jako orgán Ministerstva zdravotnictví.“* (Horová, 2006, s. 84)

4.3.1 Krajské hygienické stanice

Krajské hygienické stanice plní ze zákona č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví, v platném znění, zejména následující úkoly související s ochranou spotřebitele, respektive ochranou jeho zdraví: vydávání rozhodnutí, povolení, osvědčení a plnění dalších úkolů správy v ochraně veřejného zdraví včetně státního zdravotního dozoru, úkoly spojené s vykonáváním státního zdravotního dozoru nad dodržováním zákazů a povinností, stanovených zákonem k ochraně veřejného zdraví, úkoly spojené na úseku ochrany zdraví při práci, před riziky plynoucími z fyzikálních, chemických a biologických faktorů pracovních podmínek z nepříznivých mikroklimatických podmínek a z fyzické a duševní zátěže, včetně vybavení pracovišť atd. Letošní novelou zákona o ochraně veřejného zdraví, dostaly krajské hygienické stanice oprávnění rušit, popřípadě zřídit územní pracoviště po dohodě s Ministerstvem zdravotnictví, aniž by, jak tomu bylo v minulosti, bylo nutné v případě organizačních změn požadovat změnu zákona.

4.3.2 Státní zdravotní ústav

Státní zdravotní ústav je příspěvkovou organizací Ministerstva zdravotnictví. Jeho postavení a úkoly jsou také stanoveny zákonem č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, v platném znění. *„Byl zřízen pro přípravu podkladů pro národní zdravotní politiku, pro ochranu a podporu zdraví, k zajištění metodické a referenční činnosti na úseku ochrany veřejného zdraví, k monitorování a výzkumu vztahů životních podmínek a zdraví, k mezi-*

národní spolupráci, ke kontrole kvality poskytovaných služeb k ochraně veřejného zdraví, k postgraduální výchově v lékařských oborech ochrany a podpory zdraví a pro zdravotní výchovu obyvatelstva.“ (Státní zdravotní ústav, 2012)

4.3.3 Zdravotní ústavy

Jedná se příspěvkovou zdravotnická organizace zřizovaná Ministerstvem zdravotnictví. Právním předpisem, na jehož základě zdravotní ústavy vznikly, je opět zákon č. 258/2000 , v platném znění, o ochraně veřejného zdraví. Zdravotní ústavy poskytují servis krajům v oblasti prevence nemocí, tím že provádí vyšetřování a měření složek životních a pracovních podmínek, sledují ukazatele zdravotního stavu obyvatelstva, či provádí výchovu k podpoře a ochraně veřejného zdraví. Rovněž provádí široké komplexní služby v ochraně a podpoře veřejného zdraví. Zdravotní ústavy v posledních letech statečně bojovaly o svoji existenci. Ministerstvo zdravotnictví totiž navrhlo zrušit tyto ústavy a vytvořit pouze dva ústavy, sídlící v Praze a Ostravě. Poté přišel poslanec Šnajdr s obdobnou myšlenkou. V této souvislosti bych zde rád citoval výtaž z článku „Komu prospěje zrušení zdravotních ústavů“ od novinářky Ivy Bezděkové: *„Po zrušení zdravotních ústavů budou činnosti státu zajišťovat soukromé firmy, což oproti stávajícímu stavu zatíží státní rozpočet. Státní zdravotní ústavy vykonávají činnost, která je tržně velmi lukrativní. Zatímco zdravotní ústavy poskytovaly tyto služby státu zdarma, soukromé subjekty si od státu nechají za stejné služby platit. A protože policie i hasiči tyto služby téměř denně potřebují, budou mít firmy pravidelné zakázky od státu zaručené.“* (Bezděková, 2011)

Poslanecká sněmovna ovšem nelenila a v rámci své probíhající 36. schůze schválila novelu zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, v platném znění. Místo současných 14 zdravotních ústavů budou tedy dva, nakonec se sídlem v Ostravě a v Ústí nad Labem, místo původně zvažované Prahy. I přesto, že dosavadní regionální pracoviště ústavů zůstanou zatím zachovány, nejistota pracovníků dotčených ústavů se zdá být oprávněná.

4.4 Další orgány chránící spotřebitele

4.4.1 Český telekomunikační úřad

Český telekomunikační úřad (dále jen ČTÚ) působí, jako ústřední správní úřad pro výkon státní správy ve věcech stanovených zákonem č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Ve své činnosti mimo jiné prosazuje zájmy koncových uživatelů a to tím, že Úřad zajišťuje

v souladu s ustanoveními uvedeného zákona vysokou úroveň ochrany spotřebitelů. ČTÚ na svých oficiálních stránkách zveřejňuje informace, které se týkají oblasti elektronických komunikací. Tyto informace mají poskytnout spotřebitelům takový dostatek informací, aby se spotřebitel zorientoval na trhu a dokázal se vyhnout rizikovým situacím, podvodnému jednání nebo nekalosoutěžním obchodním praktikám v oblasti elektronických komunikací (Český telekomunikační úřad, © 2008).

4.4.2 Rada pro rozhlasové a televizní vysílání

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání je ústřední orgán státní správy, který vykonává státní správu v oblasti rozhlasového a televizního vysílání a převzatého vysílání a v oblasti audiovizuálních mediálních služeb na vyžádání poskytovaných podle zákona č. 132/2010 Sb., o audiovizuální službě na vyžádání (Rada pro rozhlasové a televizní vysílání, 2001).

Do působnosti Rady patří: udělování, změny a odnímání licencí k provozování rozhlasového a televizního vysílání, ukládání sankcí podle zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, v platném znění, ukládání sankcí podle zákona č. 132/2010 Sb, v platném znění, o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání (Rada pro rozhlasové a televizní vysílání, 2001).

Prioritní oblastí rady bude v roce 2012 ochrana spotřebitele. Jak uvádí její dokument priorit, zaměří se např. na větší ochranu dětských spotřebitelů: *„Těžiskem činnosti Rady v této oblasti by se měla stát ochrana dětských spotřebitelů před reklamou a jinou formou obchodních sdělení, která přispívají k epidemii dětské obezity a s ní souvisejících zdravotních komplikací. Reklamy propagující tučné, sladké a slané produkty, mimo jiné sladké nápoje, produkty řetězců rychlého občerstvení, sladkosti prezentované jako zdravé (pro vysoký obsah mléka či vitamínů), jsou pro děti potenciálně velmi nebezpečné. Děti nedokáží kriticky vyhodnotit, co je reálným obsahem a cílem takových obchodních sdělení a s dětskou důvěřivostí akceptují tvrzení v reklamě prezentovaná. Rada si je vědoma, že bohužel ani řada rodičů není schopna či ochotna vnímat reklamy s odstupem a eliminovat jejich dopad na své děti.“* (Česká média, ©2002-2012)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 ZÁKON 634/1992 SB., O OCHRANĚ SPOTŘEBITELE, V PLATNÉM ZNĚNÍ

Zákon o ochraně spotřebitele lze považovat za páteční právní předpis, který byl přijat pro vytyčení a úpravu jednotlivých podmínek, se kterými se prodávající a kupující, stojící každý na opačné straně, mohou setkat. Tento právní předpis chrání nejen spotřebitele, jak by se mohlo na první pohled zdát, ale je i určitou právní ochranou pro samotné prodávající. Bude-li totiž prodávající dodržovat v zákoně stanovené povinnosti, vyhne se jak protiprávnímu jednání, tak i případným postihům. Jedná o jakýsi návod chování prodávajících vůči svým zákazníkům, z toho tedy vyplývá, že ZOS lze označit jako právní normu upravující vztah prodávajícího k nakupujícímu, tedy k spotřebiteli. Samotný ZOS obsahuje ve svých 5 částech 29 paragrafů, které vymezují povinnosti, které primárně zajišťují spotřebitelům jejich práva, a to práva jak v oblasti ekonomických zájmů, tak práva v oblasti poctivého prodeje. ZOS dále upravuje podmínky a úkoly veřejné správy v oblasti ochrany spotřebitele, a oprávnění sdružení spotřebitelů, popř. jiných právnických osob založených k ochraně spotřebitele. V této zvláštní části není mým cílem obecně formulovat jednotlivá ustanovení ZOS, ale převést jejich ustanovení do praxe, tedy do hmatatelné podoby, kde můžeme vidět rozpory zákona a praxe či, chcete-li, pochopení zákona průměrným spotřebitelem.

Rozsah ZOS lze uplatnit podle §1 tehdy, dochází-li k nabídce a prodeji výrobků či služeb na území ČR, popř. souvisí-li plnění s podnikatelskou činností, která je provozována na území ČR. Na základě tohoto paragrafu je tedy nejen možné požadovat ochranu spotřebitele žijícího mimo území ČR, který využívá plnění v našem státě, ale je i možné požadovat úpravu chování jednotlivých prodávajících na našem území tak, aby byla v souladu se ZOS. Od 1. ledna 2012 upravilo Ministerstvo financí nový cenový výměr na žakovské jízdné. Důvodem této úpravy byly stížnosti občanů ze Slovenska, že výměr žakovského jízdného je stanoven podle trvalého pobytu v ČR. Z výše uvedeného je patrné, že i studenti, kteří trvale nežijí na našem území, ale využívají plnění na území ČR, by měli být pod ochranou ZOS. Tato, na první pohled zřejmá skutečnost, ovšem byla v našem zkorumpovaném státním systému natolik přehlížena, že po bezvýsledné komunikaci s Českými drahami i Ministerstvem financí se slovenská občanka obrátila s návrhem na zrušení části cenového předpisu na soud. Slovenská občanka se snažila o zrušení části předpisu obsahující výrok o skutečnosti, že žakovské jízdné je poskytováno studentům prezenčního studia do 26 let

věku, a to jak v autobusové dopravě, tak v dopravě vlakové, na trase z místa trvalého bydliště do místa školy. V případě, že se místo školy nachází mimo Českou republiku, náleží jízdné do místa pohraničního bodu. Když Nejvyšší správní soud její návrh odmítl, musela se slovenská občanka obrátit na Ústavní soud. Ústavní soud se ztotožnil s nálezem Nejvyššího správního soudu a také její návrh odmítl. Poslední možností byla žádost u veřejného ochránce práv, který rozhodl, že využije svého postavení a ve věci podpory studia doporučil ministerstvu financí předělat cenový výměr. Ministerstvo financí ombudsmana vyslyšelo a cenový předpis změnilo. V jeho textu se nyní můžeme dočíst, že nárok na žákovské jízdné ve vnitrostátní dopravě mají všichni žáci a studenti z místa bydliště do místa školy (Nález, Veřejný ochránce práv 114/11, 2011).

Připadá mi poněkud zneklidňující skutečnost, že až ombudsman, jehož výrok je pouhým doporučením, pomohl ke změně. V tomto případě mělo být prokázáno, že ochrana spotřebitele podle ZOS náleží i osobě mimo ČR, ale podle mého názoru i samotní soudci, profesionálové práva, přehlíželi diskriminační ustanovení týkající se státní příslušnosti.

Realita je nakonec ovšem taková, že bude-li oprávněná osoba využívat žákovské jízdné s trvalým pobytem mimo území ČR, musí do kolonky z/do uvést místo školy a hraniční přechod, nikoli svoje zahraniční trvalé bydliště. Tudíž žákovská sleva se nevztahuje na mezinárodní dopravu. Ad absurdum, zaplatím-li službu, která je nabízena, jak stanoví §1 ZOS na území ČR, a souvisí s podnikatelskou činností, která je provozována na území ČR, tedy s osobní dopravou a přepravou, tak ZOS při překročení pomyslné hranice ztrácí svůj rozsah. Doufejme jen, že k podobnému kroku se neodhodlají i některé naše cestovní kanceláře.

ZOS vymezuje pro lepší pochopení některé pojmy. Službu definuje § 2 odst. 1 písm. j. Výrobkem je, jak uvádí Klabusayová (2009) „*řečeno ekonomickou terminologií, jakákoli věc, která má pro spotřebitele nějakou užitnou hodnotu a je způsobilá být předmětem poptávky, tedy zbožím.*“ Z mého pohledu je důležité nepřehlédnout v definici spotřebitele frázi o užívání služby či případného nákupu výrobku za jiným účelem než účelem podnikatelským. Koupíte-li si jako živnostník např. vozidlo, nejste již spotřebitelem ve smyslu ZOS. Tato problematika, která se velmi citelně dotýká soukromoprávních předpisů, zejména způsobu uzavření kupní smlouvy podle občanského nebo obchodního zákoníku je velmi spletitá. Usnadnění by mohl přinést nový občanský zákoník, který ač je soukromoprávním předpisem, bude chránit spotřebitele zejména tím, že již nebude tak jednoduché

nabýt kradenou věc od nevlastníka, čímž se konečně znemožní rozpor práv původního vlastníka dle způsobu uzavření smlouvy. Samotné postavení a definice spotřebitele ve veřejnoprávním předpisu, tedy v ZOS se přijetím nového občanského zákoníku nijak zvlášť nezmění, stále se předpokládá zachování existence ZOS jakož to zvláštního veřejnoprávního předpisu na ochranu spotřebitele. S existencí ustanovení o užití výrobku a služeb pro nepodnikatelské záměry, bych rád upozornil na problematiku nákupu v obchodních řetězcích Makro, případně Vonekl či Storge, kdy spotřebitel po nákupu zboží je opět postaven mimo ZOS, jelikož tyto řetězce prodávají pouze podnikatelům. Tímto právník úkonem si kupující, často nevědomky, mění právo na reklamaci i na poskytnutí záruky. Dalšími důležitými pojmy jsou prodávající podnikatel, tedy ten, který spotřebiteli prodává službu popř. výrobek a výrobce. Obecně lze říci, že je to ten subjekt, který výrobek zhotovil, popř. poskytnul službu. Podstatné rozlišení výrobce a prodávajícího podnikatele by v případě reklamace zboží mělo být pro spotřebitele bezpředmětné, jelikož zboží reklamuje u prodávajícího podnikatele. V praxi se ovšem často můžeme setkat se skutečností, že prodávající podnikatel odmítá převzít zboží a posílá spotřebitele k výrobcí, čímž porušuje ustanovení § 19 ZOS. Část druhá ZOS stanovuje povinnosti prodávajících při prodeji výrobků a služeb. Zejména stanovuje povinnost, aby prodávající prodával výrobky ve stanovené hmotnosti, míře, popř. množství a umožnil spotřebiteli ověřit si správnost těchto údajů, dále stanovuje povinnost pro prodávajícího prodávat ve stanovené, popř. ve schválené jakosti a prodávat výrobky a služby za ceny, neodporující cenovým předpisům (zákon č. 634/1992 Sb., § 3, 1992). Jako příklad prodeje odporující cenovým předpisům mohu uvést prodej neokolovaných kusovek“, který odporuje zákonu č. 353/2003 Sb., o spotřební dani, v platném znění. Přesto, že podle ČOI je zakázán prodej kusových cigaret, stále se objevujícím prohřeškem na trhu, např. při kontrole v Brně každý sedmý trafikant ochotně prodal kusovku (ČOI, ©2010).

Při poslední kontrole vánočních trhů v Praze se zase ČOI setkala, u tří prodejců z devíti, s porušením poctivosti prodeje a to tímto způsobem, že spotřebiteli nebyla umožněna kontrola deklarované hmotnosti váženého zboží na úředně ověřené váze, ani kontrola správné míry rozlévaného nápoje (ČOI, ©2010).

ZOS pamatuje i na nekalé obchodní praktiky, klamavé obchodní praktiky a agresivní obchodní praktiky. Jde ovšem jen o to, jak nás spotřebitele jeho jednotlivé ustanovení ve skutečnosti chrání. Za nekalou obchodní praktiku lze považovat takové jednání, které ve spotřebiteli vnitřně ovlivní jeho rozhodnutí, tak že jeho rozhodnutí je v rozporu

s rozhodnutím, které by jinak neučinil a zároveň při něm dochází k porušení odborné péče. Jako jednoduchý příklad lze uvést např. dětské kapky na rýmu, které prodejce propaguje a prodává, přičemž v povolení je výslovně napsáno, že se jedná o nosní kapky pro dospělé osoby. Jako klamavou obchodní praktiku označuje ZOS činnost, při které prodejce neposkytl pravdivé informace, popřípadě prodejce uvedl pravdivé informace, ale takovým způsobem, který může spotřebitele uvést v omyl. V příloze uvádím seznam soukromých škol působící na našem území, kterými by se měla zabývat ČOI, jelikož se, dle mého názoru, dopouštějí, a to již minimálně od roku 2007 jednání, ve kterém je možné spatřovat klamavou obchodní praktiku.

Na rozdíl od klamavé obchodní praktiky se agresivní obchodní praktika liší tím, že prodejce uvádí pravdivé informace, dokonce je schopen i spotřebitele podat informace takovým výkladem, který ho neuvede v omyl, ale používá při tom obtěžování, donucování, ovlivňování nebo dokonce síly. Tyto předpoklady, spolu s jistým ovlivněním spotřebitele, vyústily k přijetí generální klauzule, kterou zákonodárci v ZOS ukotvili v odst. 1 § 5a ZOS, který říká, že při posuzování agresivní obchodní praktiky se mimo výše uvedeného, řekněme, „nátlakové jednání“, přihlíží k následujícím okolnostem:

- načasování, místo a doba trvání obchodní praktiky
- způsob jednání, jeho výhrůžnost a urážlivost
- vědomé využití nepříznivé situace spotřebitele
- nepřiměřené překážky pro uplatnění práv spotřebitele
- hrozba protiprávním jednáním

Pro jednodušší orientaci spotřebitele, jakož i samotných dozorových úřadů prokazující výše uvedené praktiky, obsahuje ZOS mimo těchto obecných okolností, další skutečnosti, které jsou výčetem klamavých obchodních praktik a agresivních obchodních praktik. Jak uvádí Sdružení obrany spotřebitelů SOS, jedná se o tzv. „černou listinu“. Je-li shledáno jednání totožné s obsahem „černé listiny“, má se za to, že toto jednání je vždy nekalé, tedy zakázané. Touto domněnkou se vyvrací jinak povinný následný postup, který spočívá v samotném zkoumání jednání z pohledu průměrného spotřebitele, či zjišťování, zda-li se jedná o zanedbání povinné odborné péče.

S těmito agresivními obchodními praktikami se můžeme často setkat na tzv. předváděcích akcích, většinou zaměřených pro seniory. Tyto předváděcí akce bývají většinou spojeny s výletem pro důchodce, např. na zámek, v rámci oběda se potom koná předváděcí akce. Samotný oběd probíhá většinou v odlehlé části města v restauraci, ze které pro vel-

kou vzdálenost není kam jít, rozhodl-li by se účastník tuto akci opustit. Agresivní obchodní praktiky mohou být zpravidla následující:

- nátlak na koupi předváděného zboží veřejným zostuzením, že dotyčný je natolik hloupý, že nechce nakupit zboží s takovou slevou či s darem ve velké hodnotě
- zamčení účastníků v místnosti a podmínění „propuštění“ nákupem zboží
- citovým vydíráním, kdy prodávající je např. z východní země a nákup zboží od uchazečů zajistí jeho rodině živobytí
- podepsání nevýhodných smluv pod nátlakem, protože akce je spojená s výletem, tudíž je tak levná, protože zákazník je povinen si koupit některý druh předváděného zboží, jinak bude donucen doplatit vzniklé náklady
- výhružkou, že bez nákupu produktů nemůže odjet zpět autobusem, kterým přijel
- v případě vzniklého sporu hrozí i zavoláním hlídky PČR, protože brání společnosti v obchodní činnosti

Ač se zdají výše uvedené praktiky jako nemožné, zejména v dnešní době, kdy spotřebitel by měl být chráněn na každém kroku, opak je pravdou. Česká obchodní inspekce našla závady na 70 procentech předváděcích akcí. Prodejci na nich často klamali zákazníky a používali agresivní obchodní praktiky, za účelem koupě předražených produktů. Jak uvedl ústřední ředitel ČOI Jan Štěpánek: „ČOI loni zkontrolovala 241 předváděcích akcí, kterých bylo ve srovnání s rokem 2010 o 100 více.“

„Porušení povinností inspektoři prokázali u téměř 70 procent kontrolovaných, a to i přes utajování předváděcích akcí organizátory, několik napadení inspektorů a nutnost přivolat na pomoc policii.“ (Marketing and Media, © 1996-2012).

Marketing and Media(1996-2012) dále uvádí : „ČOI loni organizátorům předváděcích akcí uložila 97 pokut v celkové hodnotě 2,48 milionu korun. Pokuty ukládané řádově ve výši desítek až stovek tisíc korun plně odpovídají vysoké společenské nebezpečnosti protiprávního jednání prodávajících, jehož se dopouštěli vesměs vůči spotřebitelům vyššího věku, kteří se jen výjimečně dokážou nátlaku a manipulaci školených reprezentantů dostatečně bránit.“ (Marketing and Media, © 1996-2012)

Prodejci na předváděcích akcích, podle časopisu dTest, používají stále hrubější nezákonné praktiky. Obcházejí zákon s novým trikem, znemožňujícím odstoupit spotřebiteli od smlouvy do 14 dnů od koupě zboží. Svoje zákazníky lákají na hodnotné dary, které se

nakonec promění v dárky v ceně několika málo korun. dTest dále uvádí: *„Během pětihodinového přednesu jednoho z organizátorů byli účastníci napomínáni, aby nerušili. V závěru předváděcí akce měly být předány slibované dárky. Účastníci akce, mnozí v pokročilém věku, byli posláni ven. Přibližně po půl hodině čekání přijelo větší auto s dárky. Původně byl na letáčku uveden jako dárek holící strojek, kufřík s nářadím, salámy, šampaňské a spousta dalších věcí. Nakonec však obdrželi malé balení pracího prášku a krabicové víno, které se ani na všechny nedostalo.“* (Občanské sdružení spotřebitelů TEST, 2011)

I když se má práce zabývat veřejnoprávní ochranou spotřebitele, dovolte mi napsat pouhou myšlenku ke Sdružení obrany spotřebitele (dále jen SOS), jakožto instituci, která má primárně pomáhat spotřebitelům a kterou spotřebitel v případě pocitu ohrožení svých práv snadno na internetu vyhledá. V ZOS se můžeme dočíst, že za obchodní agresivní praxi lze považovat vědomé využití nepříznivé situace spotřebitele. Dostane-li se tedy spotřebitel do tísně a chce-li se obrátit na SOS, vnucuje se myšlenka, zda samo sdružení nevyužívá této situace, když na svých internetových stránkách v rubrice *„Potřebujete poradit“* uvádí jako nejrychlejší způsob kontaktu s poradenskou linkou telefonický kontakt⁹, za který si účtuje za 1 minutu hovoru 8 Kč.

Pokračujeme-li dál, v ZOS nerazíme na problematiku upravující Zákaz diskriminace spotřebitele. Problematikou se zabývá šestý paragraf a hovoří o zákazu diskriminace při prodeji výrobků a poskytování služeb. Zákon sám o sobě neuvádí žádný výčet konkrétních diskriminačních kroků, ani sám nedefinuje, co zákon pod pojmem diskriminace myslí. Spotřebitel by tedy měl vycházet ze zákazu jakékoli diskriminace nejobecnější povahy, tedy z LZPS, kdy článek 1., věta 1. Hovoří o tom, že: *„Lidé jsou svobodní a rovní v důstojnosti a právech.“*

Článek 4 odst. 3. *„Zákonná omezení základních práv a svobod musí platit stejně pro všechny případy, které splňují stanovené podmínky.“*

Pomineme-li toto obecné ustanovení týkající se zákazu diskriminace, lze na základě judikatury a také práva EU za diskriminaci považovat: Takové jednání které má znaky diskriminace, jelikož s ní je jednáno méně příznivým způsobem, než by bylo jednáno s jinou osobou ve srovnatelné situaci. V praxi dochází k porušování ZOS v ustanoveních

---

⁹ Sdružení obrany spotřebitele na svých internetových stránkách uvádí, že mimo placený telefonický kontakt, lze bezplatně využít e-mailu, popř. osobně kontaktovat poradenské centrum.

týkajících se zákazu diskriminace snad nejčastěji z důvodu rozdílnosti státního občanství. Zejména nastavení dvojí cen pro tuzemské spotřebitele a pro zahraniční spotřebitele, kteří jsou většinou turisté, je typickým příkladem diskriminace. Je ovšem velmi nutné pečlivě odlišovat stanovení cen u tuzemských zákazníků a zákazníků s jinou státní příslušností. Jak uvádí SOS, odlišné ceny případných služeb nemají vždy diskriminační charakter, je-li služba pro cizince spojena s tlumočením, popř. s poskytnutím doplňujících služeb, které tuzemský spotřebitel na rozdíl od spotřebitele zahraničního nemusí využívat, je pochopitelné, že tato poskytnutá služba bude mít v konečném měřítku vyšší cenovou hladinu. (SOS, s.8)

Myslím si, že i právě ustanovení šestého paragrafu vedlo k zamyšlení Ochrance lidských práv ve výše uvedeném případě Českých drah a jejich tarifkace pro studující. Konec konců diskriminovaní na našem trhu nemusíte být ani jako cizinec, občas postačí pouze rozdílnost místa bydliště uvedená v občanském průkazu. ČOI vyhodnotila zvýhodňování zákazníků podle klíče: Určité trvalé bydliště = výhoda, jako nepřípustné. Nejvyšší správní soud tento názor již potvrdil. *„Nejvyšší správní soud už dal inspektorům za pravdu v několika sporech s městskými firmami. Například v Liberci před časem zavedli v dopravním podniku a tamějším ještědském lyžařském areálu slevy pro místní. Radnice to zdůvodnila tím, že dopravní podnik dotuje z městského rozpočtu, a tedy daní svých obyvatel, a že by si jejich "voliči" zasloužili výhodnější ceny. Rozdíl v cenách nebyl nakonec příliš vysoký. Například měsíční jízdenka na městskou dopravu stála o čtyřicet korun méně než pro "přespolní". I proto byla nakonec pokuta symbolická – v řádu desítek tisíc korun. Podobně dopadl i královéhradecký dopravní podnik se slevou určenou jen pro seniory s bydlištěm v Hradci Králové.“* (Sůra, 2007).

Zvláštností je, že i přes porušení ZOS v Hradci Králové, který chtěl místním seniorům, zřejmě na úkor seniorů přespolních, ulehčit jejich náklady na cestovné, se pustil Dopravní podnik Jablonce a Liberce do obdobné „akce“. Tentokrát se koncem loňského roku Dopravní podnik Jablonce pokusil o zlevněné jízdné do periferní oblasti Jablonce, kde žijí převážně Romové. Účelem bylo dostat levněji a bezpečněji děti z periferní oblasti do škol a naučit používat legálně MHD obyvatele periferní části. Toto zvýhodněné jízdné bylo nakonec zrušeno i bez zásahu dozorových orgánů. Podnětem zrušení byly negativní reakce ostatních místních obyvatel.

Následující paragraf, který nese označení §7a, chrání spotřebitele na úseku možné záměny výrobku s potravinou. Podstatou je zvláštní ochrana spotřebitelů, respektive jak

uvádí směrnice 87/357/EHS, snáze ohrožitelné skupiny spotřebitelů, mezi které řadí zejména děti. „*Jedná se o přísný zákaz prodávání výrobků, které svým tvarem, vůní, barvou, vzhledem, obalem, označením, objemem nebo rozměrem mohou spotřebitelé, zejména děti, zaměňovat s potravinami a v důsledku toho je vkládat do úst, cucat nebo polykat, což může být nebezpečné.*“ (Pelikán, © 2005).

Samotný zákaz spočívá ve výrobě, dovozu, vývozu, nabízení, prodeje a darování těchto výrobků. Jako jeden z příkladů lze uvést zakázaný osvěžovač vzduchu. ČOI zakázala prodej tohoto výrobků z důvodu lehké zaměnitelnosti s potravinou, jelikož výrobek byl prodáván ve formě jahody se stonkem, či třešně, která svým tvarem, vzhledem, vůní mohla být u osoby, jenž má menší rozlišovací schopnosti opravdu zaměněna se skutečnou jahodou, popř. třešní (ČOI, ©2010).

Paragraf 7b a § 8a se věnuje problematice prodeje a vývozu výrobků určených pro humanitární účely a o povinnostech majitele či spolumajitele, vycházejících z práv duševních vlastnictví. V paragrafu 9 až 14a se ZOS zaměřuje na tzv. „informační povinnosti prodávajících“. Tyto paragrafy stanovují prodejci povinnosti řádně informovat zákazníka o nakupovaném zboží a výrobcích. Nepřehlédnutelná povinnost, která vychází z tohoto ustanovení, a zřejmě i neporušovanější, je povinnost prodávajícího zajistit, aby byly informace k nakupovanému produktu přiloženy v písemném a srozumitelném návodu. Jakákoli absence tohoto návodu může vést podle SOS k možným komplikacím, jakož i k uplatnění nároku kupujícího za vady způsobené nesprávným užíváním (SOS, s.10). Další povinností vyplývající z těchto ustanovení souvisí s viditelným a srozumitelným označením:

- názvu výrobku
- výrobce, či dovozce nebo dodavatele
- hmotnosti, množství nebo velikosti, rozměru
- a dalšími údaji potřebnými pro nezbytnou identifikaci.

ČOI přijala v loňském roce od spotřebitelů 362 podání směřující proti porušení ustanovení v ZOS (Výroční zpráva ČOI 2011).

Důležité sdělení, které lze najít v těchto ustanoveních, se týká jazyka, ve kterém musí být informace poskytovány. Prodávající musí zajistit, aby informace, jsou-li poskytovány písemně, byly v českém jazyce. Zákon zde hovoří o povinnosti prodávajícího, nikoli výrobce, popř. dodavatele. Prodávající se této povinnosti nemůže zprostit pouhým poukázáním, že zboží pouze prodává a zabalené krabice z výroby neotevřel. Jak uvádí SOS: *Zboží s návodem pouze v cizím jazyce neodpovídá právním předpisům a spotřebitel může po-*

žadovat nápravu a v určitém případě podle § 616 Občanského zákoníku odstoupit od smlouvy pro rozpor s kupní smlouvou. (SOS, s. 10)

Kromě informací o výrobku myslí ZOS i na povinnost prodávajícího řádně informovat spotřebitele o ceně prodávaných výrobků či služeb. Prodávající je povinen dodržovat cenové předpisy. Jak uvádí Ressler Magazine: ČOI zjistila, že ze všech možných prohrašku chránících ustanovení spotřebitele, byla nejčastěji porušena informativní povinnost, zejména cenová nabídka nebyla v pořádku. ČOI se zaměřila v období 1. července až 30. září 2011 na kontrolu cenových předpisů u nabídky a prodeje zboží za tzv. akční ceny a dále se ČOI pak i na zboží prodávané za sezónní slevy. Kontrola se soustředila na maloobchodní subjekty působící na našem trhu, jakož i na internetové obchody. Inspektoři provedli celkem 747 kontrol. Při těchto kontrolách ověřovali dodržování ZOS a souvisejících předpisů v dozorové působnosti ČOI. Při celkovém počtu 747 kontrol bylo zjištěno porušení obecně závazných právních předpisů v 268 případech tj. 35,9 procenta (ČOI, ©2010).

Ústřední ředitel ČOI, o kontrolní akci sdělil, že bylo uloženo přes 200 sankcí v celkové hodnotě převyšující 1,5 milionu Kč. V následujícím paragrafu nalezneme rozsah, podmínky a způsob uplatnění odpovědnosti za vady výrobků a služeb. *„Odpovědnosti se může výrobce zprostit za předpokladu, že prokáže, že výrobek neuvedl na trh, vada v době uvedení na trh neexistovala, výrobek nebyl vyroben pro trh, vada výrobku je důsledkem plnění právních předpisů, případně že vada nemohla být zjištěna vinou nedostatečných vědeckých znalostí v době uvedení na trh. Zprostit odpovědnosti se lze též tehdy, pokud výrobek byl zpracován do jiného výrobku, jehož konstrukcí nebo návodem byla vada způsobena.“* (Pelikan, © 2005)

Nejen tento třináctý paragraf, ale i následující paragrafy obsažené v ZOS, úzce souvisí s poskytováním záruk. Záruční doba je stanovena na dobu 24 měsíců a vychází z jiného právního předpisu, konkrétně z Občanského zákoníku. Jakékoli ujednání o snížení lhůty pro záruku nového zboží je neplatné, čímž více chrání spotřebitele, jakožto slabší článek právního vztahu. Počet podnětů na prošetření reklamace přijala ČOI v loňském roce 2011 a ukázalo se, že celých 36,8% bylo oprávněných (ČOI, ©2010).

V rámci této části, zabývající se zárukou, bych rád uvedl několik řádků o tzv. Euro-záruce. Je s podivem, že ustanovení, týkající se ochrany spotřebitele, se snaží dostat do všech možných, občas až nemožných, ustanovení s cílem, lepší ochrany spotřebitele. Jak jsem psal v první části této práce, nutnost vyšší ochrany spotřebitele se jeví jako priorita,

zejména s rozrůstáním EU a odstranění hranic. Jak je tedy možné, že tzv. Euro-záruka stále neexistuje a mezinárodní záruky jsou poskytovány výrobcí pouze smluvně? Jak uvádí Dolceta: *Mnoho lidí si myslí, že euro-záruka existuje, protože jsme v Evropské unii. Jenže to není pravda. Takovou mezinárodní záruku poskytují prodejci pouze smluvně a spotřebitel na ni musí být upozorněn při nákupu, a to nejlépe písemně. Co se týče záruky v EU platí stále hranice.* (Dolceta, © 2005 – 2011)

Nepatrnou změnu přinesli v této oblasti až výrobci automobilů, kteří mohou poskytnout záruku na našem území, a to v případě, že si vůz koupíte v zahraničí. Tato záruka je ovšem opět jen smluvní záležitostí, tedy fakultativní záležitostí, nikoli pevně zákonem danou skutečností. Kupující musí písemně tuto možnost záruky doložit u servisu v ČR a nepostačuje pouze fráze o možnosti domáhat se záruky v ČR. Ve smluvní záruce musí být přímo uvedený smluvní servis, ve kterém je možno se domáhat autorizované opravy. Jak uvádí Tomáš Večl, ředitel Evropského spotřebitelského centra ČR: *„Co se týká lhůty na vyřízení reklamce, tak ve většině zemí EU je stanoveno, že reklamace má být vyřízena v ‚přiměřené době‘. Tento pojem je vykládán většinou jako lhůta mezi 4 až 6 týdny. U nás a na Slovensku je však maximální délka na vyřízení reklamace stanovena zákonem na 30 dní, zatímco v Polsku jde o pouhých 14 dní,“* dodává Večl. *Úhrada nutných nákladů spojených s reklamací je rovněž upravena různě, je ale vždy dobré o ni prodávajícího požádat.* (ČOI, ©2010)

Spotřebitel by měl pamatovat, pro případnou reklamaci, i na ustanovení § 14 ZOS, který chrání spotřebitele před ukončením činnosti v provozovně, kde spotřebitel zakoupil požadované zboží nebo službu, a nyní se v místech provozovny již nachází jiný obchodník. Tento paragraf stanovuje povinnost, mimo povinnosti o označení provozovny, při ukončení činnosti v provozovně informovat živnostenský úřad o místě, kde je možné vypořádat případné závazky. Paragraf 15 a následující, stanovují další povinnosti při prodeji výrobků a poskytování služeb. Paragraf 15 hovoří o právu kupujícího na předvedení zboží. Toto předvedení může obsahovat veškeré kroky od pouhého ukázání výrobku vytažením z obalu, až po demonstrativní předvedení. Samozřejmostí je, že se najdou situace, ve kterých prodávající není schopen požadovaný konkrétní výrobek předvést, jde například o předvádění mixerů na veletrhu, kdy prodávající ukazuje pouze totožně shodný výrobek, který obdrží kupující v čistém, nepoužitelném stavu. Obdobou může být i předvádění nových vozů, kde se opět spotřebitel seznamuje pouze s ukázkovým vozem, jelikož není možno předvést jeho vůz, z důvodu budoucí montáže v továrně. Nutno říci, že v praxi se

toto předvedení výrobků běžně aplikuje. Tento paragraf dále stanovuje povinnost vypsát záruční list výrobku. Jak uvádí Advokátní kancelář Pelikán, Krofta, Kohoutek: „*Zákon o ochraně spotřebitele přikazuje poskytovateli služeb řádně vyplnit záruční list. Neukládá ale již povinnost tento záruční list předat spotřebiteli. To nutno dovodit z ustanovení občanského zákoníku, na něž tento zákon odkazuje.*“ (Pelikan, © 2005).

Pro dokončení nákupu zboží je prodávající povinen, nejen vyžaduje-li to povaha výrobku s ohledem na hygienu, zabalit zboží do zdravotně nezávadného obalu¹⁰, ale i vydat doklad o zakoupení, se specifikací výrobku, služby, jeho konečné ceně, jakož i identifikačních údajích prodávajícího. V úzké souvislosti je nutné zmínit i § 19 ZOS, který stanovuje povinnost prodávajícího přijmout reklamaci v kterékoli provozovně, odpovídá-li sortiment prodávajícího zboží, popř. služeb, popř. v sídle či místě podnikání. Dále stanoví povinnost prodávajícího vystavit potvrzení o reklamaci, tato povinnost, jak uvádí ZOS, je stanovena i v Občanském zákoníku. V provozovně musí být po celý čas provozní doby přítomen pracovník, který je pověřen vyřizováním reklamací. Jelikož zákon hovoří o časovém úseku týkající se celé provozní doby, nemůže prodávající stanovit dobu na vyřizování reklamací kratší než je tato doba, popř. jen na některý den v měsíci. Lhůta pro reklamaci je stanovena tzv. bez zbytečného odkladu, nejpozději do 30 dnů¹¹ ode dne uplatnění reklamace. Po marném uplynutí této lhůty nabývá spotřebitel stejná práva, jako by se jednalo o vadu, kterou nelze odstranit.

Část třetí ZOS stanovuje v 21 paragrafu informační povinnost orgánům státní správy, orgánům územní samosprávy a ostatním orgánům veřejné správy informovat zejména prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků skutečnosti o výrobcích, které jsou svojí nebezpečností zaměnitelné s potravinami. Mimo informační povinnost mají tyto výše uvedené orgány povinnost zamezit dovozu, vývozu a vpuštění těchto lehce zaměnitelných výrobků do oběhu. Jako nejdůležitější paragraf ZOS shledávám § 23, který výše uvedené povinnosti uvádí v život, jelikož stanovuje dozor nad dodržováním těchto povinností, týkajících se ochrany spotřebitele. Nad dodržováním povinností stanovených v ZOS bdí, podle tohoto zákona, zejména:

- Česká obchodní inspekce

---

¹⁰ Zákon 110/1997Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, předepisuje potraviny a tabákové výrobky balit tak, aby byly chráněny před znehodnocením, aby byla znemožněna změna obsahu a aby obaly odpovídaly požadavkům na materiály přicházející do styku s potravinami.

¹¹ Nedohodne-li se spotřebitel s prodávajícím na dalším časovém horizontu.

- Státní zemědělská a potravinářská inspekce
- Krajské hygienické stanice
- Státní veterinární správa, krajská veterinární správa a Městská veterinární správa v Praze
- Živnostenské úřady
- Celní úřady
- Český úřad pro zkoušení zbraní a střeliva
- Česká národní banka
- Státní úřad pro kontrolu léčiv

O vybraných veřejnoprávních institucích, se zmiňují v kapitole Orgány veřejné správy a jejich úkoly v oblasti ochrany spotřebitele. Výše uvedení „strážci spotřebitele“ jsou oprávněni vydávat v souladu s § 23a ZOS závazné pokyny, vedoucí k odstranění zjištěných nedostatků. Hrozí-li bezprostřední ohrožení života, zdraví nebo majetku mohou tyto orgány pozastavit prodej výrobků, popř. poskytování služeb anebo uzavřít provozovnu. Proti takovému rozhodnutí je sice možné podat do tří dnů ode dne doručení takového rozhodnutí odvolání, ovšem toto odvolání, právě z důvodu závažného a bezprostředního ohrožení, nemá odkladný účinek. Obnovit prodej, jakož i otevřít uzavřenou provozovnu, je možné až po obnovení požadovaného právního vztahu, tedy po uvedení do nezávadového stavu a pouze s písemným souhlasem orgánu, který o uzavření provozovny, popř. prodeje výrobků či služeb primárně rozhodl. Tyto orgány státní správy mají pravomoc nejen zakázat prodej výrobků a služeb či uzavřít provozovnu, ale i pravomoc uložit prodejci, výrobcí, dovozci či dodavateli povinnost stáhnout výrobek, který je nebezpečný svou zaměnitelností s potravinou, z trhu, ať se již výrobek nachází v kterékoli smluvní prodejně. Pro rychlejší stažení zaměnitelného výrobku je prodávající povinen vyrozumět výrobce, dovozce či dodavatele, že výrobek je na základě rozhodnutí dozorového orgánu stahován z trhu a neprodleně zajistit v součinnosti s nimi způsob vrácení výrobku. Nedojde-li ke stažení takového výrobku, mohou dozorové orgány, mimo uložení pokuty, nařídit zničení výrobku. Náklady spojené se zničením výrobku budou připsány na vrub tomu, kdo povinnost vrácení nebo zpětného převzetí výrobků nesplnil (zákon č. 634/ 1992 Sb., § 23, 1992) .

Následující paragrafy ZOS obsahují jednotlivé správní delikty, kterých je možno se na úseku ochrany spotřebitele dopustit. K jednotlivým správním deliktům jsou přiřazeny odpovídající sankce. Sankcemi při porušení ustanovení o ochraně spotřebitele se zabýváme v pozdější kapitole. Čtvrtá část ZOS upravuje právní postavení Sdružení spotřebitelů a

jiných právnických osob, založených k ochraně spotřebitele. Ustanovení § 25 hovoří o právu podat návrh na zahájení řízení u soudu, ve kterém se sdružení, založené za účelem ochrany spotřebitelů, domáhá, zdržení se protiprávního jednání ve věci ochrany práv spotřebitelů. Návrh může podat jak samotné sdružení, tak i subjekt, který je uveden v seznamu osob oprávněných k podání žaloby na zdržení se protiprávního jednání. Na základě výše uvedeného již soud nemusí zkoumat, zda podaný návrh na zahájení řízení byl podat oprávněným subjektem. Seznam oprávněných osob je veden Komisí Evropských společenství (zákon č. č. 634/ 1992 Sb., § 25, 1992).

V ustanoveních čtvrté části ZOS jsou dále vyjmenovány podmínky, které musí být splněny při žádosti do seznamu oprávněných osob a oprávnění sdružení vůči orgánům veřejné správy v souvislosti s jejich dozorem nad ochranou zájmů spotřebitelů. Poslední pátá část ZOS obsahuje Společná a závěrečná ustanovení a po stanovení účinnosti zákona na ochranu spotřebitele můžeme najít přílohy obsahující Klamavé a agresivní obchodní praktiky. Pro lepší pochopení důležitosti zákona uvádím, vynecháme-li ostatní dozorové orgány, že jen ČOI provedla za loňský rok 40 874 kontrol, při kterých našla 11 886 závad, které porušovalo ZOS. Dalších 4196 závad porušovaly další právní předpisy chránící spotřebitele, jako např. zákon č 64/1986 Sb. o České obchodní inspekci, v platném znění., zákon č.22/1997 Sb. o technických požadavcích na výrobky, v platném znění., zákon č. 455/1991 Sb. o živnostenském podnikání, v platném znění a další (Výroční zpráva ČOI 2011).

6 SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ A SANKCE PŘI PORUŠENÍ USTANOVENÍ O OCHRANĚ SPOTŘEBITELE

Správní řízení a sankce při porušení ustanovení o ochraně spotřebitele jsou bezesporu součástí právní úpravy chránící spotřebitele na našem území. Jedná s o veřejnoprávní úpravu, která má schopnost sankcionovat případné porušení právního stavu bez nutnosti aktivní účasti samotného spotřebitele. Aktivní činnost tu namísto spotřebitele přebírá státní orgán, který nastupuje jako ochránce požadovaného stavu z vlastní vůle do procesu nápravy prostřednictvím správního řízení. Tuto veřejnoprávní ochrana, kterou provádí orgány státní správy lze chápat dvojitým způsobem. První způsob lze chápat jako preventivní ochranu, která nese podobu zákazu prodeje, popř. pozastavení živnostenského oprávnění a druhý způsob chápání, lze spatřovat v následné ochraně, která je vynucena udělením pokuty. Výhodou správního řízení je bezesporu skutečnost, že oproti soudnímu řízení je řízení před správními orgány nesporně rychlejší a pružnější. Autoři zabývající se správním právem většinou ve svých publikacích rozdělují samotné správní řízení na několik částí. Tyto části potom dále větví na jednotlivé úkony správních orgánů. Pro lepší orientaci jsem se rozhodl jít stejnou cestou a využít rozdělení správního řízení podle Evy Šromové, která v publikaci Správní řízení od A do Z přehledně dělí správní řízení na tyto hlavní části:

- první úkony správního orgánu
- úkony správního orgánu v průběhu řízení
- rozhodnutí správního řízení
- souhrn úkonů správního orgánu

6.1 První úkony správního orgánu

Dojde-li k porušení ochrany práv na úseku ochrany spotřebitele, musí správní orgán, pod kterého problematika porušeného právního stavu spadá, prvotně zjistit, zda-li, a za jakých podmínek, může postupovat podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění (dále jen správní řád). Jaký rozsah práv a povinností upravuje správní řád, najde dotčený orgán státní správy v § 1, § 170, § 177 a § 180 správního řádu. Tedy je nutné se zabývat otázkou, podle kterého právního předpisu je možné dále postupovat. Po vyřešení této otázky je vlastní činnost správního orgánu dělena na skutečnost, zda bude dále postupovat z vlastní činnosti, tedy z moci úřední, kdy orgán provede oznámení o zahájení řízení, nebo bude postupovat z podání, podnětu, žádosti popřípadě stížnosti spotřebitele.

V případě postupu z úkonu „vnější strany“ nastupuje kontrola splnění právních podmínek těchto úkonů, jako jsou zjištění, zda žádost má stanovené náležitosti, zejména je-li označen žadatel, z žádosti je patrné čeho se žadatel domáhá, či zda žádost není zjevně právně nepřipustná. Ruku v ruce s kontrolou těchto náležitostí se musí orgán státní správy dále zabývat věcnou a místní příslušností a jsou-li splněny tyto podmínky, tak i založením spisu a jeho označení spisovou značkou (Šromová, 2007, s. 15).

Nyní nastává činnost týkající se písemností. Vyhotovil-li správní orgán písemnost z vlastního podnětu nebo z podnětu jiné spotřebitele, přichází ve správním řízení čas na vyrozumění doručením písemnosti. Častým omylem, kterým se účastník řízení hodlá vyhnout případnému postihu, je nepřebírání písemností od správního orgánu. V současné právní úpravě již není možné hrát si na „mrtvého brouka“ a nepřebírat písemnosti. Odpovědnost fyzických osob za doručení písemností je přenesena ze správního orgánu na adresáta. Platí tedy tzv. fikce náhradního doručení. Tato fikce spočívá v tom, že písemnost se po splnění určitých zákonných podmínek považuje za doručenou. Za doručenou lze tedy považovat i tu písemnost, kterou subjekt vůbec neotevřel, ani nepřečetl. Na základě fixe doručení tak může správní orgán rozhodnout i bez fyzické účasti osoby, která nepřebírá poštu. V médiích můžeme velmi často slyšet, že nepřebírání poštovních zásilek není řešením, přesto praxe je vždy trochu jiná. Povedlo-li se orgánu písemnost jakýmkoli oficiálním způsobem doručit, měl si správní orgán v následujícím kroku vymezit vnitřní pravomoc o rozhodování ve věci. Tato vnitřní pravomoc spočívá v určení oprávněné úřední osoby, která může, respektive musí, ve správním řízení činit jednotlivé úkony. Ve správním právu je možné pro každý jednotlivý právní úkon, týkající se projednávané věci, použít jinou úřední osobu. Tato domněnka je určitým naplněním ochrany účastníka řízení, který při splnění zákonných podmínek může namítat podjatost úřední osoby. Tato osoba potom musí být z jednotlivých právních úkonů, jako např. z přijetí podání, nebo ze samotného průběhu řízení, či dokonce jen z podepisování rozhodnutí, vyloučena. Vyloučení úřední osoby nemusí vždy navrhnout účastník řízení, úřední osoba může navrhnout svoje vyloučení sama. Takovým příkladem může být již dřívější rozhodnutí úřední osoby ve věci. Zákon tak pamatuje na možnost, že úřední osoba jednou ve věci již rozhodla na úrovni Obecního úřadu, poté přešla na Krajský úřad a věc se k ní dostala znovu (Jemelka, 2011, s. 48).

O rozhodnutí, kdo je v dané věci kompetentní rozhodovat musí správní orgán provést zápis do spisu. Mezi první úkony správního řízení patří, jak uvádí Šromová (2007), ujasnění formy a druhu procesních úkonů správního orgánu. Jedná se o stanovení postupů

v případě jednotlivých úkonů v řízení. Je nutné, aby si správní orgán byl vědom skutečností kdy je nutno vyhotovit:

- protokol,
- záznam
- usnesení

Mimo tyto skutečnosti musí správní orgán zjistit, zda je místně a věcně příslušný. Samotnou věcnou příslušnost nalezneme v zákoně nebo na základě zákona veřejnoprávní smlouvy. Např. věcnou příslušnost živnostenských úřadů upravuje mimo živnostenského zákona také zákon č. 570/1991 Sb. o živnostenských úřadech, v platném znění. Místní příslušnost je již určena správním řádem. Místní příslušnost správního orgánu je dána

- a) *v řízeních, týkajících se činnosti účastníka řízení, místem činnosti,*
- b) *v řízeních, týkajících se nemovitosti, místem, kde se nemovitost nachází,*
- c) *v ostatních řízeních, týkajících se podnikatelské činnosti účastníka řízení, který je fyzikou osobou, místem podnikání,*
- d) *v ostatních řízeních, týkajících se fyzické osoby, místem jejího trvalého pobytu, popřípadě místem pobytu na území České republiky podle druhu pobytu cizince (dále jen „místo trvalého pobytu“); nemá-li fyzická osoba místo trvalého pobytu na území České republiky, je místní příslušnost určena posledním známým místem jejího pobytu na území České republiky,*
- e) *v ostatních řízeních, týkajících se právnické osoby, místem jejího sídla nebo místem sídla její organizační složky, u zahraniční právnické osoby je místní příslušnost správního orgánu určena sídlem její organizační složky zřízené v České republice; po zrušení organizační složky je místní příslušnost určena posledním sídlem této organizační složky na území České republiky (zákon č. 500/2004 Sb., §11, 2004)*

Pokud by došlo v průběhu řízení ke změně tak závažných okolností, které mají vliv na určení místní příslušnosti nebo příslušnosti věcné, tak se postupuje v souladu se právním řádem následovně:

- nestanoví-li zákon jinak, dokončí řízení ten správní orgán, který byl původně příslušný.
- tento původně příslušný orgán má povinnost informovat „nástupnický“ správní orgán o takto vzniklé situaci.

6.2 Stručné vymezení úkonů před zahájením řízení

Pokud jsou správnímu orgánu známy výše uvedené skutečnosti, zejména je splněna podmínka věcné a místní příslušnosti, může správní orgán před zahájením řízení prověřit důvody jeho zahájení. Zejména musí opatřit nezbytná vysvětlení k prověřovanému oznámení, popřípadě se postarat o opatření vlastních zjištění, která by mohla být důvodem k zahájení řízení z moci úřední. Nelze-li ovšem rozhodných skutečností dosáhnout úředním způsobem, může správní orgán požadovat vysvětlení. V tomto případě přichází na řadu záznam o podání vysvětlení. Samotný záznam o podání vysvětlení však nelze použít jako důkaz, z toho důvodu přichází na řadu zajištění důkazů před zahájením řízení. Toto zajištění důkazů, před zahájením řízení, je však možné pouze tehdy, panuje-li u správního orgánu důvodná obava, že zajištění důkazu již později nebude možné provést, nebo by jeho zajištění v budoucnu bylo možné jen s velkými obtížemi. Zajistit důkaz může správní orgán před zahájením řízení i v případě, že provedení takového důkazu může podstatně ovlivnit rozhodnutí ve správním řízení. O zajištění důkazu se již neprovádí záznam, nýbrž se sepisuje protokol (Šromová, 2007, s. 29).

Při vlastní činnosti musí správní orgán, který je vázán určitou právní normou ve formě zákonu, jiného právního předpisu nebo mezinárodní smlouvou, dbát na uplatnění základních zásad činnosti správních orgánů. Právě výše uvedená vazba na legislativní normy je brána jako:

1. zásada správního orgánů, který je oprávněn uplatňovat svou pravomoc pouze k těm účelům, k nimž mu byla zákonem svěřena. Zásada dále hovoří i o nutnosti dodržet, při své činnosti, rozsah pravomocí, která byla správnímu orgánu na základě zákona svěřena. Do této zásady lze zařadit i tzv. správní uvážení
2. zásada správního orgánu je stanovena pro ochranu práv, které byly nabyté v dobré víře. Správní orgán je povinen šetřit tato práva a zasahovat do nich jen na základě zákona, a to jen v nezbytně nutném rozsahu. Tato druhá zásada, stanovená v druhém paragrafu správního řádu, hovoří o nutnosti, aby bylo užito takového řešení, jež je v souladu s veřejným zájmem a aby bylo při rozhodování obdobných případů postupováno tak, aby nevznikaly důvodné rozdíly
3. zásada stanovuje správnímu orgánu postupovat tak, aby byl zjištěn skutečný stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti

4. zásada hovoří o službě veřejnosti a nutnosti zdvořilého chování k dotčeným osobám a možnosti vycházet jím vstříc. Mezi činnost správního orgánů, který musí ctít tuto zásadu, by šlo zařadit např. nahlédnutí do spisu mimo úřední hodinu
5. zásada myslí na hájení práva účastníků, kteří nemají velké zkušenosti se správním řízením a ukládá povinnost správnímu orgánu poskytnout dotčené osobě přiměřené poučení o jejich právech a povinnostech
6. zásada správního orgánu má za cíl dostatečně dopředu informovat dotčené osoby o úkonu, který správní orgán učiní, ovšem neohrozí-li to účel úkonu
7. zásada umožňuje dotčeným osobám uplatňovat jejich práva a oprávněné zájmy. Správní orgán je tak povinen nechat nahlížet oprávněné osoby do spisu, činit podání a návrhy
8. zásada správního orgánu, umožňuje uzavřít tzv. správní smír, který se může týkat např. rozporů ve skutkových tvrzeních. Zásada smírného řešení rozporů by měla být prvotně brána jako prvek přijatelnějšího rozhodnutí pro účastníky, nikoli jako možnost uzavřít smír podle ustanovení § 141 odst. 8 správního řádu, kdy tento smír je podmíněn schválením správního orgánu
9. zásada by měla urychlit správní řízení tím, že správní orgán bude vyřizovat věci bez zbytečného odkladu
10. zásada chrání náklady účastníků, hovoří o takovém postupu správního orgánu, aby nevznikaly zbytečné náklady a dotčené osoby byly co možná nejméně zatěžovány
11. zásada rovnosti uplatňuje procesní práva a postavení účastníků na stejnou rovinu
12. zásada dbá vzájemného souladu všech postupů, které probíhají současně a konečně
13. zásada vyžaduje vzájemnou spolupráci správních orgánů v zájmu dobré správy (Matějková, 2009, s. 7-8).

6.3 Zahájení správního řízení a související kroky

Řízení o žádosti je zahájeno dnem, kdy žádost nebo jiný návrh, kterým se zahajuje řízení, došel věcně a místně příslušnému správnímu orgánu. Řízení z moci úřední je zahájeno dnem, kdy správní orgán oznámil zahájení řízení účastníkům řízení, o jejichž právech a povinnostech má být rozhodováno. Při zahájení řízení musí být brán zřetel na to, aby zahájení řízení nebránilo překážky v řízení, jako je litispendence a rei iudicatae. Následujícím krokem je určení, kdo všechno se bude na řízení podílet. Na činnosti správního orgánu se totiž mohou podílet:

- **policejní orgán**, který se na správním řízení může podílet doručováním. Jelikož správní orgán může doručovat písemnosti pomocí policejního orgánu, který je příslušný podle místa doručení písemnosti. Pod pojmem policejní orgán je myšlena, mimo Policii ČR i obecní policie, která je také, po splnění určitých povinností, oprávněná doručovat písemnosti. Další oprávněním policejního orgánu je předvedení a hrozí-li nebezpečí osobám nebo majetku, může správní orgán požádat Polici ČR o součinnost při provádění potřebných úkonů (Šromová, 2007, s. 35)

- **dožádaný orgán**, který je oprávněn za původní orgán provést některé úkony, který by mohl původní správní orgán provést jen s velmi vysokými náklady, popř. by jej nemohl provést vůbec. Dožádat lze věcně, místně a funkčně příslušný správní orgán usnesením na základě § 13 správního řádu, původní správní orgán může dožádat podřízený správní orgán, nadřízený správní orgán nebo jiný věcně příslušný správní orgán stejné úrovně

- **orgán příslušný k řešení předběžné otázky** je zapotřebí, jestliže je nutné řešit otázku, která je nutná pro vydání rozhodnutí a zároveň řešení této otázky nepřísluší správnímu orgánu a o otázce nebylo dosud pravomocně rozhodnuto. Jelikož tedy není k řešení této otázky příslušný správní orgán, který vede správní řízení, může dát podnět k zahájení řízení před příslušným správním orgánem

- **dotčené orgány** jsou orgány, o kterých to stanoví zvláštní zákon a ty správní orgány veřejné moci příslušné k vydávání závazného stanoviska. Dotčené orgány uplatňují zásadu vzájemné součinnosti správních orgánů při jejich vzájemné součinnosti a působnosti v oblasti státní správy. Na úseku ochrany spotřebitele to může být např. Orgán ochrany veřejného zdraví podle zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, v platném znění.

Dalším krokem správního orgánu je určení okruhu účastníků, kdy do tohoto okruhu spadá:

- žadatel
- další dotčené osoby
- osoby, o nichž to stanoví zákon

Po zabezpečení doručení, zjištění, zda neexistují důvody pro přerušování či zastavení řízení, a to jak po obdržení žádosti, tak v průběhu řízení, případně po případném rozhodnutí o podjatosti úřední osoby či po zjištění důvodů, zda jsou nebo nejsou splněny podmínky pro společné řízení, může správní řízení pokračovat nařízením ústního jednání. Ústní jed-

nání jako součást správního řízení je ovládáno principem písemnosti a neveřejného jednání. Správní orgán toto ústní jednání nařizuje zejména, jestli to ke splnění účelu řízení a uplatnění práv účastníků nezbytné. Tato povinnost ovšem odpadá v případě, že se účastník sám jednání vzdal. Správní orgán při tomto jednání nejen dbá na dodržování utajovaných skutečností, ale stejně tak v případě úkonů spojených časovým obdobím. Před zahájením řízení dbá na výše uvedené základní zásady správního řízení. V téhle části nastupují instituty jako:

- předvolání (obligatorní forma předpokládá písemnou formu se stanovenými záležitostmi, doručení předvolání a přiměřený, většinou pětidenní předstih)
- předvedení (tento institut nastupuje v případě nedostavení se bez náležité omluvy na předvolání, většinou je předvedení spojeno pořádkovou pokutou)
- předběžné opatření *„Představuje zajištění účelu řízení ještě před vydáním rozhodnutí ve věci rychlého a účinného řešení, kterým se účastníkům uloží, aby něco vykonali, něčeho se zdrželi či něco strpěli, nebo jím lze nařídit zajištění věcí, které mají být zničeny nebo učiněny nepotřebnými, anebo jichž je třeba k provedení důkazů – v případě ochrany spotřebitele se jedná např. o předběžná opatření učiněná SZPI nebo Celními úřady.“* (Rozsudek, NSS 117/09, 2009)

Následující kroky směřující k zajištění důkazů mohou být jakékoliv povahy, jsou-li vhodné ke zjištění stavu věci a nejsou získány či provedeny v rozporu s právními předpisy. Jedná se zejména o pořízení důkazů:

- listinou (protokol o provedení důkazu listinou, o provedení důkazu listinou se sepisuje také záznam, usnesení se sepisuje o povinnosti předložit listinu)
- ohledáním (protokol o ohledání, usnesení o ohledání)
- svědeckou výpovědí (protokol o výslechu svědka, usnesení o ustanovení svědka)
- znaleckým posudkem (protokol o výslechu znalce, usnesení o ustanovení znalce), (Šromová, 2007, s. 51)

Správní orgán může také v souvislosti se zajištěním důkazů svým rozhodnutím zajistit věc, která může sloužit jako důkazní prostředek. Osoba, které bylo toto rozhodnutí oznámeno je pak povinna tuto věc správnímu orgánu vydat. V průběhu správního řízení může správní orgán ukládat pořádková opatření, která mají za cíl zabezpečit samotný průběh správního řízení. Jedná se o pořádkovou pokutu a vykázaní z místa.

„U výše uvedených úkonů správních orgánů, jde vždy zejména o to, aby ve věci rozhodoval věcně a místně příslušný orgán, popř. vhodný orgán, aby nedošlo k vydání nicot-

ného rozhodnutí. V průběhu řízení jde o zabezpečení podkladů, včetně zajištění jejich rozsahu za pomoci vysvětlení tak, aby bylo možno dobře odůvodnit rozhodnutí, aby nevzbuzovalo důvodné pochybnosti." (Šromová, 2007, s. 53)

6.4 Rozhodnutí správního orgánu

Správní orgán svým rozhodnutím mění, zakládá nebo ruší v určité věci práva a povinnosti. Jedná se o vrchnostenský projev výkonného orgánu, který má obligatorní písemnou formu. Z této formy jsou však přípustné výjimky stanovené zákonem. Kromě konstitivního „nálezu“ práva může správní orgán vydávat i deklaratorní rozhodnutí, které směřuje vůči určitému subjektu. Správní orgán rozhoduje ve věci:

- rozhodnutím

- usnesením (např. usnesením i předložení listiny, usnesením o vykazání z místa atd.)

Rozhodnutí ve věci může být děleno na rozhodnutí o celé věci, o části věci nebo naopak o více věcech najednou. Správní orgán rozhoduje ve věci sám nebo v závislosti na závazném stanovisku dotčeného orgánu, popřípadě v součinnosti s tímto orgánem nebo orgánem dožádaným a v závislosti na předběžné otázce. Při rozhodnutí opět správní orgán ctí základní zásady správního řízení. O právech a povinnostech je možné rozhodnout:

- **rozhodnutím**, jedná se o formalizovaný projev vůle státního orgánu, pro který platí 15 denní lhůta na odvolání. Těchto 15 dnů se počítá ode dne oznámení rozhodnutí, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak. Odvolání lze podat teprve poté, co bylo rozhodnutí vydáno. Bylo-li odvolání podáno před oznámením rozhodnutí odvolateli, platí, že bylo podáno v první den odvolací lhůty

- **příkazem**, jedná se o zjednodušenou formu správního řízení, kdy správní orgán může tento příkaz vydat, považuje-li skutkové zjištění za dostatečné. Jedná se o zvláštní typ rozhodnutí ve věci, který ovšem musí splňovat všechny obsahové i formální náležitosti rozhodnutí. Příkaz používají dozorové orgány ustanovené za účelem ochrany spotřebitele, zejména ČOI v poslední době konečně zveřejňuje delikty spojené s pohonnými hmotami, kdy skutkové zjištění je považované za dostatečné na základě inspekční zprávy, kterou vydává akreditovaná zkušební laboratoř v Praze, ve které oznamuje, že vzorek pohonné hmoty nevyhověl limitním hodnotám ČSN EN-590 BS. Hříšníci, kteří obdrží příkaz, se na rozdíl od rozhodnutí nemohou odvolat, ale mohou podat odpor. Podáním odporu, do osmi dnů od oznámení příkazu, zajišťuje dosažení klasického správního řízení, nikoli tedy této zjednodušené formy správního řízení

- **dokladem**, jedná se o vydání takového rozhodnutí, které má charakter veřejné listiny a osvědčuje existenci určitého práva vydané konstitutivním rozhodnutím ve správním řízení. Proti vydání dokladu nelze použít řádného opravného prostředku (Jemelka, 2011, s. 551)

Rozhodnutí musí obligatorně obsahovat:

- **Výrokovou část**, která obsahuje:

- *řešení otázky, která byla předmětem řízení*
- *právní ustanovení, podle nichž bylo rozhodováno*
- *označení účastníků, o jejichž právech a povinnostech se jedná, jakož i označení názvu a sídla právnické osoby*
- *lhůta ke splnění ukládané povinnosti, popřípadě stanovení podrobnějších podmínek, za kterých má být splněna*
- *výrok o vyloučení odkladného účinku odvolání, pokud jsou k němu důvody.*

- **Odůvodnění** obsahující:

- *důvody výroku nebo výroku rozhodnutí*
- *podklady vydání rozhodnutí*
- *úvahy, kterými se správní orgán řídil při jejich hodnocení a vliv právních předpisů*
- *informace o tom, jak se správní orgán vypořádal s návrhy a námitkami účastníků*

- **Poučení**, kde se uvede:

- *zda je možno podat proti rozhodnutí odvolání*
- *v jaké lhůtě je možné odvolání podat*
- *od kterého dne se počítá lhůta*
- *který správní orgán o odvolání rozhoduje a u kterého se podává (Šromová, 2007, s. 58-59)*

Správní orgán má povinnost vydat rozhodnutí bezodkladně. Nelze-li takto vydat, správní řád stanovuje povinnost správnímu orgánu vydat rozhodnutí do 30 dnů od zahájení řízení. Tato lhůta jde prodloužit, je-li zapotřebí složitějšího řízení, jako např. ústního jednání nebo šetření na místě.

Proti rozhodnutím jsou samozřejmě přípustné řádné a mimořádné opravné prostředky. Zásadním kritériem tohoto dělení je skutečnost, zda opravný prostředek směřuje proti pravomocnému či nepravomocnému rozhodnutí. Opravný prostředek směřující proti nepravomocnému rozhodnutí je označován jako řádný opravný prostředek, naopak zásah

proti již pravomocnému rozhodnutí nazýváme mimořádným opravným prostředkem. Řádným opravným prostředkem je odvolání a rozklad. V případě odporu hovoříme o dalším z řádných opravných prostředků, jeho užití je však omezené a lze ho uplatnit pouze proti rozhodnutí v řízení o vydání příkazu. Mimořádným opravným prostředkem je obnova řízení.

Odvolání má tzv. suspenzivní účinek, který znamená, že dokud o něm není rozhodnuto, nemůže rozhodnutí nabýt právní moci. Dalším účinkem je tzv. devolutivní účinek, kdy o odvolání rozhoduje orgán instančně nadřizený. Náležitosti odvolání musí splňovat obecné náležitosti podání uvedené v § 37 správního řádu. Neshledá-li správní orgán, který napadené rozhodnutí vydal, podmínky pro tzv. autoremeduru, předá spis odvolacímu správnímu orgánu. Odvolací správní orgán:

- rozhodnutí, popř. jeho část zruší a řízení zastaví
- rozhodnutí, popř. jeho část zruší a věc vrátí k novému projednání
- rozhodnutí, popř. jeho část změní
- odvolání zamítne a rozhodnutí potvrdí

Rozklad: Institut rozkladu se objevil v našem právním řádu poprvé v roce 1968 a v převzaté podobě se objevuje ve správním řádu i dnes. Rozklad dle § 152 správního řádu směřuje proti rozhodnutí, které vydalo Ministerstvo, ministr, státní tajemník ministerstva nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu. O rozkladu rozhoduje ministr nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu (zákon č. 500/2004 Sb., § 152, 2004).

Rozklad se v poslední době dostal do podvědomí lidí v souvislost s odvoláním vrchního státního zástupce Vlastimila Rampuly. Jeho odvolání navrhl v březnu loňského roku nejvyšší státní zástupce Pavel Zeman. Ministr spravedlnosti Jiří Pospíšil v létě vyhověl návrhu Pavla Zemana. Důvod proč byl Rampula odvolán byla kauza IPB, kdy Rampula údajně nepostupoval v souladu se zákonem a nekonal při opakujících se pochybení státních zástupců. Vlastimil Rampula podal rozklad, který ovšem přišel opět k Pospíšilovi, a ten doporučení komise vyhověl a zamítl rozklad, který Rampula podal proti původnímu rozhodnutí ministerstva.

Pokud by Ministr Pospíšil rozklad nezamítl, mohl, podle příslušných ustanovení správního řádu, rozhodnutí ještě zrušit nebo změnit, pokud by tím plně vyhověl rozkladu.

Mimořádný opravný prostředek **Obnova řízení** je možná pouze v případě že:

- „vyšly najevo dříve neznámé skutečnosti nebo důkazy, které existovaly v době původního řízení a které účastník, jemuž jsou ku prospěchu, nemohl v původním řízení uplatnit, anebo se provedené důkazy ukázaly nepravdivými, nebo bylo zrušeno či změněno rozhodnutí, které bylo podkladem rozhodnutí vydaného v řízení, které má být obnoveno a pokud tyto skutečnosti, důkazy nebo rozhodnutí mohou odůvodňovat jiné řešení otázky, jež byla předmětem rozhodování.“ (zákon č. 500/2004 Sb., §100, 2004)

Tato obnova řízení je mimořádným opravným prostředkem, umožňující nápravu skutkových omylů, které se zjistily až po nabytí právní moci rozhodnutí. Bylo-li rozhodnutí dosaženo trestným činem, nebo je-li to ve veřejném zájmu, následuje obnova řízení ex-offo. Správní orgán rozhodnutí o obnově buď zamítne nebo rozhodnutí o obnově vyhoví. Prolomením zásady non bis in idem nese institut Nového rozhodnutí, které je nezbytné provést při postupu v případě, že správní orgán promine zmeškaný úkon a při doplnění řízení se objeví nové skutečnosti, které odůvodňují vydání nového rozhodnutí, čímž je zapotřebí i zahájení nového řízení (Jemelka, 2011, s. 416).

Další podmínky Nového řízení stanovuje správní řád v § 101. Není-li v ustanoveních správního řádu stanoveno jinak, postupuje se v novém řízení podle ustanovení platných pro řízení v prvním stupni (zákon č. 500/2004 Sb., §102, 2004).

6.5 Sankce při porušení ustanovení chránící spotřebitele

Dozorové orgány, které jsou uvedeny v ustanoveních ZOS, jsou oprávněny ukládat za správní delikty, mimo výše uvedených sankcí, jako je stažení výrobku z prodeje, popř. uzavření provozovny či samotné zničení výrobku, i peněžní pokuty. Výše těchto pokud by měla plně odpovídat společenské nebezpečnosti jednotlivých správních deliktů, kterých se subjekt dopustil. V právní úpravě většinou můžeme najít maximální výši pokuty, tedy horní hranici, kterou může dozorový orgán uložit. Samotná výše uložené pokuty, která samozřejmě nesmí tuto horní hranici překročit, je však na správním uvážení jednotlivých dozorových orgánů. Na příkladu ZOS můžu uvést, že postižitelného správního deliktu se výrobce, dovozce, vývozce, dodavatel, prodávající nebo jiný podnikatel dopustí tím, že:

- a) poruší zákaz používání nekalých obchodních praktik
- b) vyrábí, dováží, vyváží, nabízí, prodává nebo daruje výrobky nebezpečné svojí zaměnitelností s potravinami, nebo
- c) poruší zákaz vyplývající z přímo použitelného předpisu Evropských společenství, kte-

rým se zakazuje uvádět na trh, dovážet do Společenství a vyvážet z něj kočičí a psí kůže a výrobky obsahující tyto kůže, nebo

d) použije neoprávněně ekoznačku (zákon č. č. 634/ 1992 Sb., § 24, 1992)

e) poruší další ustanovení paragrafu 24 ZOS

Sankce v případě porušení ustanovení na ochranu spotřebitele můžeme dělit podle výše složitelných sankcí následovně:

Peněžní sankci až 5.000 Kč může uložit Živnostenský úřad podle živnostenského zákona za takové jednání, které nese i znaky přestupku, nikoli správního deliktu. Živnostenský zákon ukládá pokuty při porušení ustanovení, které chrání spotřebitele, pouze na úseku přestupku. Správní delikty, které řeší živnostenský úřad je sankcí pro právnické a podnikající živnostenské osoby např. za neoprávněné podnikání. Pokuta do výše 5000 Kč může být udělena blokově za přestupek, který je spatřován v neoznámení pokračování živnosti, či v neustanovení odpovědného zástupce.

Peněžní sankce až 10.000 Kč může být podle živnostenského zákona uložena za výše uvedené přestupky, nebyla-li pokuta uložena blokově.

Peněžní sankce až 20.000 Kč může být podle živnostenského zákona uložena právnické osobě nebo podnikající fyzické osobě za opomenutí oznámit živnostenskému úřadu ve stanovené lhůtě změny a doplnění, týkající se údajů a dokladů, které jsou stanoveny pro ohlášení živnosti, které jsou stanoveny jako náležitosti žádosti o koncesi nebo nepředloží doklady o nich.

Peněžní sankce až 50.000 Kč může být podle živnostenského zákona uložena právnické osobě nebo podnikající osobě za to, že živnostenskému úřadu neoznámí ustanovení svého odpovědného zástupce pro živnost ohlašovací nebo ukončení výkonu jeho funkce. Tato sankce hrozí i fyzické osobě, která není podnikatelem a nesplní nebo poruší povinnosti chovatele, tím že nezajistí individuální označování zvířete ve farmovém chovu, jak ukládá plemenářský zákon nebo ztěžuje nebo maří výkon kontroly inspekce (viz výše uvedená problematika chovu koz v části věnované České plemenářské inspekci). Bylo-li to ustanovení porušeno opakovaně, hrozí postih až ve do výš dvojnásobku.

Peněžní sankce až 100.000 Kč může být udělena podle živnostenského zákona cizinci za nepravdivé čestné prohlášení o bezúhonnosti. Může být také uložena právnické osobě nebo podnikající fyzické osobě za neoznačení místa podnikání, sídla nebo organizační složky

podniku nebo na žádost živnostenského úřadu neprokáže-li vlastnické, užívací nebo jiné obdobné právo k těmto objektům nebo prostorám. Dále za to, že nezajistí, aby v provozovně určené pro prodej zboží nebo poskytování služeb spotřebitelům byla v prodejní nebo provozní době určené pro styk se spotřebiteli přítomna osoba, splňující podmínku znalosti českého nebo slovenského jazyka. Podle energetického zákona lze uložit fyzické osobě pokutu do výše 100. 000 Kč v případě, že podniká v energetických odvětvích bez licence nebo bez oprávnění k podnikání uznaného Energetickým regulačním úřadem. Dále za poskytnutí odebrané elektřiny, plynu nebo tepelné energie jiné fyzické či právnické osobě nebo jako vlastník dotčené stavby při provádění stavebních činností nezajistí bezpečnost zařízení pro rozvod energie. Od Českého telekomunikačního úřadu může fyzická osoba očekávat pokutu až 100.000 korun pokud využívá rádiové kmitočty, pro jejichž využívání je třeba oprávnění nebo uskutečňuje zlomyslná volání. Podle ZOS se vystavuje této pokutě fyzická osoba, která při prodeji rostlinné a živočišné výroby z vlastní drobné pěstitelské nebo chovatelské činnosti, popřípadě při prodeji lesních plodiny neplní povinnosti poctivého prodeje nebo jeho chování může být v rozporu s ustanovením o zákazu diskriminace spotřebitele podle ZOS.

Peněžní sankci až 500.000 Kč může udělit Puncovní úřad prodejci za neoznámení, popřípadě za opožděné oznámení, důležitých skutečností, jako je jméno, příjmení, popřípadě obchodní firma, rodné číslo nebo datum narození, adresa, místo podnikání apod., dále za neoprávněné používání výrobní značky nebo umožnění takového používání, za nevyobrazení českých puncovních značek na prodejně, viditelně neoddělí skladové zásoby odprodávaných nebo nevydá doklad s uvedením druhu, ceny, hmotnosti a ryzosti prodaných výrobků z drahých kovů. Pro právnickou osobu hrozí tato sankce tehdy, dopustí-li se správního deliktu tím, že provozuje činnost, která je živností volnou, aniž by pro tuto živnost měla živnostenské oprávnění. Český úřad pro zkoušení zbraní a střeliva může až do této výše udělit sankci, jestliže byl odmítnut přístup zaměstnancům Úřadu za účelem: provedení kontroly, nebyly předloženy požadované dokumenty či údaje ke kontrole, nebyly předloženy požadované vzorky. SZPI může na základě zákona zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, v platném znění, uložit až půlmilionovou pokutu, neumísí-li prodávající odděleně potraviny nebo u nich zřetelně neoznačí, že jsou použitelné k jinému než původnímu účelu. Rovněž se to týká i potravin s prošlým datem trvanlivosti. Od České plemenářské inspekce lze očekávat tuto výši sankce, pokud právnická osoba,

popř. podnikající fyzická osoba prováděla inseminaci vlastních plemenic bez odborné způsobilosti.

Peněžní sankce až 750 000 Kč hrozí osobě, která podnikala v předmětu živnosti řemeslné nebo vázané, aniž by pro tuto živnost měla živnostenské oprávnění. V případě právnické osoby, hrozí stejná sankce tehdy, dopustila-li se správního deliktu tím, že provozuje řemeslnou nebo vázanou živnost, aniž by pro tuto živnost měla živnostenské oprávnění.

Peněžní sankci až 1 000 000 Kč mohou dozorové orgány udělit tomu, kdo:

- nesplní informační povinnost prodávaných výrobků a služeb, zejména nesplní informační povinnosti ohledně vlastností a charakteru zakupovaného produktu nebo nepřiloží k těmto produktům písemný a srozumitelný návod, vyžaduje-li to povaha takového produktu. ČOI nevyužívá při zjištění těchto nedostatků nejvyšší sazbu za správní delikt. Většinou s porušením informační povinnosti nastupuje i porušení poctivosti prodeje, jak uvádí poznatky inspektorů ČOI z kontrol taxislužeb v roce 2011, kdy při celkem 217 kontrolních jízdách zjistili porušení platných předpisů u téměř šesti desítek taxikářů, kteří si s dodržováním informačních povinností ani poctivostí hlavu nelámali (ČOI, ©2010).

Trochu zarážející je, že bylo-li v loňském roce zkontrolováno, jak uvádí ČOI, téměř 60 nepoctivých taxikářů, bylo uděleno v průběhu roku pouze 41 pokut, které dohromady představují přibližně 450 tisíc korun. Jsem toho názoru, že právě v případě porušení informační povinnosti, jakou má být pevně, neměně a viditelně stanovená sazba za kilometr, je v průměru pokuta, která vychází na jednoho ze 41 taxikářů přibližně na 11.000 Kč velmi malá. V této části by, podle mého názoru, mohla ČOI více přitvrdit, jelikož takto „malé“ sankce pro taxikáře nebrání jejich kreativnímu myšlení, jak dále okrádat zákazníky. Jak uvádí informační server hlavního města Prahy: K oklamání klienta používají taxikáři různé triky, například mají z jedné strany auta označení podobné logu jedné ze smluvních firem, zatímco druhá strana vozidla je čistá, jako by šlo o civilní vozidlo. Taxikář, který provozuje taxislužbu, spadá do živnosti koncesované, milionovou pokutu může udělit živnostenský úřad, pokud by taxikář pro tuto živnost neměl živnostenské oprávnění. Ustanovení o pokutě ve výši jednoho milionu se dále vystavuje ten prodejce, který neseznámí spotřebitele s vlastností prodávaných výrobků nebo charakterem poskytovaných služeb, dále neuvede způsob použití a údržby výrobku a nebezpečí, které vyplývá z jeho nesprávného použití. Miliónová pokuta podle ZOS hrozí za to, že prodávající nezajistil, aby jím prodávané výrobky byly přímo viditelně a srozumitelně označeny. Lze-li zobecnit sankce

uvedené v ZOS, milionová pokuta hrozí prodávajícím za správní delikty, které je možno shrnout pod pojem „špatná informační povinnost a neochota“ jak na úseku prodeje, tak v případě reklamace, aneb milion, za nedodržení jednotlivých ustanovení ZOS. Oproti nedodržení informační povinnosti mi přijde milionová pokuta za následující porušení Puncovního zákona velmi malá. Stanovili-li zákonodárci horní hranici pokuty na jeden milion Kč za např. neoznačení výrobku či nedodání návodu, měla by být pokuta za obchodování s úředně neoznačeným zbožím, které podléhá povinnosti puncovní kontrole daleko vyšší. Milionovou pokutu může prodávající obdržet za padělání puncovní značky, za obchodování s takovou padělanou značkou, nepoužívání stanovení měřidel nebo neumožnění pracovníkovi Puncovního úřadu provést kontrolu. Sankce, která je stanovena na stejné úrovni za padělání puncovní značky a neumožnění kontroly, nahrává nepoctivým obchodníkům. Obchodník, který ví, že se ve skladu nachází nelegální zboží, může odmítnout kontrolu a než si inspektor vyžádá součinnost pro vstup, má prodávající dostatek času zboží schovat. Sankce mu v tom případě hrozí stejná, ovšem bez zahájení trestního stíhání pro padělání či podvod. Podle živnostenského zákona hrozí až milionová pokuta právnické nebo podnikající fyzické osobě za neprokázání kontrolnímu orgánu, jakým způsobem nabyta prodávané zboží nebo neoznámí při ukončení činnosti v provozovně živnostenskému úřadu adresu místa, kde lze vypořádat případné závazky. Český úřad pro zkoušení zbraní a střeliva může uložit pokutu do výše jednoho milionu korun, jestliže byly uvedeny na trh neověřené stanovené střelné zbraně, stanovené střelivo nebo pyrotechnické předměty. Provozovatel potravinářského podniku může dostat pokutu do této výše od SZPI v případě, že neskladuje potraviny nebo suroviny v prostorách a za podmínek, které umožňují uchovat jejich zdravotní nezávadnost a jakost.

Peněžní sankce až 1.500 000 Kč může prodávajícímu být udělena Puncovním úřadem tehdy, dopustí-li se správních deliktů, za které lze uložit nižší sankce, takže kontrolovaná osoba těmito správními delikty získala majetkový prospěch velkého rozsahu, kterého by v případě řádné obchodní činnosti nedosáhla.

Peněžní sankce až 3.000 000 Kč může obdržet provozovatel potravinářského podniku, pokud u potravin nebo surovin určených na vývoz do třetích zemí nedodrží podmínky a požadavky na jejich jakost a zdravotní nezávadnost, popřípadě nedodrží požadavky pro obsah, podmínky a způsob použití vitaminů, minerálních látek a dalších látek s nutričním nebo fyziologickým účinkem, látek přídatných, pomocných a látek určených k aromatizaci. Pokutě až do výše 3 milionů korun se vystavuje provozovatel potravinářského podniku,

který nedodrží případné povinnost stanovené požadavky na bezpečnost potravin, které obsahují předpisy Evropských společenství.¹² Dále se této pokutě vystavuje provozovatel, který získává vodu k výrobě balené pramenité vody, balené kojenecké vody nebo balené přírodní minerální vody jinde, než z podzemních zdrojů vody. Obdobnou výši pokuty může uložit orgán ochrany veřejného zdraví, došlo-li nesplněním nebo porušením povinnosti stanovené v zákoně o ochraně veřejného zdraví k poškození zdraví fyzických osob, vzniku nebo hrozbě epidemie. Tuto pokutu lze udělit fyzické osobě při její podnikatelské činnosti nebo osobě právnické. Podle ZOS může být do této výše sankcionován ten podnikatel, který nesplní povinnost prodeje výrobku v hygienicky nezávadném obalu, nepřijme reklamaci nebo nevydá spotřebiteli písemné potvrzení o reklamaci se stanovenými údaji, popřípadě tuto reklamaci nevyřídí nebo o ní nerozhodne nejpozději do 30 dnů ode dne uplatnění reklamace, nedomluvil-li si se spotřebitelem lhůtu na vyřízení delší.

Peněžní sankce až 20.000 000 Kč může obdržet podnikatel, který poskytuje veřejně dostupnou službu elektronických komunikací a neposkytne vyúčtování ceny za poskytnuté služby, podle zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a změně některých souvisejících zákonů.

Peněžní sankci až 50.000 000 Kč může udělit SPZI provozovateli potravinářského podniku, který uvádí do oběhu potraviny, které jsou jiné než zdravotně nezávadné, popř. prošlé, neznámého původu a nebo překračující nejvyšší přípustné úrovně kontaminace radionuklidy. *„Koncem loňského roku odebrali inspektoři SZPI pro tento účel náhodně 28 vzorků různých potravin a některých plodin (brambory, obilí, zelenina a ovoce), na nich pak byl v laboratořích Státního veterinárního ústavu měřen obsah radionuklidů. Ten se zjišťuje měřením hmotnostní aktivity radionuklidu 137Cs (cesium 137). Přestože je povolený limit velmi přísný, ani v jednom případě nebyl překročen.“* (Státní zemědělská a potravinářská inspekce, ©2012)

Tuto pokutu je možno podle ustanovení § 24 ZOS udělit prodávajícímu pokud nevyrozumí bez zbytečných průtahů nebo ve lhůtě stanovené dozorovým orgánem výrobce,

---

¹² Například nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva a nařízení Komise (ES) č.2073/2005, o mikrobiologických kritériích pro potraviny

dovozce nebo dodavatele, že výrobek je na základě rozhodnutí dozorového orgánu stahován z trhu. Této pokutě se prodávající dále vystavuje i v případě toho, že neprodleně nezajistil vrácení výrobku, který je zaměnitelný s potravinou nebo neinformoval dozorový orgán o vrácení nebo zpětném převzetí výrobku, který je na základě rozhodnutí dozorového orgánu stahován z trhu.

7 NAVRŽENÁ OPATŘENÍ SMĚŘUJÍCÍ K ZLEPŠENÍ ÚROVNĚ OCHRANY SPOTŘEBITELE

I přes skutečnost, že některé instituce poukazují na skutečnost, že ochrana práv spotřebitele pokulhává za vyspělými zeměmi, myslím si, že sblížení našich právních norem a právních norem EU vede k postupnému zlepšení právního postavení spotřebitele. Níže uvádím současné návrhy, doporučení, popř. opatření, která by podle mého názoru mohla vést k lepší ochraně spotřebitele. Návrhy a doporučení se týkají nejen spotřebitelských problémů, uvedených výše v jednotlivých kapitolách, ale i dalších problémů, které spatřuji na úseku ochrany spotřebitele v současné době a kterými jsem se výše, pro rozsah práce, podrobněji nezabýval.

7.1 Zlepšení ochrany na úseku ochrany zdraví a bezpečnosti

Pro zlepšení ochrany na úseku ochrany zdraví a bezpečnosti, SZPI doporučuji:

- zvětšit tlak na obchodní řetězce, zvýšením počtu kontrol, z důvodů stále rostoucího počtu porušení ustanovení na úseku zdravotní nezávadnosti potravin
- při určení výměry pokuty, ukládané za přelesení či jiné změně doby trvanlivosti, přihlídnout k závažnosti správního deliktu, zejména ke způsobu jeho spáchání a možným následkům tak, aby výše pokuty nabyla svoji represivní roli a její preventivní role neumožnila již několikáté opakované porušování informativní povinnosti
- zvýšit kontrolu, zda potraviny odpovídají označení původu, zda odpovídají jejich zeměpisnému označení a je zaručená kvalita značky
- v případě porušení opět vymoci preventivní nápravu právního stavu uloženou sankcí tak, aby výše uložené sankce byla podporou pro značku. Jelikož samotná represivní funkce se v budoucnu jeví jako jediná podpora, např. české značky Klasa, a to z důvodu stále větší antipatie Evropské unie k národním značkám, kdy produkt vyrobený v ČR se nemůže pyšnit přívlastkem „český“. Český svaz včelařů již například podle svého tajemníka Miloslava Peroutky boj o název Český med v podstatě vzdal, ač o něj usiloval více než dva roky. Chce-li spotřebitel podpořit české výrobce nákupem jejich výrobků, musí nakupovat výrobek pod ochrannou známkou jako je např. Klasa, nikoli hledat přívlastek český.
- dodržet míru současné kontroly u těch výrobců, kteří pod ochrannou značkou Klasa výrobky vyrábějí. Zejména se zajímat o skutečnost, odkud pochází suroviny, jsou-li opravdu

z území ČR a dále dbát na výstupní kvalitu potravin. Chce-li být Klasa prémiovou značkou kvality, musí ji v tomto směru dozorové orgány, bdící na ochranu spotřebitele, podpořit. Jako velmi kladné hodnotím dosažení závěru SZPI z letošního roku, která např. u produktu Mlékárny Kunín a.s., Smetana ke šlehání, zjistila dosažené procento tuku na úrovni 16% místo deklarovaných 31%, čímž přispěla k vyřazení tohoto produktu ze značky Klasa.

ČOI doporučují na úseku ochrany zdraví a bezpečnosti:

- větší spolupráci s renomovanými zkušebními společnostmi, jako je např. autoklub ÖAMTC a další zkušební společnosti, které dělají testy nezávisle na státních zkušebnách.

- zjistí-li některá renomovaná zkušebna výrobek, který neodpovídá obecným ustanovením o bezpečnosti, jako v případě ÖAMTC, která nedoporučuje zimní pneumatiky z Číny obouvat na osobní automobily, protože při testech byly vyhodnoceny jako nebezpečné. Měla by ČOI po uveřejnění těchto testů, buď ihned zakázat dovoz takových pneumatik nebo nechat z vlastní činnosti přezkoumat tyto pneumatiky ve státní zkušebně. Myslím si, že takto přehlížená ochrana spotřebitele je opravdu nezodpovědná. Spotřebitel není profesionálem a kupuje-li pneumatiky podle vzorce cena/funkce, je pro něj snadné podlehnout nabídce levných pneu z Číny. V tomto případě navrhuji, aby se obdobné pneumatiky na trh vůbec nedostaly, jelikož případná reklamace pneumatik ze strany spotřebitele odůvodněná, že v „některém“ testu propadly, se již předem jeví jako neúspěšná. Tuto neúspěšnou reklamaci v případném rozhodnutí dozorového orgánu, lze jednoduše nahradit stažením výrobku z trhu.

- ČOI bych dále doporučil okamžitý zákaz prodeje pneumatik z Číny, stáhnutí produktů a vrácení zboží zpět výrobcí v případě, na který upozornila gumárenská asociace ETRMA, která zjistila, že některé čínské pneumatiky obsahují nebezpečné množství přísad, které jsou zakázány evropskou legislativou z důvodu toho, že tyto látky jsou podezřelé ze způsobování rakoviny

- v případě nejmenších spotřebitelů, tedy dětí, doporučuji ČOI zvýšit udělované sankce k horní hranici v případech, kdy výrobci i přes opětovný zákaz a upozornění ČOI, vyrábějí produkty, zejména hračky u kterých je možné nebezpečí vdechnutí malých částí dětmi

- nedodrželi-li prodejci a výrobci nařízení o stáhnutí výrobku z trhu, měla by ČOI uložit skutečně znatelnou sankci výrobcí či dovozci zakázaných produktů. O tom že se nejedná o nezanedbatelné množství prodejců, kteří prodávají zakázané, zdraví ohrožující produkty určené dětem, svědčí i časté řešení těchto případů ze strany ČOI. Prodejcům by neměl být

odebírán zpětný právní regres vymáhání uložené sankce po výrobci či dodavateli, který na skutečnost, že se stahuje výrobek z trhu, prodejce písemně neupozornil.

- ČOI bych dále doporučil zvýšit počet kontrol u internetových prodejců, prodávající tabákové výrobky a výrobky obsahující alkohol. Podle hodnocení dTestu, z konce února letošního roku, totiž pouze dva ze 12 internetových obchodů, které nabízejí prodej alkoholu v Česku, kontrolují věk kupujícího při převzetí zásilky

- krajským hygienickým stanicím bych doporučoval, pokračovat dále v trendu ochrany spotřebitele tím, že si budou stát za léty výzkumů a doporučení světových zdravotnických organizací a dále budou vyžadovat od rodičů dětí součinnost při jejich nezbytném očkování, i přes skutečnost, že někteří rodiče tvrdí, že sami nejlépe vědí, co je pro jejich děti nejlepší. Jako nápomocnou ruku hygienickým stanicím podávám názor ombudsmana, který řekl: *„pouze zjevně neodůvodněné nerespektování povinnosti ze strany rodičů by v případě selhání možnosti dohodnout se s nimi mělo být sankcionováno přiměřenou pokutou jakožto jedinou možnou sankcí.“*

- doporučuji, i přes skutečnost, že musí Ministerstvo zemědělství šetřit, aby krajské hygienické stanice nepolevovaly při kontrolách jakosti vody a stále tak byly jejich zveřejněné ukazatele velkým přínosem pro veřejnost

7.2 Úsek ochrany ekonomických zájmů spotřebitele

Úsek ochrany ekonomických zájmů spotřebitele:

- Za velký přínos pro spotřebitele hodnotím implementování směrnic EU, dotýkající se této problematiky, do našich právních řádů. Za velmi kvalitní přínos považuji implementování směrnice č. 97/7/ES o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku a implementování směrnice č. 85/577/EHS o ochraně spotřebitele při smlouvách sjednávaných mimo obchodní provozovnu. V této souvislosti podotýkám, že těchto institutů využívá v dnešní době velké množství spotřebitelů.

- Bylo-li ovšem věnováno na jedné straně úsilí na zavedení těchto institutů chránících spotřebitele, mělo být na straně druhé vymyšleno jejich případné dotažení do konečné podoby. Soukromoprávní předpisy totiž znesnadňují možnost domáhat se svých práv v případě, kdy si zákazník pozve prodejce za účelem nákupu daného zboží výslovně a z vlastní vůle k sobě domů. Podle mě tato skutečnost měla být při zavádění těchto institutů nepřehlížena

a byla-li přehlíduta, měla být již dávno napravena. Dosavadní právní úprava bezesporu vede k obcházení implementovaných směrnic. Tyto instituty vychytrale obchází např. organizátoři „výhodných“ předváděcích akcí, kteří přijedou předvést zboží s náručí předtištěných tiskopisů k podpisu až domů. A právě této slabiny a důvěryhodnosti lidí organizátoři těchto akcí využívají tím, že dají spotřebitelům k podpisu pozvánku, ve které zákazník potvrzuje, že si prodejce za účelem nákupu pozval na vybrané místo či domů. Selhávají-li v této oblasti soukromoprávní předpisy, měly by nastoupit na ochranu spotřebitele předpisy veřejnoprávní povahy. Ty ovšem, kromě ukládání pokut hříšníkům, moc neřeší. ČOI, která již bezpočetněkrát ukládala pokuty za nedodržování ustanovení předpisů na ochranu spotřebitele, v těchto případech a snad ještě častěji nabádala veřejnost na nutnost být na těchto akcích velmi opatrný, mi připadá bezzubá.

-Jako důkaz tohoto tvrzení lze uvést skutečnost, že tyto firmy na našem trhu vznikají, zánikají a posléze znovu vznikají, na čemž by nebylo nic divného, kdyby za těmito firmami nestáli pořád stejní lidé. Pozoruhodné je třeba přejmenovávání firmy Santadel, s.r.o. (kauza o podvodném jednání v České televizi v pořadu Černé ovce) na Nobles Trading, s.r.o., a posléze na Active Tours s.r.o., ve kterých vždy vystupoval, v případě Active Tours s.r.o. stále vystupuje jako jednatel pan Marcel Tomečka. Podíváte-li se například na internetové diskuzní fórum www.nepoctivci.cz, můžete nalézt pohoršené ohlasy spotřebitelů, kteří se ptají, jak je jen možné, že těmto firmám nikdo neudělal přítrž.

-Jako jedno z řešení by se jevil doporučení jednotlivým obcím vyhlásit zákaz podomního prodeje v obci, a to pod citelnou peněžní sankcí subjektu, který by tento zákaz porušila. Jelikož ovšem Ústavní soud rozhodl, že obec by tímto omezovala právo na podnikání, doporučuji obcím využít norem živnostenského zákona a vydat Tržní řád obce, který byl legálně vytěsnil domovní prodej např. do místní Sokolovny, popř. na místní tržiště. Vzorem případným zájemcům mohou být mnohé obce, které se již touto cestou vydaly.

-Dozorovým orgánům, zejména ČOI bych doporučil, při prokázání agresivních praktik organizátorům těchto předváděcích akcí, udělit sankci při možné horní hranici. Při opakujícím se porušení ustanovení chránící spotřebitele navrhuji ČOI, aby podala podnět k zákazu činností k úřadu, který povolení vydal.

- Pro jednotlivé živnostenské úřady navrhuji, aby případné doporučení nejen od ČOI, ale i od spotřebitelů samotných bylo řádně prošetřeno a navrhne-li ČOI živnostenskému úřadu

udělit sankci spočívající v zákazu činnosti, aby jí bylo v plném rozsahu a bez zbytečných průtahů vyhověno.

- Zákonodárným orgánům navrhuji, aby ČOI byla umožněna ukládat sankce zákazu činnosti, alespoň po minimální stanovenou dobu, než o ní oprávněně rozhodne příslušný úřad.

- Dosavadním regionálním zdravotním ústavům přeji pevné nervy a nabádám zaměstnance těchto ústavů informovat veřejnost o budoucích tržních záměrech, které se pro zdravotní ústavy zatím sice potichu, ale zřejmě s jistotou připravují.

- Za sice hospodářsky přínosný, přesto trochu sporný, považuji rozsudek Evropského soudního dvora, nesoucí označení věci: C-511/08, kterým je stanovena povinnost vracet prodávajícím i poštovné. Rozsudek sice považuji za rozhodnutí nesoucí spotřebiteli opravdu rozšířenou možnost obrany, avšak z internetových obchodů se potom podle mě stávají pouhé půjčovny, kdy spotřebitel se podívá na zboží, nepoužité je vrátí a očekává, že za své rozhodnutí neponese žádný náklad. Myslím si, že tato ochrana se už opravdu dotýká hranice, která stanovuje poměr a výši práv jednotlivých subjektů právního vztahu. Jako spravedlivé bych považoval jedno zaplacení poštovného od spotřebitele a případné druhé zaplacení poštovného od prodávajícího.

- ČOI bych doporučil v případě prošetření zahraničních vysokých škol nabízejících právní studium na našem území vzít „rozum do hrsti“ a být **první v řadě**, kdo se na ochranu budoucích i dosavadních studentů - spotřebitelů postaví. Doporučuji ČOI poctivě zvážit jednotlivá ustanovení o klamavé reklamě a vyvodit z nich patřičné závěry. Neustále vyčkávání, zdali o situaci rozhodne někdy v budoucnu soud se mi nejeví jako efektivní. Zatím nevím o tom, že by některá ze škol podala žalobu na ČAK z důvodu diskriminace jejich studentů. Je nutné, aby si ČOI uvědomila, že Česká advokátní komora, jako subjekt odpovědný za posuzování žádostí o zápis do seznamu advokátních koncipientů a do seznamu advokátů, má legitimní právo střežit úroveň vzdělání uchazečů o zápis a odmítnout tak některé školy.

- Dotčeným orgánem tu bude zřejmě MŠMT, tomu bych doporučil, konečně zaujmout k fungování výše uvedených škol jasné stanovisko a v blízkém časovém horizontu kvalifikovaně rozhodnout o další budoucnosti těchto škol. Jako případného uchazeče se mě opravdu dotkl článek Miloše Cihelky otištěný v Lidových novinách, který za pomoci pracovníků MŠMT uvádí na pravou míru některé mýty o vysokoškolském vzdělávání v České republice, ve kterém je naspáno „*Skutečnost, zda má škola příslušnou akreditaci minister-*

stva, by si měl proto každý uchazeč ověřit v každém případě ještě před podáním přihlášky.“ (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, ©2006)

- Myslím si, že od toho je tu MŠMT, aby na trhu nepůsobily soukromé školy, které nemají akreditaci. Tyto úvahy Ministerstva by mohly ab absurdu vést až k povinnosti studentů, přezkoumávat, zda vyučující splňuje stanovené vzdělání. Milé Ministerstvo, ať již ses rozhodlo jít jakoukoli cestou, tak říkám touhle ne.

- V případě ochrany práv spotřebitele se jeví jako nutnost upravit problematiku Eurozáruky. Tato zatím stále neřešená problematika, jak se zmiňuji výše, je upravena pouze na vůli stran se dohodnout a na přesně definovaném servisním místě. Myslím si, že v případě otevřené Evropy je to opravdu málo. Pro její uplatnění by se mohlo použít obdobné právní ustanovení, které umožňuje spotřebiteli podle ZOS řešit reklamaci u kterékoli národní pobočky prodejce. Je s podivem, že zákonodárci EU se snaží zvýšením ochrany práv spotřebitelů dosáhnout větší ochoty k tzv. příhraničnímu nakupování a přitom opomněli této otázce věnovat patřičný pohled. Z vlastní zkušenosti vím, že někteří oficiální dealeri vozů, nechtějí při případném prodeji spotřebitelova vozu, který byl původně pořízen v zahraničí, za něj přebírat záruky.

- Parlamentu ČR důrazně doporučuji přehodnotit připravovanou novelu zákona č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, v platném znění. Činnost zákonodárců, mi připravovanou novelou připadá jako plivnutí do tváře těm, kteří se léta snaží o prosazení novely, která by měla chránit spotřebitele v případě nákupu ojetého vozu. Ochranu před stočenými kilometry na tachometru, kterou odborníci i motoristé dlouhá léta vyžadují, naši politici zbytečně komplikují. Připravovaná novela zákona o podmínkách provozu na pozemních komunikacích totiž vkládá nový odstavec, který zní: „*Stav počítače ujeté vzdálenosti silničního vozidla nesmí být pozměňován a do počítače ujeté vzdálenosti nesmí být zasahováno s výjimkou jeho opravy nebo výměny prováděné oprávněným pracovníkem opravny silničních vozidel.*“ Podle výše uvedeného to vypadá, že naši zemi v budoucnu čekají velké problémy s porouchanými tachometry, které bude nutno vyměnit, popř. jinak opravit. Jako dostačující opatření shledávám návrhy odborné veřejnosti, že plně postačuje na STK zaplombovat náhod tachometru a při pravidelných intervalech kontroly technického stavu na STK, jakož i při změně vlastníka vozidla, uvést přesný zjištěný stav kilometrů do technického průkazu. V případě poruchy tachometru, nahlásit na příslušném magistrátu nutnost jeho výměny a s technikem zapsat do technického průkazu stav kilometrů na porouchaném tachometru, tedy obdobný postup jako v případě jiných technických

zásahů do vozidla Myslím si, že i přes možný byrokratický postup, by si většina spotřebitelů cestu na magistrát ráda našla. Na začátku této kapitoly se zmiňuji o skutečnosti, že v úrovni ochrany spotřebitele dobíháme vyspělé země. Zákonem nikterak upravená problematika stáčených kilometrů jen tato slova potvrzuje. Zbytečně přemýšlíme o skutečnosti, která v jiných zemích je již dávno považována za trestný čin.

7.3 Úsek informací

- Dozorové orgány na svých oficiálních stránkách pravidelně informují spotřebitele o závěrech z vykonaných kontrol a novinkách, které se dotýkají jejich pole působnosti. Veřejnost s nadšením přijala, po odvolání bývalé ředitelky ČOI Jany Příhodové, zveřejnění hříšníků, kteří se dopouštějí prodeje nekvalitních pohonných hmot. Myslím si, že tímto krokem nastupující ředitel ČOI Jan Štěpánek přispěl spotřebitelům více, než všechny předchozí tajně udělené pokuty. Vzhledem k tomu, že prodejci pohonných hmot si společně se státem, kterému odvádějí daň, účtují jedny z nejvyšších cen v Evropě, měly by dozorové orgány lpět na přísném dodržování kvality pohonných hmot. ČOI bych doporučil udělovat přísnější pokuty, jelikož tentokrát je samotná ČOI v této problematice opravu jediným zastáncem spotřebitele na trhu. A přesně takovouhle funkci by měla ČOI zastávat, tedy bránit spotřebitele tam, kde sám na to nestačí.

- Za kladné považují vytvoření webových stránek www.spotrebitel.cz, na který lze najít důležité informace a rady pro spotřebitele, jakož i různá upozornění na nebezpečné výrobky či výrobky zaměnitelné za potraviny. Dozorovým orgánům bych doporučoval z důvodu velké roztržiténosti ochrany zveřejňovat nebezpečné výrobky či podvodné služby na jednom velkém, přehledném webovém portále, bez nutného a pro spotřebitele matoucího rozdělování dozorových orgánů.

-Všem orgánům působícím na úseku ochrany spotřebitele bych doporučil zamyslet se, zda by nebylo přínosem pro spotřebitele stanovit povinnost prodávajícího, zveřejnit výsledky kontroly na viditelném označeném místě v provozovně.

ZÁVĚR

Problematika veřejnoprávní ochrany spotřebitele není upravena komplexně v jednom zákoně, ale je roztržštěná do různých právních předpisů. Právě tato roztržštěnost norem může občas být pro spotřebitele matoucí. Základním východiskem ze situace, ve které se spotřebitel nachází, je vyčlenění problematiky veřejnoprávní od soukromoprávní. Po tomto vyčlenění je nutné se zorientovat v nepřehledném množství právních předpisů, které obsahují jednotlivá ustanovení o ochraně spotřebitele. Spotřebitel má právo být v takové pozici, aby stát, jednak prostřednictvím právní regulace, postihoval jakékoliv známky nepoctivosti a netransparentnosti obchodníků a jednak měl nárok na rychlou a snadnou nápravu poškozeného stavu.

Orgány Evropské unie se stále snaží zajistit vysokou společnou úroveň ochrany pro všechny zákazníky v EU. Zejména přijetí směrnic do našeho právního řádu je krokem do další a lepší fáze ochrany spotřebitele. Protože spotřebitel, který spadá pod jednotný evropský trh, musí mít garantována takové práva, která mu umožní bez rizika nakupovat zboží a služby za hranicí svého národního trhu. Jak vyplývá z předchozích kapitol, tato značná snaha o sjednocení ochrany spotřebitele na mezinárodní úrovni, by měla být vždy implementována takovým způsobem, aby nedocházelo k jejímu obcházení, které následně zhoršuje právní postavení spotřebitele.

Značnou část pomoci od institucí chránících spotřebitele může spotřebitel najít v zákoně č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, v platném znění. Jednotlivé kompetence dozorových orgánů již spotřebitel musí hledat v souvisejících právních předpisech. Lze-li zobecnit povahu těchto institucí na základní úroveň, lze doporučit spotřebiteli v otázkách ceny, reklamace, jakož i dalších vztahů týkajících se obchodníka a zákazníka, obracet se na Českou obchodní inspekci. V případě potravin, pokrmů a tabákových výrobků, nejedná-li se o porušení poctivosti prodeje, kterou taktéž řeší ČOI, je ovšem nutné vyhledat dozorový orgán Státní zemědělské a potravinářské inspekce, popřípadě pro zdravotní nezávadnost potravin živočišného původu Státní veterinární správu České republiky. Ceny a vyúčtování energií spadají pod dozorové pravomoci Energetického regulačního úřadu. Díky těmto a dalším orgánům veřejné správy, nemusí být spotřebitel sám o sobě v roli odborné právní veřejnosti a sám řešit, zda a jaký právní předpis byl porušen. Tuto problematiku již řeší příslušné orgány a spotřebitel je tak postaven na stranu dohlížející jak na trh, tak na práci výše uvedených orgánů veřejné správy. Zákon o ochraně spotřebitele, společně se záko-

nem č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, v platném znění, se tak stává mocným nástrojem ochrany spotřebitele a uvádí v život orgány, které spotřebitele chrání. Ovšem i samotný zákon, respektive Ti, kteří nad jeho dodržováním lpí, nemohou být všudypřítomní a jejich sankční kroky se v časové ose zdají být neúčinnými. Takovým případem může být, o co více podvodná o to méně výhodná, předvádějící akce organizátorů, kteří i přes značnou snahu ČOI či dokonce implementace směrnice o ochraně spotřebitele při smlouvách sjednávaných mimo obchodní provozovnu, již několik let na trhu úspěšně podnikají. Hrozící či udělené sankce jim společně s jejich morálkou nebrání v další obchodní činnosti. Spotřebiteli jistě neprospívá i přehazování kompetencí z jednoho orgánu na druhý a místo rozhodnutí, vyčkávání zda spor nevyřeší elegantněji jiný státní orgán, jak se podle mého názoru děje v případě klamavé reklamy zmíněných škol v příloze. Je nutné si uvědomit, že v těchto dvou případech, jakož i v případě ochrany značky Klasa, je rychlý a tvrdý zásah dozorových orgánů jedinou a účinnou formou ochrany spotřebitele, před vleklými a dlouhotrvajícími spory spotřebitele jako jednotlivce.

Přínos této práce pro zlepšení ochrany spotřebitele spatřuji zejména v tom, že v první části informuje spotřebitele nejen o nejpoužívanějších právních normách, které chrání spotřebitele na úsecích každodenního života, ale přináší i ucelený přehled orgánů veřejné správy, které spotřebiteli mohou být při řešení nastalých problému k dispozici. Tento přehled má informovat spotřebitele tak, aby na základě poskytnutých údajů mohl kvalifikovaně rozhodnout, který orgán veřejné správy je oprávněn pro řešení nastalé situace. Jako přínos druhé části do uvedené problematiky bych označil rozebrání páteřního právního předpisu, který má za úkol chránit spotřebitele a jeho konfrontaci s příklady z praxe. Touto konfrontací jsem chtěl poukázat na aktuální problémy veřejnoprávní regulace ochrany spotřebitele a nepoukazovat pouze na shrnutí známých poznatků. V návrhu na opatření doporučuji jednotlivým veřejnoprávním orgánům kroky, které by měly směřovat ke zlepšení ochrany spotřebitele. Tato opatření navrhuji, podle mého názoru, u nejpalcivějších problémů, se kterými se může spotřebitel v současnosti setkat. Jako přínos této diplomové práce hodnotím i skutečnost, že část práce, kterou uvádím v příloze, se stala podnětem pro prošetření ve věci soukromých škol od ČOI. Problematiku nefungující ochrany spotřebitele na úseku služby poskytnuté za úplatu od zahraničních vysokých škol působících na našem území, jsem do práce zahrnul z toho důvodu, že se touto problematikou zatím nikdo nezabýval a problematika, sice byť jen úzce, ale i přes to, souvisí s ochranou

spotřebitele. Bude-li ČOI první, kdo kompetentně spor na základě tohoto podnětu rozhodne, ukáže teprve čas.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BEDNÁŘ, J. Aplikace soutěžního práva v rozhodovací praxi. 1.vyd. Praha: C.H.Beck. 2005. 624 s. ISBN 80-7179-438-4
- [2] FIALA, K. Současné aktuální otázky spotřebitelského práva, 1. vyd. Brno. Masarykova univerzita. 2008. 126 s. ISBN 978-80-210-4568-2
- [3] HOROVÁ, O. Ochrana spotřebitele. 1.vyd. Praha:Oeconomica, 2004. 136s ISBN80-245-0690-4
- [4] HOROVÁ, O. Ochrana spotřebitele po vstupu do Evropské unie. 1.vyd. Praha: Oeconomica, 2006. 185 s. ISBN 80-245-1106-1.
- [5] HORZINKOVÁ, E. Základy organizace veřejné správy v ČR. 1. vyd. Plzeň:Aleš Čeněk, s.r.o. 2008. 234 s. ISBN 978-80-7380-096-3 (Novotný Vladimír)
- [6] HULVA, T. Právo ochrany spotřebitele pro neprávnický. 1. vyd. Praha: ASPI, a.s. 2006. 360 s. ISBN 80-7357-172-2
- [7] JEMELKA, L. Správní řád s komentářem. 3.vyd. Praha: C.H.Beck. 2011. 690 s. ISBN 978-80-7400-401-8
- [8] KLABUSAYOVÁ, N. Ochrana spotřebitele geneze a současnost. 1.vyd. Ostrava: Vysoká škola báňská. 2009. 164 s. ISBN 978-80-248-2037-8
- [8] ŠVESTKA, J. Právní ochrana spotřebitele v České republice. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 1999. 620 s. ISBN 80-7179-097-0
- [9] MATĚJKOVÁ, P. Účast veřejnosti ve správních řízeních. 1.vyd. České Budějovice: Calla. 2009. 20 s. ISBN 978-80-87267-03-5
- [10] MUNKOVÁ, J. Zákon o ochraně hospodářské soutěže. 1. vyd. Praha C.H.Beck. 2007. 428 s. ISBN 978-80-7179-550-6 (Kindl Jiří)
- [11] RAUS, D. Hospodářská soutěž po vstupu do EU. 1.vyd. Praha: CP Books, a.s. 2005. 358 s. ISBN 80-251-0394-3 (Neruda Robert)
- [12] RAUS, D. Kartelové dohody. 1.vyd. Praha: C.H.Beck. 2009. 355 s. ISBN 978-80-7400-016-4
- [13] ŘEZÁNKOVÁ, H. Analýza dat z dotazníkových šetření. 1.vyd. Příbram: PB tisk. 2007. 212 s. ISBN 978-80-86-946-49-8
- [14] SDRUŽENÍ OBRANY SPOTŘEBITELŮ. Zákon o ochraně spotřebitele. 1.vyd. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. s.28
- [15] ŠROMOVÁ, E. Správní řízení od A do Z. 1.vyd. Jihlava: ANAG. 2007. 591 s. ISBN 978-80-7263-398-2
- [16] TICHÝ, L. Vývoj evropského spotřebitelského práva. 1.vyd. Praha: UK v Praze. 2009. 163 str. ISBN 978-80-904209-4-6

- [17] TOMANČÁKOVÁ, B. Ochrana spotřebitele v praxi se vzory a příklady. 2vyd. Praha: Linde, a.s. 2011. 203 s. ISBN 978-80-7201-864-2
- [18] ZDRAŽIL, M. O ochraně spotřebitele. 1. vyd. Praha: Linde Praha a.s., 2000. 231 s. ISBN 80-7201-240-1

INTERNETOVÉ ZDROJE:

- [1] BEZDĚKOVÁ, I. 2011, Komu prospěje zrušení zdravotních ústavů. Tribune.cz. [online]. [cit. 2011-02-12]. Dostupné z: <http://www.tribune.cz/clanek/21324>
- [2] ČOI, ©2010 .Tiskový servis. Coi.cz. [online]. [cit. 2011-12-06]. Dostupné z: <http://www.coi.cz/cs/tiskovy-servis.html>
- [3] DOLCETA, © 2005- 2011. Eurozáruka. Dolceta.eu. [online]. [neuvedeno]. Dostupné z: <http://www.dolceta.eu/ceska-republika/Mod1/Eurozaruka-neexistuje-mezinarodni.html>
- [4] DOLEČEK, M. 2010. Hospodářská soutěž. businessinfo.cz. [online]. [cit.2010-06-07]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/orientace-v-pravnich-ukonech/hospdarska-outez-opu/1000818/47329/>
- [5] EUROSKOP, © 2005-2012. Ochrana spotřebitele. Euroskop.cz. [online]. [neuvedeno]. Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/8969/sekce/ochrana-spotrebitele/> a <http://www.euroskop.cz/106/sekce/judikatura-esd/>
- [6] KNOBLOCHOVÁ, V. 2006. Vývoj ochrany spotřebitele v EU. Mpo.cz. [online]. [cit. 2006-01-23]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument7587.html>
- [7] KOUKAL, P. 2011. Antitrust. Roedl.com. [online]. [cit.2011-01-01]. Dostupné z: http://www.roedl.com/fileadmin/user_upload/Roedl_Czech_Republic/clanky/2011/Antitrust_04_2011_PKO.pdf
- [8] KŘIVKA, V. 2012. Plemenářská inspekce. Lidovky.cz [online]. [cit.2012-01-10]. Dostupné z: http://byznys.lidovky.cz/statni-pokladna.asp?c=A120109_204823_statni-pokladna_mev
- [9] KUSÁK, V. 2005. Hospodářská soutěž po vstupu do EU. Profit.tyden.cz [online]. [cit.2005-02-21]. Dostupné z: <http://profit.tyden.cz/clanek/hospodarska-soutez-po-vstupu-do-evropske-unie/>
- [10] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY, ©2006. Je ta škola opravdu vysoká. Msmt.cz. [online]. [cit.2008-10-20]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/lidove-noviny-je-ta-skola-opravdu-vysoka?highlightWords=bratislavsk%C3%A1+vysok%C3%A1+%C5%A1kola>

- [11] MARKETING AND MEDIA, © 1996-2012. Závady na 70% předváděcích akcí. Mam-ihned.cz.[online]. [cit.2012-02-28]. Dostupné z: <http://mam.ihned.cz/c1-54867340-coi-zavady-na-70-predvadecich-akci>
- [12] OBČANSKÉ SDRUŽENÍ SPOTŘEBITELŮ TEST, 2011. Předváděcí akce stále lákají klienty. Dtest.cz. [online]. [neuveдено]. Dostupné z: <http://www.dtest.cz/clanek-2106/predvadeci-akce-stale-lakaji-klienty-ti-se-nevahaji-i-porvat?preview=1>
- [13] PELIKAN, © 2005. Ochrana spotřebitele ve správním právu. Ak-pkk.cz. [online]. [neuveдено]. Dostupné z: http://www.ak-pkk.cz/httpdocs/publikace_ochrana_spotrebitele.cz.php#Zam%C4%9Bniteln%C3%A9v%C3%BDrobky
- [14] PIPKOVÁ, H. 2005. Ochrana spotřebitele ve vztahu ke komunitárnímu právu. Pravniradce.cz. [online]. [cit.2005-08-31]. Dostupné z: http://pravniradce.ihned.cz/c4-10078260-16736570-F00000_d-ochrana-spotrebitele-ve-vztahu-ke-komunitarnimu-pravu
- [15] STÁTNÍ ENERGETICKÁ INSPEKCE, 2011. Kompetence. Cr-sei.cz. [online]. [cit.2011-07-19]. Dostupné z: <http://www.cr-sei.cz/kompetence.htm>
- [16] RADA PRO ROZHLASOVÉ A TELEVIZNÍ VYSÍLÁNÍ, 2001. Poslání rady. Rrtv.cz. [online]. [neuveдено]. Dostupné z: <http://www.rrtv.cz/cz/static/o-rade/poslani-ray/index.htm>
- [17] STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÁ A POTRAVINÁŘSKÁ INSPEKCE, ©2012. Tiskové zprávy. Szpi.gov.cz [online]. [cit.2006-01-18]. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/lstDoc.aspx?nid=11913>
- [18] SŮRA, J. 2007. Dvojí ceny. Ekonomika.idens.cz. [online]. [2007-07-24]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/dvoji-ceny-vyuzivaji-v-cesku-uz-i-komunalni-politici-p00-/ekonomika.aspx?c=A070723_202219_ekonomika_zra
- [19] ŠEBESTA, K. 2011. Technické normy a jejich využití v praxi. Ksd.cz [online]. [neuveдено]. Dostupné z: <http://www.ksd.cz/archiv.php?h=1509&cat=2>

- [20] TICHÝ, L. 2001. Pojem spotřebitele jako smluvní strany v evropském a českém právu. Cefres.cz [online]. [cit. 2010-04-01] Dostupné z: http://www.cefres.cz/IMG/pdf/tichy_2001_spotrebitel_smluvni_strana.pdf
- [21] ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE, 2003. Právní úpravy EU v oblasti ochrany hospodářské soutěže a zadávání veřejných zakázek. Businessinfo.cz. [online]. [cit. 2003-06-19]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/hospodarska-soutez/pravni-upravy-eu-v-oblasti-ochrany/1000511/8193/>
- [22] ÚŘAD PRO TECHNICKOU NORMALIZACI, METEOROLOGII A STÁTNÍ ZKUŠEBNICTVÍ, ©2005-2012. O úřadu. Unmz.cz. [online]. [neuvedeno]. Dostupné z: <http://www.unmz.cz/urad/o-uradu>
- [23] ZAHRADNÍK, P. 2005. Ochrana spotřebitele v podmínkách Evropské unie. www.csas.cz [online]. [cit. 2005-12-01] Dostupné z: http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/Ochrana_spotrebitele.pdf?archivePage=EUspec_archive&navid=nav00202_eu_spec_analy

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

CUZZS	Český úřad pro zkoušení zbraní a střeliva.
ČOI	Česká obchodní inspekce.
ES	Evropské společenství.
ESD	Evropský soudní dvůr.
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu.
MZ	Ministerstvo zemědělství.
OŽÚ	Zákon. č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech, v platném znění.
SZPI	Státní zemědělská a potravinářská inspekce.
SVS	Státní veterinární správa České republiky.
UNMZ	Úřad pro technickou normalizaci, meteorologii a státní zkušebnictví.
ZOHS	Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, v platném znění.
ZOS	Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, v platném znění.
ŽZ	Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, v platném znění.

SEZNAM PŘÍLOH

PI Podnět k prošetření ČOI

PII ACTIVE TOURS s.r.o. – dokumenty z předváděcí akce

PŘÍLOHA PI: PODNĚT K PROŠETŘENÍ ČOI

Tato příloha není postavena proti studentů níže uvedených škol a nezpochybňuje úroveň jejich budoucího dosaženého vzdělání, ani nemá za cíl srovnávat postavení jednotlivých škol zabývající se výukou práva. Naopak tato kapitola je věnována těm studentům, kteří jednu z níže uvedených škol studují a s níže popsáním problému se začnou po dokončení studia blíže seznamovat, popř. pro ty, kteří se tyto školy studovat chystají. Chci dodat, že těmto studentům držím palce v souboji proti těm, kteří se chovají v rozporu se zákonem. V budoucnu jistě uvidíme, zda to bude muset být soud nebo zda nejde ČOI odvahu něco změnit tak, aby nebyl porušován ZOS. S problematikou, kterou popisuji, jsem se setkal již v letech 2007/2008, kdy jsem se na jednu z níže uvedených škol chystal podat přihlášku. Po pěti letech zjišťuji, že studentům využívající placené služby školního, zatím nikdo nepomohl...

Na našem území působí soukromé vysokoškolské instituce, jako jsou:

- Joštova akademie
- Panevropská vysoká škola
- Mezinárodní institut podnikatelství a práva

Tyto školy nabízejí magisterské vzdělání v oblasti práva a všechny jsou „považovány“ za „pobočky“ jednotlivých právnických fakult, které mají sídlo mimo území ČR. Školy dle mého názoru slibují, popř. se snaží v budoucím studentovi – spotřebiteli vyvolat domněnku, že na jejich fakultách lze dosáhnout úplného právnického vzdělání. Tedy takového vzdělání, které lze využít v praxi pro potřeby advokacie, soudu, státního zastupitelství apod. Přitom Česká advokátní komora, která jako jediná instituce v ČR je způsobilá rozhodovat o zapsání uchazečů do advokátní komory, již několikrát avizovala na svých stránkách, že studium na těchto školách nelze brát jako plnohodnotné právnické vzdělání a tudíž nelze požadovat zapsání absolventů¹³ těchto škol do seznamu advokátů. ČAK na svých stránkách např. uvádí: *„Česká advokátní komora, která vás musí zapsat, abyste mohli pracovat jako koncipienti v advokátní kanceláři a po požadované praxi mohli dělat advokátské*

---

¹³ Absolventi musí žádat ČAK před zápisem do advokátní komory o zápis do seznamu koncipientů, pro potřebnou praxi.

zkoušky, žádné zahraniční studium neakceptuje a jeho absolventy nezaregistruje.“ (Česká advokátní komora, 2012)

Dále ČAK uvádí, že advokátní praxi nemůžete z těchto škol provozovat. Na tu vás zatím připraví pouze čtyři právnické fakulty veřejných škol. Konkrétně je to Karlova univerzita, Univerzita Palackého, Západočeská univerzita nebo Masarykovy univerzita. *Právo je v tomto hodně specifické, ekonomie či jiné obory takovýto problém nevyvolávají. Ale právo je cca 70 procent studium národního práva*, doplňuje Vladimíra Dvořáková (Česká advokátní komora, 2012). Podle mého názoru by se mohlo jednat o klamavou obchodní praktiku jednotlivých soukromých škol. Pro praktickou část níže uvádím **doslovné** informace použité z oficiálních stránek jednotlivých fakult, popř. poboček škol.

Joštova akademie

*„Joštova akademie zajišťuje provoz informačně konzultačního střediska Fakulty práva Janka Jesenského Vysoké školy v Sládkovičově. Studium je v rámci ČR plně uznatelné a probíhá v oboru **Právo**. V rámci studijního programu jsou mimo jiné zařazeny předměty Teorie práva, Římské právo, Ústavní právo, Obchodní právo, Občanské právo, Pracovní právo, Finanční právo, Mezinárodní právo veřejné a soukromé, Právo EU nebo Právo informačních technologií. Naším posláním je umožnit českým studentům dosáhnout formou dálkového studia kvalitního zahraničního **právníckého vzdělání**.“* (Joštova akademie, 2012).

Škola na svých webových stránkách, hned na první straně, poukazuje na výročí založení právnické fakulty Janka Jesenského a vyjmenovává osobnosti, které se na výročí sešly. Mezi tyto osobnosti patří např. předseda nejvyššího soudu, předseda advokátní komory, předseda notářské komory, veřejný ochránce lidských práv či ředitel justiční akademie. Začne-li se zájemce o placené studium práv více zajímat, dostane následující informace: *„Absolventi Fakulty práva Janka Jesenského obdrží po absolutoriu prvního tříletého programu titul bakalář (Bc). Následuje dvouleté magisterské studium zakončené udělením titulu magistr (Mgr). FP JJ nabízí absolventům magisterského studijního programu možnost obhájit rigorózní práci a složit rigorózní zkoušku s následným udělením titulu doktor práv (JUDr.). Absolventi magisterského stupně **získávají plnohodnotné právnícké vzdělání**, na základě kterého mohou vykonávat běžná právnícká povolání, mohou být zapsáni do **advokátní, notářské či exekutorské komory** jako koncipienti apod. a to dle vnitřních předpisů těchto organizací.“* (Joštova akademie, 2012).

Pod tímto textem následuje odkaz na stanovisko ČAK, ohledně dohody mezi ČR a SR o vzájemném uznávání rovnocennosti dokladů o vzdělání vydávaných v ČR a v SR z roku 2001. Tato dohoda¹⁴ umožňuje uchazečům, kteří získali vzdělání na vysoké škole, mající sídlo ve Slovenské republice, požadovat přístup ČAK stejný, jako k uchazečům z ostatních zemí Evropské unie. Joštova akademie poněkud zapomíná dodat, že jednou mluví o Joštově akademii v Brně, podruhé o fakultě práva Janka Jesenského, tedy hovoří o slovenských studentech studující slovenské právo na území Slovenska, kteří u Slovenské advokátní komory zřejmě problém se zápisem mít nebudou, na rozdíl od studentů v ČR, studujících na Joštově akademii v Brně a požadujících zápis po splnění dalších podmínek, jako je např. povinná praxe koncipienta, zápis u ČAK. Zajímavým paradoxem je, že Joštova akademie zve veřejnost na semináře, které připravila ve spolupráci s členkou Evropského parlamentu paní Ing. Zuzanou Brzobohatou, která se zaměřuje na právní předpisy v oblasti ochrany spotřebitele. Upozorňuji že, v době psaní této diplomové práce, Joštova akademie stále nesplňuje podmínky ČAK pro zápis do advokátní komory. Podle slov tajemníka akreditační komise Jiří Smrčka působí Joštova akademie na území ČR i přes skutečnost, že od českého ministerstva školství akreditaci nezískala. Přesto nabízí právnické tituly **bez problémů**. Dále Smrčka uvádí, že se jedná o českou pobočku slovenské Vysoké školy v Sládkovičově, kdy tato škola neuspěla hned dvakrát v českém akreditačním řízení. Studentům je sice možné na základě výše uvedené dohody vzdělání uznat a považovat je za rovnocenné, což ale podle slov Smrčka automaticky neznamená, že je rovnocenné z hlediska kvalifikací. Podle něho pak mohou mít absolventi problém vykonávat u nás **tradiční právnické profese** (Česká advokátní komora, 2012).

Velký problém spatřuji v tom, že studenti této školy, kteří platí za akademický rok školné ve výši kolem 40.000 Kč jsou zatím maximálně v pátém či šestém semestru studia práva, z celkových deseti semestrů pro dosažení magisterského stupně. Tito studenti tedy zatím nemají nijak velkou vyjednávací možnost s ČAK. Mají za sebou studium v hodnotě např. 200.000 Kč a nejméně dalších 200.000 Kč si musí připravit, chtějí-li pokračovat v navazujícím studiu. Nedokážu pochopit, že na oficiálních stránkách Joštova akademie odkazuje na ustanovení o dohodě ČR a SR, bez toho aniž by akademie uvedla konečné stanovisko ČAK. Samotné stanovisko ČAK k výše uvedeným je pro studenty – spotřebite-

---

¹⁴ Dohody mezi vládou ČR a SR o vzájemném uznávání rovnocennosti dokladů o vzdělávání, vydávaných v ČR a SR - sdělení ministerstva zahraničních věcí č. 33/2001 Sb.

le placené služby - složitě dostupné na oficiálních stránkách ČAK. Takto si ochranu spotřebitele opravdu nepředstavuji.

Panevropská vysoká škola

Panevropská vysoká škola, přesněji Paneurópska vysoká škola (dále jen PEVŠ) byla založena pod názvem Bratislavská vysoká škola práva, studenti ji dodnes znají spíše pod názvem Uninova, což byly její oficiální webové stránky. Jak uvádí na svých stránkách od akademického roku 2010/2011 se škola přejmenovala na dnešní název. Myslím si, že tento název více vystihuje charakter školy, jelikož škola, kromě možnosti studia na Fakultě práva, nabízí další čtyři možnosti studia, a to Fakultu ekonomie a podnikání, Fakultu psychologie, Fakultu masmédií a konečně Fakultu informatiky. Jak uvádí PEVŠ na svých oficiálních stránkách v sekci historie: *„V roku 2003 významný slovenský, politický a spoločenský dejateľ JUDr. Ján Čarnogurský spolu so známym ruským vedcom a spoločenským predstaviteľom profesorom Vasiliyom Lipickyim a ruským podnikateľom Ing. Alexandrom Somovom sa rozhodli v Slovenskej republike vybudovať vysokú školu, ktorá by zodpovedala špičkovým svetovým štandardom.“* (Paneurópska vysoká škola, © 2012)

Podle svého hodnocení PEVŠ vystupuje velice solidním dojmem. Jejich moderní budova, obsahující i soudní síň a podle všeho i náročný systém studia, láká stále více studentů, o čemž svědčí i nárůst fakult nejen na Slovensku, ale i na jejich pobočkách v ČR. Věřím, že pokud někdy dostane nějaká zahraniční škola volno od ČAK, bude to právě tato škola. Právě pro účely výzkumu mé práce opět zaměřím na Fakultu práva – PEVŠ rozděluje Fakultu práva na další „pobočky“ podle místa působení, konkrétně do měst, Bratislava, Žilina, a v rámci ČR do města Prahy, Brna a Ostravy. Škola poskytuje na stránkách Fakulty práva následující údaje *„Hlavním cílem fakulty je působit jako standartní vysoká škola v oblasti právního poznání a rozšiřovat nabídku dalších akreditovaných studijních oborů. Fakulta nabízí kvalitní studijní programy a odborně připravuje absolventy na tradiční právnická povolání (soudci, prokurátoři, notáři, advokáti, exekutoři), právnické profese v orgánech veřejné moci a státní správy a další zaměření, které se právníkům otvírají v Evropské unii. Studijní programy umožňují získat univerzální a úplné právnické vzdělání, důraz se klade na specializaci v oblasti mezinárodního a evropského práva. Fakulta úspěšně rozvíjí spolupráci se zahraničními univerzitami, mimo domácích profesorů*

a odborníků z praxe studenty vzdělávají také profesori z České republiky, Rakouska a Německa“ (Paneurópska vysoká škola, © 2012).

Při návštěvě této školy v roce 2007/2008, ještě když měla nenápadnou pobočku v Brně na ul. Dominikánská, jsem se na studijním oddělení dozvěděl výše uvedenou citaci o úplném právním vzdělání, mající předpoklady k tomu, aby mohl člověk vykonávat práci advokáta, jakož i o výše uvedené dohodě o uznávání vzdělávání mezi ČR a SR. Za období let 2007 – 2012 se jistě velké spoustě studentů, studující pobočku této školy v Brně, rozpadl jejich sen. Na obranu PEVŠ musím ovšem dodat, že byla první školou, která vstoupila na náš trh s touto idejí studia práv, kterou přerušilo až rozhodnutí ČAK, o čemž nemuselo vedení školy v tehdejší době vědět, i když vědět mělo. Při letošním předstíraném zájmu o studium mi Jana Cacková ze studijního oddělení Panevropské vysoké školy, pobočka Brno, na můj dotaz týkající možnosti advokacie po úspěšném dokončení studia ihned sdělila, že škola má v současnosti problém s ČAK, ale za pět let může být všechno jinak, za což jsem jí velmi vděčný, nicméně stále si myslím, že škola by měla být od některé státní instituce donucena zveřejňovat na svých stránkách tuto skutečnost. V případě PEVŠ je můj osobní názor takový, že škola opravdu nabízí kvalitní výuku práva zajištěnou řadou kvalifikovaných pedagogů, vyučujících převážně na právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně a ČAK může mít obavu o možné rozšíření „advokátního rybníčku.“ Právnická fakulta PEVŠ trošku změnila taktiku, výše uvedený citát je malinko pozměněn, ale pouze v části „profil absolventa“. Zde je napsáno: „*Absolvent dokáže vykonávat samostatně náročnější práci v oblasti státní správy a samosprávy, je schopný pracovat jako čekatel v justiční sféře (advokacie, notářství apod.*“ (Paneurópska vysoká škola, © 2012). Ovšem o skutečnosti, že zatím je dost pravděpodobně, že také na úrovni čekatele¹⁵ skončí studentův profesní život, se již nepíše.

Postoje ČAK v případě PEVŠ, uvádím níže ve výtahu z části Zápisu z jednání 15. schůze představenstva České advokátní komory konané ve dnech 14. - 15. 2. 2011 v sídle ČAK, Národní 16, Praha 1. Dr. Macková doplňuje diskuzi schůze představenstva ČAK v bodě týkajícím se zápisu uchazečů se zahraničním vzděláním do seznamu advokátních koncipientů. „*Problém vzniká u Bratislavské vysoké školy práva, která vydává diplomy na*

---

¹⁵ Student PEVŠ nebude zapsán ani do seznamu koncipientů ČAK

základě výuky prováděné o.p.s. Uninova, a to je převážná část žadatelů o zápis do seznamu advokátních koncipientů, o nichž dosud nebylo rozhodnuto. Pokud jde o BVŠP, vzniklo podezření, že prostřednictvím společnosti Uninova obchází tuzemské předpisy o vysokoškolské výuce. Další problém spatřuje dr. Macková v tom, že do účinnosti poslední novely zákona o advokacii z 31. 8. 2009 se někteří tito absolventi do seznamu advokátních koncipientů zapisovali. Dr. Brož navrhuje v tomto duchu přezkoumat, zda již zapsaní uchazeči splňují podmínky pro splnění k připuštění k advokátním zkouškám. Dr. Papež v diskuzi v případě negativního rozhodnutí doporučuje postupovat spravedlivě a dosud zapsaným koncipientům oznámit, že podmínky nesplňují.“

Výše uvedená novela¹⁶ se jistě již stala studentům PEVŠ, požadujícím zápis do ČAK, trnem v oku, protože novela výslovně stanoví, že právnické vzdělání získané studiem v zahraničí v rámci magisterského studijního programu musí svým obsahem a rozsahem odpovídat vzdělání získanému studiem v magisterském studijním programu v oboru právo na vysoké škole v České republice. Na základě této novely bude ČAK požadovat od budoucích koncipientů takové dosažení vysokoškolského vzdělání v právním směru, které odpovídá kvalitou diplomu, nikoli je pouhou nostrifikovanou formou (Česká advokátní komora, 2012).

Další dny, po neustálém zjišťování viníka bezvýchodné situace, jsem se dopracoval přes portál Ministerstva spravedlnosti k jeho stanovisku, týkajícímu se interpretace právní úpravy kvalifikačního předpokladu vysokoškolského právnického vzdělání pro přístup k právnickým profesím. Toto stanovisko jen potvrzuje výše uvedenou novelu, jelikož stanovuje předpoklad pro justiční profesi následovně: „*Právnické vzdělání získané na zahraničních vysokých školách, obsahově a rozsahově odpovídající studijnímu programu „Právní specializace“, není pro přijetí do justičních profesí dostatečné.*“ (Justice, 2012)

Pomineme-li Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, které v celé kauze dělá spícího brouka a zřejmě neshledává na nabídce výše uvedeného právnického vzdělání nic závadného, mělo by stanovisko Ministerstva spravedlnosti být další v řadě veřejných institucí, které by mohly v této věci něco změnit. Opět se nic neděje. Jedná se o smutnou záležitost, nejen z pohledu absolventů PEVŠ, kterým se rozpadá sen, protože nemohou

---

¹⁶ Dne 1. 9. 2009 nabyl účinnosti zákon č. 219/2009 Sb., kterým se mění zákon o advokacii a některé související zákony.

pracovat v profesích, na které se poctivě minimálně pět let připravovali, ale i z pohledu rodin těchto studentů. Vezmeme-li v úvahu výši školného, které je stanoveno pro akademický rok 2012/2013 v následujících částkách,

Pro bakalářské studium – denní i kombinované studium

1. ročník 2.300,- €

2. ročník 2.290,- €

3. ročník 2.200,- €

Pro magisterské studium – denní i kombinované studium

1. ročník 2.400,- €

2. ročník 2.390,- €¹⁷

můžeme jednoduše dovést, jak velká finanční částka je investována do právního vzdělání, kdy samotná návratnost investic se díky rozhodnutí ČAK, stává hůře dosažitelnou, v profesní právní praxi spíše nedosažitelnou. K této částce je samozřejmě nutné připočítat další „skryté poplatky“, jako je např. poplatek za druhé opakování zkoušky, případně za studijní materiály apod. Jak je patrné z výše uvedených částek, studenti nevědomky platí za studium řádově statisíce korun a orgány veřejné správy mající za úkol chránit spotřebitele se stále tváří, že se jich tato složitá situace netýká a spotřebitel platí své drahé školné dál.

Mezinárodní institut podnikatelství a práva v Praze

Mezinárodní institut podnikatelství a práva v Praze, dále jen MIPP, vznikl podle jeho oficiálních stránek v roce 1997 v Praze, MIPP byl tenkrát znám pod názvem Mezinárodní vysoká škola podnikatelství a práva v Praze. V roce 1999 byl MIPP zařazen Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy mezi vzdělávací instituce, působící na území ČR a uskutečňující zahraniční vysokoškolské studijní programy. Tato instituce poskytující vysokoškolské vzdělání, neodvozuje, na rozdíl od dvou předchozích případů, svůj statut od vysokých škol působících na Slovensku, nýbrž od Zakarpatské státní univerzity působící na Ukrajině v Užhorodu. Tuto školu jsem navštívil osobně v roce 2008 a již tenkrát jsme na studijním oddělení hovořili o ČAK a problematice zápisů do advokátní komory. Škola v tomto zápisu neshledávala problém, o čemž svědčí i fakt, že i absolventi MIPP se stále

---

¹⁷ Rozhodnutia Správnej rady BAS-PU, n.o. a PEVŠ, výška školného na akademický rok 2012 / 2013:Fakulta práva

marně pokouší o zápis do ČAK s tvrzením, že škola deklaruje stejné podmínky. Na stručných oficiálních stránkách www.mipp.cz se zájemce dozvídá následující skutečnost: „*Studium práva svým obsahem odpovídá studiu práva na českých vysokých školách právního zaměření v souladu s udělenou akreditací.*“ (Mezinárodní institut podnikatelství a práva, © 2010)

Nutno podotknout, že tato nenápadná škola měla velký vliv na kauzu Západočeské právnické fakulty v Plzni ohledně nostrifikací diplomů této Zakarpatské státní univerzity. „*Nostrifikaci titulu z Mezinárodního institutu podnikatelství a práva prováděla jediné Západočeská univerzita v Plzni, jejíž rektor Josef Průša zastával názor, že studenti studují v Praze a vyučují je docenti a profesori z českých právnických fakult, není tedy důvod jejich tituly nenostrifikovat.*“ (Univerzita Karlova v Praze, 2010).

Výše uvedenou Zakarpatskou státní univerzitu, respektive její institut působící v Praze, si velmi oblíbil i bývalý děkan Právnické fakulty Západočeské univerzity v Plzni, jak uvádí ČAK v článku „Právníci školství učinili vážnou chybu: „*Již v roce 2003 napsal děkan Kindl jednatelce Mezinárodní vysoké školy podnikatelství a práva v Praze, s. r. o., (česká obchodní společnost, po 1. 4. 2007 Mezinárodní institut podnikatelství a práva, s. r. o., která zajišťovala v Česku ve spolupráci se Zakarpatskou státní univerzitou ukrajinský magisterský studijní program Právní věda), že Západočeská univerzita uskutečňuje obdobný studijní program jako zakarpatská*“.

„*ZČU, jako veřejná VŠ, mohla tedy podle děkana Kindla vydat osvědčení o uznání vysokoškolského vzdělání ze Zakarpatské státní univerzity v ČR. Děkan to potvrdil i v dalších prohlášeních v letech 2004–2007.*“ (Česká advokátní komora, 2012).

Do kauzy přispěla i bývalá Nejvyšší státní zástupkyně JUDr. Renáta Vesecká, která podala celkem sedm žalob proti rozhodnutím Západočeské univerzity v Plzni ve věci uznání zahraničního vysokoškolského vzdělání v oboru právo v České republice. MŠMT uvádí, že z jeho pohledu je vzdělání absolventů práv Zakarpatské státní univerzity na Ukrajině, tedy MIPP v Praze, na úrovni právní specializace zaměřené na právo Ukrajiny. “O špatné zkušenosti ze studia práva na soukromé škole se může podělit Roman (student nechce být uveden celým jménem), který absolvoval magisterské studium v oboru Právo a právní věda na Mezinárodním institutu podnikatelství a práva v roce 2010. V současnosti žádají on i jeho spolužáci o nostrifikaci na Západočeské univerzitě, která uznání původně písemně přislíbila. „*Na MIPP nám od začátku říkali, že se jimi vystavený*

diplom musí nostrifikovat, ale že diplomy bez problémů nostrifikuje Západočeská univerzita, což byla pravda. Od univerzity jsme měli příslibeno, že diplomy nostrifikovat bude. Ten příslib byl dokonce na určité období, které přesahovalo dobu našeho studia, čili jsme ani neměli důvod o ničem příliš pochybovat.“ (Česká advokátní komora, 2012).

Absolvent MIPP pro kterého je v této době stanovené školné 29.000 Kč, popř. 30.000Kč za semestr dle stupně vzdělání, může zastupovat u soudu osoby, ovšem pouze z titulu obecného zmocněnce, což může kdokoli, tedy nikoli jako advokát, resp. koncipient. Z tohoto pohledu mi připadá, že studium práva, které svým zaměřením má odpovídat studiu práv na českých vysokých školách s právním zaměřením je poněkud diskutabilní. Studenti, kteří MIPP absolvovali, popř. nastoupí ke studiu, mají stále zavřené dveře právnickým profesím v ČR, i přes skutečnost, že na škole vyučuje řada kvalifikovaných profesorů.

„Podle jednoho z vyučujících, JUDr. Jana Pinze, PhD., je zdejší výuka plně srovnatelná s Univerzitou Karlovou. Má právo to tvrdit. Je to seriózní odborník v letech, mezi studenty postrach pro svou náročnost. Stejně teoretické předměty navíc přednáší a zkouší i na staroslavné Právnické fakultě UK. Přesto se nabízí otázka, zda soukromý “institut” není na studenty přece jen hodnější, už proto, že je závislý na školném. Jan Pinz takovou úvahu odmítá - on sám prý v prvním ročníku dává studentům stejné testy na UK i tady. A odpadá prý stejné procento.“ (Česká advokátní komora, 2012).

Absolventi se tak dostávají mezi mlýnské kameny velkých institucí. Nejen, že nesplňují podmínky pro zápis do právnických profesí, ale jejich nenostifikovaný diplom je jim v ČR bohužel k ničemu. Podle článku Magistři s ručením omezeným: *„Zakladatelé MIPP se projeví jako zdatní improvizátoři - jelikož nemohli získat akreditaci na výuku práva v rámci českého vysokého školství, zkusili to oklikou, přes Moskvu a Ukrajinu. A uspěli.“ (Česká advokátní komora, 2012).*

Za své studenty se postavil i vyučující JUDr. ing. Jaroslav Staněk, Csc., který nepochybuje ani o tom, že institut bude dál úspěšně pokračovat. *„Vše je tu podle zákona. Česká advokátní komora nemá v této věci žádné relevantní argumenty,“ tvrdí. A v čem tedy vidí důvod, že se do boje proti MIPP pustila právě advokátní komora? “To je, myslím, úplně logické. Po skončení restitucí se hodně zmenšil koláč lukrativních kauz a každý nový advokát je konkurence, která snižuje ostatním zisky.” Dobrá. Ale to by se měli pokusit omezit spíše počet absolventů Karlovy univerzity, ne? “Velké univerzity jsou příliš silný soupeř! Zato my jsme dobře napadnutelní,” soudí Jaroslav Staněk (Česká advokátní komora, 2012).*

Je patrné, že otázky kolem právnického vzdělání vzbuzují v absolventech, případně i studentech MIPP velké obavy. Podle článku *Drahý diplom z Užhorodu*, zveřejněném na serveru ČAK (2012), se uvádí, že tato problematika, která se ve velkém řeší na různých internetových diskusních fórech určených pro studenty, obsahuje velké množství rozzlobených příspěvků bývalých i současných studentů. Tito studenti si, podle mě, oprávněně stěžují. Jelikož zaplatili za své studium poplatky na školném přesahující 250 tisíc korun, za jednoho studenta, a odměnou, je dosažené právnické vzdělání, které jim budoucí zaměstnavatelé nebudou chtít uznat jako plnohodnotné. I zde si dovoluji tvrdit, že na tuto skutečnost má být student – spotřebitel platící za vzdělání informován předem, tedy ještě před uzavřením smlouvy o poskytnutí vzdělání. Pokud se MIPP rozhodne sdělit zájemcům o studiu tuto skutečnost až osobně na vysoké škole, byť i před samotným podpisem smlouvy, je to podle mě již pozdě. Zvláštností je, že oprávněně rozzlobení studenti a absolventi bojují proti institucím jako je např. ČAK popř. Západočeská univerzita v Plzni a nebojují již proti vlastní alma mater, která jim slíbila určitý právní stav, o kterém dopředu věděla, že není možný. *„Odmítnutí koncipienti se skutečně brání žalobami a žádají, aby komora jejich vzdělání uznala. Jednou z nich je i Petra Vostřáková z kanceláře pražského advokáta Julia Kramariče. Ta po nostrifikaci magisterského diplomu v Plzni dokonce získala doktorát složením rigorózní zkoušky na pražské Právnické fakultě UK. „S advokátní komorou jsme se zatím nedohodli. Asi rok probíhá soudní řízení. Ostatní žadatelé, pokud vím, jsou na tom asi stejně jako já,“ řekla Právu. (Česká advokátní komora, 2012).*

Výše v textu se zabývám zápisem do advokátní komory, respektive hovořím o zápisu koncipientů do ČAK. Bohužel instituce jakou je ČAK není jedinou institucí, která má se zápisem absolventů potíže. Z výše uvedené Joštovy akademie, Panevropské vysoké školy a Mezinárodního institutu podnikatelství a práva v Praze, s.r.o. nemůžete být zapsáni ani do žádné jiné profesní právnické instituce působící v ČR. Tedy úplné právnické vzdělání, popř. jak se dočteme výše, vzdělání shodné se studiem práva na českých vysokých školách právního zaměření bude absolventům těchto zahraničních škol, budou-li chtít provádět právní praxi v ČR, s největší pravděpodobností k ničemu. Věc druhá je pokud budou chtít uplatnit svoje vzdělání v místech působení „mateřských“ univerzit těchto institucí.

Dalšími činnostmi, které si lze představit pod pojmem právní profese, pomineme-li soudce, pro kterého existují přísnější podmínky na jmenování¹⁸ než pro advokáta, jsou notáři, soudní exekutoři a státní zástupci. V případě, že by se chtěl absolvent výše uvedené školy, dostat do seznamu exekutorů, bude opět s největší pravděpodobností odmítnut. Při kontaktování Exekutorské komory České republiky jsem byl odkázán na ustanovení §19 a § 20 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve spojení se Stavovským předpisem ze dne 15.5.2006, kterým se stanoví zásady pro posuzování žádosti o zápis do seznamu exekutorských koncipientů, žádosti o vykonání exekutorské zkoušky a uznání jiné právní praxe jako exekutorského koncipienta. Tyto podmínky týkající se zápisu do seznamu exekutorských koncipientů hovoří o tom, že Exekutorská komora zapíše do seznamu exekutorských koncipientů koncipienta, který:

- je občanem České republiky
- má plnou způsobilost k právním úkonům
- je bezúhonný
- je v pracovním poměru u exekutora
- získal úplné vysokoškolské vzdělání na právnické fakultě vysoké školy se sídlem v České republice

Exekutorská komora ČR opět dále uvádí skutečnost: *„Jedinými vysokými školami v České republice poskytujícími akreditované magisterské vzdělání v oboru právo jsou Právnická fakulta University Karlovy v Praze, Právnická fakulta Masarykovy university v Brně, Právnická fakulta Západočeské university v Plzni a Právnická fakulta University Palackého v Olomouci; za požadované vysokoškolské vzdělání se nepovažuje vzdělání získané na jiném vysokoškolském učilišti než těchto uvedených právnických fakultách vysoko-*

---

¹⁸ Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů

kých škol, a to bez ohledu na to, zda takové vzdělání obsahuje některé prvky vzdělání právního.“ (Exekutorská komora ČR, © 2009)

Obdobnou podmínku musí samozřejmě splňovat i zájemce o zápis do Notářské komory České republiky, kde ovšem již není výklad zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) tak jednoznačný, jako při zápisu do ČAK nebo do Exekutorské komory ČR, jelikož § 18 výše uvedeného zákona hovoří i o vzdělání získaném v oborech práva na vysoké škole v zahraničí, anebo je toto vzdělání uznáno podle zvláštních právních předpisů. Nicméně v praxi absolvent naráží na stejnou překážku jako ve výše uvedených případech. O tom, že ČAK není jedinou institucí, která se k těmto absolventům právního studia staví zamítavě, svědčí i článek „Justice nechce právníky s titulem Zakarpatské univerzity“, uveřejněný na serveru ČAK (2012), ve kterém uvedla mluvčí Městského státního zastupitelství v Praze Štěpánka Zenklová, že již v roce 2007 měli z MIPP dva uchazeče na místa právních čekatelů a ani jeden z nich neuspěl.

Spotřebitel se při vynucování ochrany svých práv musí zabývat problematikou v celkem značném rozsahu a někdy neví ani ČOI. Dříve, než-li se podá podnět k prošetření výše uvedených škol, několik dnů jsem řešil banální problémy, jako např. student = spotřebitel. Byl jsem postaven před otázku, zda je možné studenta vysoké školy brát vůči soukromé škole, které platí školné za spotřebitele. Samotný problém se objevil hned v ustanovení prvního paragrafu ZOS, který hovoří, jak jsem se již zmiňoval výše, že rozsah právní úpravy se vztahuje na prodej výrobků a poskytování služeb, nesouvisí-li s podnikatelskou činností. Lze brát vzdělání studenta, tedy soustavnou přípravu na podnikání, jako službu, kterou si student kupuje pro budoucí podnikatelskou činnost? A vyřazuje se tak z ochrany, která náleží pouze spotřebiteli? Snadná odpověď, že samozřejmě nikoli, se jako snadná nejevila. Při kontaktu s jednotlivými územními inspektoráty ČOI, na kterých jsem uvedl, že výzkum této diplomové práce spočívá v poukázání na zatím nikým neřešenou problematiku platících studentů na soukromých vysokých školách působících na našem území, jakož i na poukázání, že se zřejmě jedná o klamavou reklamu podle ZOS, jsem se postupně dozvídal různé informace, aneb *jiný kraj jiný mrav*. Jak se zmiňují výše, prvotním problémem se stalo řešení, zda příprava na budoucí povolání nějak souvisí s podnikatelskou činností. Samozřejmostí je, že soustavná příprava na povolání, tedy studium vykonávané převážně v prezenční formě a do 26 let věku studenta, popř. do 28 let věku v případě doktorského studia, nelze nikterak považovat za činnost nesoucí známky podnikání, jelikož podnikání samo o sobě je soustavná samostatná činnost určité osoby za

účelem dosažení zisku. Navíc studující student, který se rozhodne podnikat v souběhu se studiem, je považován za osobu provozující vedlejší činnost a nikoli za osobu provozující podnikání jako činnost hlavní. To co se zdálo na první pohled jasné, trochu komplikoval pohled studentů dálkového, popř. kombinovaného studia, platících školné. Je-li studentem fyzická osoba nepodnikající, samozřejmě by měla spadat pod ochranu ZOS. V případě studujícího podnikatele, který si smlouvu o vzdělání uzavřel na IČO a hodlá dát jakýmkoli nelegálním způsobem školné do podnikání, by se samozřejmě ZOS nevztahoval, jelikož jeho studium zdánlivě souvisí s podnikatelskou činností. Skutečností ovšem je, že školné na soukromé škole by legálně nemělo v účetnictví podnikatele figurovat, jelikož do nákladů firmy lze dát pouze výdaje na prohlubování kvalifikace, ale nikoliv na její získání, ergo školné by tedy logicky mělo být stále pod ochranou ZOS. Ve skutečnosti ovšem proti sobě stojí právní normy ZOS a daňové předpisy. V této fázi se přikláním k logickému úsudku, dá-li si podnikatel školné do podnikání, neměl by se na něj ZOS vztahovat. Po překonání prvotního problému mě pracovníci ČOI poněkud zaskočili názory na problematiku platících studentů v roli spotřebitele. Při konzultacích s jednotlivými inspektoráty působícími na našem území jsem stále více nabýval dojmu, že se opravdu jedná o záležitost, o které se obecně ví, ale nějak se neřeší. Inspektorát ČOI Královéhradecký a Pardubický po konzultaci s jejich právníkem došel k závěru, že školné nelze brát jako službu. Nicméně tento neoficiální závěr je, jak uvedl výše uvedený inspektorát, pouze právním názorem pana Závřela. Skutečnost může být jiná. O statutu platícího studenta, logicky definovatelného jako spotřebitel, by v případě Královéhradeckého a Pardubického inspektorátu musel zřejmě rozhodnout soud. Jako úsměvné mi připadla rada, abych oslovil školy dopisem, ve kterém bych vyjádřil svůj názor ohledně problematického zápisu do jednotlivých právnických komor a otevřeně se v dopise zeptal na jejich názor. Myslím si, že pokud škola veřejně poukazuje na skutečnost, že absolventi mohou tuto činnost vykonávat, jelikož mají, dle vysoké školy shodné vzdělání s právnickými školami působícími na našem území, byla by tato konfrontace sice zajímavá, ale v konečném výsledku zřejmě i zbytečná. Navíc bych nechtěl tímto suplovat činnost ČOI, které náleží v první řadě. Myslím si, že spotřebitel by neměl nést důkazní břemeno při podání podnětu k prošetření, ale měl by být pouhým pozorovatelem tržního prostředí a při laickém podezření spotřebitele, že jsou ohrožena některá práva, by měl za sebe nechat pracovat profesionální pracovníky. Dnes již věřím, že absolvent, popř. student některé z výše uvedených škol stojí opravdu *sám proti všem*. Takový jedinec se zmítá mezi jednotlivými institucemi a nemůže se nijak domoci svého práva.

PŘÍLOHA P II: ACTIVE TOURS S.R.O. – DOKUMENTY Z PŘEDVÁDĚCÍ AKCE

Objednávka návštěvy dodavatele za účelem objednávky zboží

číslo objednávky: _____

ACTIVE TOURS s.r.o.
150 00 Praha 5
Náměstí 14. října 1307/2
tel: 776 660101
IČ: 290 50 308, DIČ: CZ29050308
zaregistrováno u Městského soudu pro Prahu 5
dále jen „dodavatel“
Úřední hodiny PO a ST 9-15 hod.
(po telefonické dohodě)

jméno a příjmení objednatele: BOCHUMILA
data narození: _____
ulice a _____
telefon: _____
poč. _____ obec/město: _____
číslo OP: _____

Objednatel výslovně prohlašuje, že nevyužil možnosti uzavření kupní smlouvy s dodavatelem v místě prezentační akce včetně práva následného odstoupení od kupní smlouvy, ačkoli mu toto bylo nabídnuto, a žádá tímto dodavatele o návštěvu v místě svého bydliště za účelem detailní prezentace zboží dle svého výběru.

Objednatel prohlašuje, že předběžně má zájem o prezentaci následujícího zboží:

Název zboží:	zkratka	kusů	cena/ks	cena celkem
KUŠIČY ROBOT KRUPS	MX	1X	65000	65000
sada vadopů	70	1X	40000	40000
PARNÍ ČISTIČ	PC	1X	25000	25000
ind. dvoř PLOŠNA	IPZ	1X	20000	20000
Zab. karta:	ZK	1X	9140	9140
			celkem:	35000

(dále jen „zboží“)

V případě, že návštěva má být uskutečněna v místě odlišném od shora uvedené adresy trvalého bydliště objednatele, žádá tímto objednatel dodavatele, aby se dostavil na adresu:

ulice: _____ čp. _____ obec/město _____ PSČ _____

Objednatel výslovně prohlašuje, že si je vědom skutečnosti, že dodávka shora uvedeného zboží tvoří součást podnikatelské činnosti dodavatele. Objednatel potvrzuje, že o této skutečnosti byl výslovně informován dodavatelem ještě před podpisem této objednávky.

Datum podpisu: _____ 2011 Objednatel _____
Podpis _____

Na straně objednatele přítomen _____ Podpis _____

Dodavatel souhlasí s návštěvou objednatele za účelem objednávky zboží. Návštěva proběhne v termínu _____ 2011

Datum podpisu: _____ 2011 Dodavatel: **ACTIVE TOURS s.r.o.**
150 00 Praha 5
Náměstí 14. října 1307/2
IČ: 290 50 308 DIČ: CZ29050308
Zaregistrováno u Městského soudu pro Prahu 5

Na straně dodavatele přítomen Asstent Podpis _____

Návštěva u objednatele byla zahájena kde U. KUSČYDŮ, U. SVĚTLI, MODŘÍ, LINKA v 18¹⁵ hod.
a skončila v 18³⁰ hod. Objednateli bylo řádně předvedeno a nabídnuto ke koupi výše uvedené zboží.

Bezprostředně po skončení prezentace zboží NE / NENÍ uzavřena kupní smlouva. (Nehodící se škrtněte.)
Obě strany prohlašují, že návštěva proběhla tak, jak je uvedeno v tomto protokolu a toto stvrzují svými podpisy.

Datum podpisu: _____ 2011 Objednatel _____
Podpis _____

Na straně objednatele přítomen _____ Podpis _____

Datum podpisu: _____ 2011 Dodavatel: **ACTIVE TOURS s.r.o.**
150 00 Praha 5
Náměstí 14. října 1307/2
IČ: 290 50 308 DIČ: CZ29050308
Zaregistrováno u Městského soudu pro Prahu 5

Na straně dodavatele přítomen Asstent Podpis _____

Kupní smlouva

Při kontaktu s námi uvádějte toto číslo smlouvy, datum sepsání a číslo týmu.

tým č.: 1 číslo smlouvy: _____

ACTIVE TOURS s.r.o. 150 00 Praha 5 Náměstí 14.října 1307/2 tel: 776 660101 IČ: 290 50 308, DIČ: CZ29050308 zaregistrováno u Městského soudu pro Prahu 5 dále jen „dodavatel“ Úřední hodiny PO a ST 9-15 hod (po telefonické dohodě)	„Kupující“: jméno a příjmení:	datum narození:
	BOHUMILA	
	ulice a čp.:	telefon:
	PSC: obec/město:	číslo OP:

Prodávající na základě této smlouvy prodává kupujícímu níže uvedené zboží:

Název zboží:	zkratka	kusů	cena/ks	cena celkem
KUCHYNSKY ROBOT KRUPS	MX	1X	15,000	celkem: 39000
sada nado bi	TO	1X	49,000	zdarma
PARNI ČISTIČ	PC	1X	25,000	zdarma
ind. dvoj PLOŠNA	IP2	1X	29,000	zdarma
Zak. kouta:	ZK	1X	9,450	zdarma
			celkem:	35,000

(dále jen „zboží“)

Kupující výslovně prohlašuje, že si ve smyslu ust. § 57 odst. 1, věta druhá, zák.č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, sjednal návštěvu prodávajícího v místě svého bydliště za účelem objednávky zboží.

Zboží bylo kupujícímu předáno bez jakýchkoli vad v místě jeho bydliště dne 20.11

Zbývá dodat zboží: SADA NADOBI PO ZALOGA 5000 DO DAT Termín dodání do 14. měsíce

Způsob úhrady kupní ceny:
 celková kupní cena zboží: 35,000 Kč
 z toho uhrazeno v hotovosti při uzavření kupní smlouvy: 0 Kč
 zbývá doplatit: 35,000 Kč

Doplatek kupní ceny bude uhrazen prostřednictvím úvěrové smlouvy, uzavřené se společností Home Credit a.s., IČ 26978636, se sídlem Moravské náměstí 249/8, 602 00 Brno.

Doplatek kupní ceny bude uhrazen jiným způsobem:.....
 Kupující se zavazuje dodržovat sjednanou výši a způsob doplacení kupní ceny zboží. V případě prodlení kupujícího s doplacením kupní ceny zboží je prodávající oprávněn požadovat od kupujícího vedle zákonného úroku z prodlení rovněž smluvní pokutu ve výši 0,5 % z dlužné částky za každý den prodlení.

Prodávající poskytuje kupujícímu záruku na zboží v délce 24 měsíců ode dne převzetí zboží kupující (záruční doba). Odpovědnost za vady zboží v záruční době se řídí ustanovením § 619-§ 627 občanského zákoníku. Záruka se nevztahuje na zboží, které kupující obdržel od prodávajícího zdarma jako dar. Právní vztahy, týkající se zboží získaného kupující od prodávajícího zdarma jako dar se řídí ustanoveními § 628 a násl. občanského zákoníku.

Pro případ, že kupující odmítne převzít zboží, které mu bylo dodáno kdykoli později než při uzavření této smlouvy, sjednávají smluvní strany smluvní pokutu ve výši 50 % z ceny takto dodaného zboží. Smluvní pokutu je kupující povinen uhradit prodávajícímu do 10 dnů od písemné výzvy prodávajícího, adresované kupujícímu.

Kupující byl prodávajícím poučen a bere na vědomí, že vzhledem ke skutečnosti, že si výslovně sjednal návštěvu prodávajícího za účelem objednávky, nemá v souladu s ust. 57 odst. 1 občanského zákoníku právo od této smlouvy odstoupit.

Kupující prohlašuje, že si smlouvu přečetl, rozumí jejímu obsahu se kterým souhlasí, a že tuto smlouvu neuzavírá v tísní za nápadně nevýhodných podmínek. Na důkaz toho kupující kupní smlouvu podepisuje.

Datum podpisu: 20.11

Kupující: _____
 podpis

ACTIVE TOURS s.r.o.
 150 00 Praha 5
 Náměstí 14.října 1307/2
 IČ: 290 50 308 DIČ: CZ29050308
 Zaregistrováno u Měst. soudu pro Prahu 5
 Za prodávajícího: _____
 podpis + razítko

Rozhodčí doložka

Smluvní strany se výslovně dohodly, že veškeré majetkové spory, které by v budoucnu vznikly z této smlouvy, jakož i spory, které vzniknou v souvislosti s touto smlouvou včetně její platnosti, výkladu, realizace či ukončení, práv z tohoto právního vztahu přímo vznikajících, otázek právní platnosti tohoto právního vztahu, jakož i otázek práv s těmito právy souvisejícími, a to i v případě, že tato smlouva bude neplatná, zrušena nebo od ní bude odstoupeno (dále jen spory), budou rozhodovány v rozhodčím řízení s vyloučením pravomoci obecných soudů, jak to umožňuje zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů.

Strany se dohodly, že spor bude rozhodovat rozhodce (rozhodci) zapsané (zapsaní) Společností rozhodců s.r.o., IČ 26816113 a vybraný ze seznamu rozhodců vedeném Společností rozhodců s.r.o.

V souladu s ustanovením § 19 odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb., se smluvní strany dohodly, že procesní pravidla rozhodčího řízení, provádění dokazování, forma rozhodnutí a náklady rozhodčího řízení si strany výslovně ujednávají odkazem na Jednací řád pro rozhodčí řízení, vydaný Společností rozhodců s.r.o. a zavazují se těmito pravidly řídit. Smluvní strany se dohodly, že spor bude rozhodován bez ústního jednání, pouze na základě písemných materiálů předložených stranami. Nebude-li však rozhodce písemné materiály považovat za dostačující, je oprávněn ústní jednání nařídít. Smluvní strany výslovně pověřují rozhodce, že spor může rozhodnout podle zásad spravedlnosti.

Dále se smluvní strany dohodly, že doručování v rámci smluvního vztahu a v rozhodčím řízení se provádí u podnikající fyzické osoby na adresu místa podnikání, u právnické osoby na adresu sídla zapsanou v příslušném rejstříku a u nepodnikající fyzické osoby na adresu uvedenou v záhlaví této smlouvy, když na tuto adresu nepodnikající fyzická osoba výslovně požaduje doručování zásilek jak druhou smluvní stranou, tak také rozhodcem dle ust. § 46a odst. 2 o.s.ř.

S Jednacím řádem pro rozhodčí řízení, vydaném Společností rozhodců, s.r.o. byly smluvní strany seznámeny a s jeho obsahem souhlasí, což výslovně prohlašují a stvrzují svými podpisy na této smlouvě (jednací řád také na www.spolecnost-rozhodcu.cz).

ACTIVE TOURS s.r.o.
150 00 Praha 5
Náměstí 24. října 1307/2
IČ: 290 50 308 DIČ: CZ29050308
Zaregistrováno u Měst. soudu pro Prahu 5

ACTIVE TOURS s.r.o.
150 00 Praha 5
Náměstí 24. října 1307/2
IČ: 290 50 308 DIČ: CZ29050308
Zaregistrováno u Měst. soudu pro Prahu 5

POUŽITÉ ZDROJE DO PŘÍLOHY:

- [1]ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA, 2012. Archiv. Cak.cz[online]. [neuveđeno]. Dostupné z:
http://www.cak.cz/pages/aktuality_archiv.html
- [2]EXEKUTORSKÁ KOMORA ČR, © 2009. Podmínky pro zápis do seznamu exekutorských koncipientů. Ekcr.cz [online]. [neuveđeno]. Dostupné z:
<http://ekcr.cz.gds97.active24.cz/1/exekutorsti-koncipienti/119-podminky-pro-zapis-do-seznamu-exekutorskych-koncipientu?w=>
- [3]JOŠTOVA AKADEMIE, 2012. Studium. Jostovaakademie.cz. [online]. [neuveđeno]. Dostupné z
: <http://www.jostovaakademie.cz/pravo-pravnicka-fakulta-soukroma-skola-vysoka-skola-dalkove-studium-trestni-pravo-financni-pravo-kombinovane-studium>
- [4]JUSTICE, 2012. Justice. Portal.justice.cz [online]. [neuveđeno]. Dostupné z:
<http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=398&d=321108>
- [5]MEZINÁRODNÍ INSTITUT PODNIKATELSTVÍ A PRÁVA, © 2010. O škole. Mipp.cz. [online]. [neuveđeno]. Dostupné z: <http://www.mipp.cz/O-skole/>
- [6]PANEURÓPSKA VYSOKÁ ŠKOLA, © 2012. Studium. Paneurouni.com/cz/ [online]. [neuveđeno]. Dostupné z: <http://www.paneurouni.com/cz/fakulty/fakulta-prava/praha-cesko/o-fakulte/>
- [7]Univerzita Karlova v Praze © 2010, iforum. Cuni.cz. [online]. [2010-02-26]. Dostupné z
<http://www.cuni.cz/IFORUM-8741.html>